

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál sziveskedjenek minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldése fenn ne akadjon.

A király és a bank.

Budapest, január 21.

A politikai helyzet ismét az élére van állítva. Nem lehet ugyan ez idő szerint válságról szó, a kormány is hivatalosan és félhivatalosan megczáfol mindenféle válsághírt, de az tagadhatatlan, hogy a viszonyok nagyon súlyosra fordultak s hogy a kormány egész éleslátására, energiájára és hazafiságára lesz szükség, hogy az országot a mai nehéz parlamenti helyzetből kivezesse.

Azok a kihallgatások, amelyek a király most egymásután fogadja Werkerlét, Andrásyt, Apponyit, Justhot, senkit sem téveszthetnek meg. Mikor a magyar politikusokat Bécsbe citálják, akkor, ha nincs is akut veszedelem, de mindig baj van.

A bank-kérdés néhány nap óta olyan fordulatot vett, hogy a mostani kihallgatások egyenesen vele vannak összefüggésben. Bécsben teljesen megbízható forrásból úgy értesülünk, hogy a király Apponyi Albertet és Justh

Gyulát azért hivatta magához, hogy velük kategorizálja tudassa, hogy szó sem lehet a kartelbankról, hanem csakis arról, hogy az Osztrák-Magyar Bank szabadalma meghosszabbíttassék; hogy tehát az önálló magyar jegybankot semmiféle formában sem engedni felállítani, hanem ragaszkodni ahhoz, hogy a közös jegybank fennmaradjon. Tehát a mostani miniszteri audienciákon nem az általános politikai helyzetről van szó, nem arról, hogy a fuzió létrejvetelének akadályai bizonyos nemzeti engedelmekkel elháríttassanak, hanem csakis arról, hogy az a nemzeti mozgalom, mely egy önálló jegybank, vagy legalább is kartelbank felállítását célozza, le-szereltesse s hogy a parlament és vele a függetlenségi párt a közös jegybank szabadalmának meghosszabbítására kényszeríttessék.

Ha Kossuth Ferencz beteg nem volna, akkor a királyi meghívót egyenesen hozzá intézték volna. Beteg lévén, helyette a függetlenségi párt másik vezetője, Apponyi Albert hivatalos a királyhoz s Justh Gyula, nem mint a képviselőház elnöke, hanem mint az önálló bank érdekében megindult mozgalom vezetője, kapott meghívást kihallgatásra. A király rendszeren a miniszterelnöke által informáltatja magát a helyzetről s ezek a kihallgatások, amelyekre a kormányon kívül álló férfiak is hivatalosak,

már egymagában bizonyítja, hogy nem rendes információ-szerzés céljából történtek a meghívások, hanem nagyon komoly kérdés az, amit a király személyes beavatkozással akar megoldani.

Komolyabb kérdés pedig ez idő szerint nincs a bank-kérdésnél. A függetlenségi pártnak régi programpon-tja az önálló jegybank, mert ez volna az első lépés ahhoz, hogy gazdasági függetlenségünket elérhessük. Amióta a koalíció kormányon van, hiven betartotta a paktumot, abban reménykedve, hogy nemcsak az abban vállalt kötele-ségek, hanem az abban engedett jogok is a királyi szó palládiuma alatt vannak. A paktumban pedig elismertették a nemzetnek szabad rendelkezési joga a gazdasági kérdésekben, tehát elismertették az a jog is, hogy ha 1910. december 31-én az Osztrák-Magyar Bank szabadalma lejár, a nemzet szabadon dönthet afölött, hogy a közös jegybank szabá-dalmát akarja-e meghosszabbítani, vagy pedig egyéb módon akarja-e a jegybank-kérdést rendezni.

Mikor tehát Bécsből az a hír érke-zik, hogy a király Apponyit és Justhot azért hivatja magához, hogy őket a kartelbank tervének elejtésére s az ön-álló jegybank felállítása helyett az Osz-trák-Magyar Bank szabadalmának meg-hosszabbítására szólítsa fel, ebben az osztrák kormány és az osztrák birodal-

Köd előtte, köd utána...

Irta: Nógrádi László.

(Utánnyomás tilos.)

— Megvénültél lelkem, — mondta a színházdirektor kedves bohém mosolygással a primadonnájának. Mosolygott, de ebben a mosolygásban érezte Violetta, hogy az ő művészi pályájának a sirja nyílt meg.

— Becsületemre megvénültél, — foly-tatta szeretetreméltó mosolygással a direktor tovább. — Megpróbáltam már mindent, nyomattam a neved öklömnyi betűkkel, nemzeti színű keretbe tettem a színlapot, potya-jegyet adtam egy csomó ifjunak, ahol csak megfordultunk jóelőre reklámozni csapattam melletted a lapokban, mind hiába. Moso-lyogva kérdezik tőlem: hát ez a primadon-nája... Nem akarok neked fájdalmat okozni azoknak a jelzőknek az elsorolásával, melyet a te neved mellé raknak, édes Violetta... Űres a kassza, magad is tudod, mikor te fel-lépsz... Így beadom a kulesot... Látod, lel-kem, én méltányolnám a te ügyességedet, de hát... Ezt akartam mondani. Ne haragudj rám.

Maga az igazgató is elérzékenyedett, még az arca mosolygott, de a szeméből nagy könnyesepperegetek alá.

S Hajnaly Violetta elhitte, amit a di-rektora mondott, hisz maga is látta, tapasztalta, hogy igaz minden szava. A kis vidéki színház üres padosrai gunyolva meredtek feléje, mikor ő fellépett. A saját költségén megrendelt csokrok átadásakor nem egyszer püsszegték az aranyifjak. A legjobb szere-

pében is csak fizetett tenyerek tapsolták. Al-mos ásitások hangzottak feléje, mikor a lel-két majd kitette, mikor egész művészi igye-kezetét, képességét belefektette szerepébe. Mindezt látta, tapasztalta. Se a játéka, se a mosolya nem kellett már senkinek egy idő óta. Alig várta, hogy egy városból a má-sikba menjenek, mert mindig reménykedett, hogy ott másképp lesz. Hiába, csalódás után, csalódás érte, a siker végleg elpártolt tőle. Pedig érezte, hogy még tudna játszani úgy, mint hajdantán, sőt most több törekvéssel s művészi tudással adja szerepét, s ha visz-szagondolt arra, hogy régebben milyen fel-ületes készséggel mert a lámpák elé állani, hát elrémült. S mégis akkor sikert siker után aratott, tapstól zugott a tele színház, öregek s aranyifjak titkon s nyilvánosan ünnepezték, a vidéki városokak feneketlen sa-rában a kocsiját húzták, minden este virág-eső hullt, ragyogó szemek tapadtak rá s a kis vidéki lapok kritikus ifjonezai örültek, ha nekik is juttatott egy-egy melegebb mo-solyt. És most vége mindennek. A karzattól kezdve a hadseregig, mindenki elfordult tőle. Más kapja mindazt, ami hivatalosan őt illetné meg, mert ő a primadonna.

Mint az ázott csirke állott jó öreg di-rektora előtt, kívül annyi kemény esztendő-t végigküzdött. Mert eleget küzdöttek. Nem egy helyen fogadták jég hideg közönyt, de egy hét múlva már telve volt a színház. Az ő mosolya, játéka, fiatalosága megolvastották a közönyt szívek jegét: győzött. És a direktora az előadások után hálisan ölelte át s épp úgy sirt örömben, mint most. A tenyerén hordta.

Nézte, nézte a borotvált képű, kis ősz embert, aki most még kisebb lett, hogy ott ült előtte összegörnyedve, lepergő könyeit törülgetve. S a miat aláperegtek a könyvek, olyan volt, mintha tüzeső hullt volna a szí-vére. Égette. Kábultan, szótlánul nézett maga elé.

— Megvénültünk mind a ketten, de látod, Violetta lelkem, nekem kötelességeim vannak... a társulat... a családom.

Nem is hallotta már a direktora szavait, nem az fájt, amit ő mondott, hanem az, hogy elérkezett a véghez. Az ő csillaga már le-tűnt. Hiába lenne a direktor jó akarata, úgy sem érezhetné a dicsőség, a siker forró, él-tető sugarát. Az üres padosrokból jég hideg szél csapna feléje, a tüntető, lekicsinylő el-lenszeavet úgy sem bírná elviselni. Nem, nem azt, hogy lássa, miként ünnepelek mást. Hogy száll más felé a dicsőség tömjénfüstje, a lelkesedés tapsa, a viharos hozsánna. Mindezekhez hozzá volt szokva, s minde-nek már vége, vége...

Nagyot sőhajtott, a lelkéből jött.

— Igaz, mindegy szavad igaz, — mondta. — Én ezt tudom. — Megesuklott a szava, nem bírta tovább folytatni, a saját halálos ítéletét kimondani.

Nehéz köd szállt agyára, mellére s úgy érezte, mintha nagy, feneketlen mélységbe hullana alá.

Arra eszmélt, hogy a direktora simo-gatja a kezét.

— Édes Violetta, ne vedd olyan tra-gikusnak a dolgot. Ez a mi sorunk. Más is járt már így; mind, mind a mi fajtánkból. Semmi baj, csak az, hogy te erre nem gon-

mi gyűlés aknamunkájának diadalát kell látnunk. Ausztriának s az osztrák gazdasági életnek nagy érdeke a jegybank közösségének fentartása. Nemcsak amiatt a bevallott ok miatt, mert Ausztriára, mint Magyarországra hitelezőjére nézve nem lehet közömbös a mai bankvaluta esetleges megváltozása, hisz ezen jórészt már ugyanis segített a kiegyezésnek az a különleges határozománya, mely a pénzürtéket a bank kettéválása esetére is fixirozta, hanem azért és főleg azért, mert a közös jegybank tisztán osztrák pénzürtézet lévén, egész magyarországi hitelpolitikáját úgy rendezze be, ahogy az leginkább megfelel az osztrák érdekeknek. S minthogy egész gazdasági életünkre elhatározó befolyása van a jegybank hitelpolitikájának, nyilvánvaló, hogy Ausztria az Osztrák-Magyar Bank révén egész gazdasági életünk irányítását a kezében tartja. Ezt nem szívesen engedné a kezéből kisiklani Ausztria s Luegeréktől kezdve a legkisebb osztrák pártig mindegyik összefogott, hogy Magyarországnak gazdasági függetlenségére való törekvését mindjárt az első lépésnél megakassza. Mert igaz ugyan, hogy a kartelbank egyáltalán nem önálló bank s lényegében nem igen különböznék a közös jegybanktól, de miután a magyar gazdasági hitelügyeket mégis inkább szolgálná, mint az Osztrák-Magyar Bank s miután mégis meg volna téve az első komoly lépés a bank különválásához, cetermordiót kiabál minden osztrák a kartelbank ellen s abban Ausztria megkárosítását látja.

Nem tudjuk, hogy a királyi audienciák hogyan fognak lefolyni, de meg vagyunk győződve arról, hogy Apponyi is, Justh is híven fogják képviselni a nemzet érdekeit a királyi fogadóteremben. Mert két dolgot nem szabad elfeledni. Az egyik az, hogy a függetlenségi párt mindazokat a köteleességeket, amelyeket a 67-es kormányzat érdekében

teljesített, annak az ígéretnek reményében tette, hogy a bank-kérdésben a magyar országgyűlés szabadkezet nyer, a másik pedig, hogy 1899-ben is az osztrák parlament ellenére jött létre a bankstatutumok alapján kötött pót-egyezmény, azt ennek folytán a 14. szakasz segítségével kellett életbeléptetni s annak alapján áll fenn az Osztrák-Magyar Bank ma is. Tehát, ha egyszer nem volt akadály az osztrák képviselőház ellenállása, alig lehetne akadály a kartelbank felállításánál is. De még abban az esetben is, ha nem helyezkednénk arra az álláspontra, hogy reakényszerítsünk Ausztriára egy olyan egyezséget, amelyet az osztrák birodalmi gyűlés nem hajlandó rendes parlamentáris uton elfogadni, nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a magyar parlament a bankkérdésben sokkal kényelmesebb helyzetben van, mint az osztrák birodalmi gyűlés. Az Osztrák-Magyar Bank szabadalma ugyanis az 1899: XXXVII. t.-cz. értelmében 1910 december 31-én automatizálva lejár s nem Magyarországnak, hanem Ausztriának áll érdekében, hogy a bankkérdésben megegyezés jöjjön létre. Mert ha megegyezés létre nem jön, ennek nem az lesz a következménye, hogy az Osztrák-Magyar Bank fennmarad, hanem épp ellenkezőleg az, hogy az önálló jegybankot éppen Ausztria ellenkezése miatt fogjuk felállítani.

Hogy mi fog a királyi audienciák eredménye lenni, nem tudjuk, de az ország megnyugvással láthatja, hogy a kormány tagjai a bankkérdésben szolidárisak, hogy tehát az ország érdekei sérelmet nem szenvedhetnek. Az azonban mindenesetre aggasztó volna, ha most is egy olyan quos ego készülné a nemzet ellen, mint aminő az emlékezetes szeptember 23-iki audiencián 1905-ben elhangzott.

doltál, kis bogaram. Mikor a te csillagod feltűnt, akkor leáldozott egy másiké. Most a tied ment le. Mig fiatalok vagyunk, miénk minden, mikor megöregszünk, elvesztünk mindent. Kód előttünk, kód utánunk, lelken Violetám. Nyugodj bele.

A kis öreg ember arcáról már felszáradt a könyve s mosolygott. Örült, hogy tulle ezen a kellemetlen dolgon. Hajnaly Violetával ime el van intézve minden, ő vele nincs már miért törődni, a fő az új csillag, aki ismét meghozza a sikert, a telt házat, megtölti a kasszát s nem kell zálogba tenni a díszleteket, ruhákat. Az ő agyában már új reménysek zsongtak, új tervek, reklámok sarjadtak. Holnap már a színlapon más neve lesz nagy betűkkel nyomtatva. Rá nézve ennyi az egész.

Violetta is arra gondolt, hogy holnap már más primadonnának tapsolnak. Az aranyifjúság örjögő lelkesedéssel fog tüntetni kedvence mellett csak azért is, hogy őt bocsantsa. Egy egész virágerdőt fog kapni az a másik, az a dédelgetett, az az új. A vidéki hirharangok hasábkban fogják magasztalni s mindez az ő rovására megy. Ezer, meg ezer tőr fogja szívét átjárni, az a másik pedig ragyogni, örülni, uralkodni fog, mint egy királyzó.

Hogy le fogják sajnálni a kollegák is, a titkos és nyílt irigyek mindenikének lesz egy szuró tekintete számára. Egyedül fog állani, árván, elhagyottan, de meggunyolva, eltemetve. Fázott, reszketett a lelke. Össze volt zuzva, mintha hegyek omlottak volna rá.

— Hát csak ne vedd, kérlek, Violetám, komolyan. Olyan ez, mint az egyszeregy. Mi

kétszer halunk meg, — mondta a kis ősz emberke igen szórakozottan. Látszott rajta, hogy az esze már mással van elfoglalva, nem a Hajnaly Violeta ügyével.

A bukott primadonna feleszmélt. Festéktől, átvirrasztott éjszakáktól, viharos vándorlásoktól s az időtől elhervadt arca mosolyra gyúlt. Felkaczagott. Nem sokba került erre erőszakolni magát.

— Kérlek, direktorkám, dehogya. Hisz én már egy is mentem volna, magamtól. Csak feltűnés nélkül szerettem volna, mikor innen elmégy. De ha nem lehet...

— Beláthatod, tennem kell valamit. Megölnek ezek az üres előadások. Nyilvánvaló, hogy miattad van az egész, haragszom rád. Hidd el, nem szívesen tettem, mert én ismerem a te művészi értékedet, de hát a társulat, a családom... Sárban vagyok nyakig.

— Egy szót is kár vesztegetni. Ugy helyes, ahogy tettél... És tégy meg nekem még valamit.

— Nem küldelek el, — vágott szavába a kis szürke ember.

— Nono, — mosolygott Violetta. — Hagyj meg holnapig még primadonnának. Nagy betűkkel nyomasd a színlapon a nevem. Megteszed, kedves direktorom?

— No, ennyit... már hogyné, — mosolygott a direktor, ámbátor már készen volt a holnapi előadás tervével s biztosra vette a telt házat. Még egy üres este, isten neki, — gondolta, — ne mondja Violetta, hogy látlán.

Budapest, január 21.

A képviselőház holnap, délelőtt tíz órakor ülést tart, amelyen folytatják az adóreform általános tárgyalását.

A képviselőház szárszámadást vizsgáló bizottsága ma délután öt órakor Cziklay Ottó elnöklésével ülést tartott, amelyen a kereskedelmi minisztérium részéről Sztérényi József államtitkár, az állami számvevőszék részéről Rakovszky István elnök, Szukováthy István miniszteri tanácsos és Klimes Gyula osztálytanácsos vett részt.

Az 1908. december 5-iki ülés jegyzőkönyvének hitelesítésénél Hencz Károly kifogást tesz az ellen, hogy a bizottság a Méray-Horváth Károlynak kifizetett 10,000 korona tételét újból tárgyalja, mert a tétel tárgyában a bizottság már akkor határozott, az elnök a határozatot enunccziálta és így a határozat kihirdetése után a határozatképtelenséget már nem lehet megállapítani. Sztérényi államtitkár kijelenti, hogy emlékezete szerint az elnök nem hirdette ki még a határozatot, mert még a kihirdetést megelőzőleg vetette fel Eber a határozatképtelenség kérdését. A kereskedelmi miniszter abban az esetben, ha a bizottság fentartaná a határozatképtelen bizottság által megszavazott határozatot, nyugodtan fogja az ügy elbírálását a képviselőház plénumára bízni. Eber Antal tiltakozik az ellen, hogy az eredetileg semmis, mert nyilván határozatképtelen bizottság által hozott határozat a Ház elé terjesztések, mert a bizottság nagy többsége, amely a tétel tudomásulvételét kívánja, nem hozható abba a helyzetbe, hogy nevében oly határozat jelentessék be a Háznak, amely házszabályellenes módon, mert határozatképtelen bizottság által fogadtatott el.

A bizottság erre az összes szavazatokkal Hencz szavazata ellen kimondotta, hogy miután a múlt ülésen a bizottsági tagoknak a házszabályok 139. szakasza szerint határozathozatalhoz szükséges egy harmadrésze nem volt jelen, ezért a múlt ülésen hozott határozatot mint eredetileg semmis, nem létezőnek tekinti és a múlt ülésen letárgyalt összes ügyeket újból tárgyalás alá veszi. A határozat kihirdetése után Hencz Károly kijelenti, hogy az ügyet a Ház elé viszi, a maga részéről pedig lemondja a konzekvenciákat és a bizottsági tagságáról lemond. Ezen kijelentés után azonnal távozott.

A bizottság ezek után beható tárgyalás alá vette az 1906. évi kereskedelmi tárca zárszámadásait.

Tárgyalás Prangerral. Halász Sándor miniszteri tanácsos, a magyar postatakarékpénztár igazgatója ma Bécsbe utazott, hogy ott hivatalos ügyekben tárgyaljon; a holnapi nap folyamán Pranger József udvari tanácsossal, az Osztrák-Magyar Bank vezértitkárával fog értekezni.

Tehát még egy éjszakám van, gondolta Violetta, mikor szállodai szobájában magára zárta az ajtót. Mint primadonna nem lakhatott a városi szűk síkátorok viskóiban. Szállodában kellett laknia. Szobájának fala teleaggatva szalagos koszorúkkal, piros, fonyódt virágokkal. Mind, mind a hajdani dicsőség emlékei. Asztalán fényképgarmada, mind az ő dicsőséges szerepeinek emlékei abból az időből, mikor még tapsorkánok zúgtak a nézőtérrel feléje, mikor még ő rá irigkedtek legjobban a kollegák.

Előszedi a régi emlékeket érett s éretlen ifjak szerelmes leveleit, kik „haldokolva“ kérték egy-egy mosolyát.

Mind ez a dicsőség, ez a ragyogó, forró élet köddé vált. Semmi az egész, kód, kód!

Mindenik emléke egy sir, az ő sirja. Temető ez a szoba, ő az egyetlen halott, száz meg száz sirban eltemetve.

Lentről, a szálloda étterméből felhallatszott a kollegák zajos mulatása. Talán már mindent tudnak s a zöld ifjak pezsgőjétől mámorosan ünneplik az új csillagot... Így ünnepezték őt is s az a másik akkor talán épp így ült szobájában fázva, dideregve, nyomorultán, összetörve, mint ő most. Kód előttünk, kód utánunk, ismételte gépiesen többször s aztán nevetve dobálta a tűzbe mindazt, ami a múltból dicsőségének emléke volt.

Nem maradt már semmi, csak ő, a bukott, fonyódt primadonna. Pár pillanat múlva ő is hamu lett.

Egy sor irást se hagyott, elment: kód előtte, kód utána!...

A király döntése a bankügyben.

— Gróf Apponyi Bécsbe utazott. — Bonyodalma a bank miatt. —

Budapest, január 21.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásiügyi miniszter ma este tíz órakor Bécsbe utazott, hogy holnap délelőtt audiencián jelenjen meg a király előtt. Elutazása előtt ma délelőtt meglátogatta Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert és egy óra hosszat tanácskozott vele, azután pedig a képviselőházban Wekerle Sándor miniszterelnökkel és gróf Andrássy Gyula belügyminiszterrel folytatott hosszabb tanácskozást.

Az egész politikai világ természetesen feszült érdeklődéssel kíséri gróf Apponyi bécsi útját és — bár a miniszter úgy nyilatkozott, hogy a királynál való kihallgatása csak informatív jellegű — azt várják, hogy holnap a schönbrunni királyi palotában nagyjelentőségű elhatározások fognak történni. Gróf Apponyi Albert bécsi utazásán kívül azonban nagy érdeklődést kelt politikai körökben az a hír is, hogy Justh Gyula, a képviselőház elnöke, is kihallgatásra megy a királyhoz. Justh ezuttal nem házelnöki minőségben járul a király elé, hanem mint a függetlenségi pártnak a bankkérdésben igen exponált tagja. Kihallgatása nem a korona meghívására történik, hanem Justh azon óhajta folytán, hogy ő felsége előtt álláspontját kifejtse. Justh Gyula kihallgatása valószínűleg hétfőn lesz.

Erről a két kihallgatásról ugyanaz a kiválóan informált politikus, akitől eddigi feltevéseinket kaptuk, a következőket mondja:

— Gróf Apponyi Albert holnapi audienciája kizárólag a bankkérdésnek lesz szentelve. Egyedül arról lesz szó, még pedig olyan formában, hogy — amint azt az Egyetértés már mai számában is megírta — a király gróf Apponyi útján meg fogja üzemeltetni a függetlenségi pártot, hogy mi az ő álláspontja a bankkérdésben. Vagyis gróf Apponyinak az lesz a feladata, hogy tudomásul vegye, mint vélekedik a király a bank szétválasztásának lehetőségéről és erről aztán előbb Kossuth Ferencet, majd vele együtt a függetlenségi pártot informálja. A király döntése pedig olyan értelmű lesz, hogy a közös jegybank fentartását fogja követelni. A kartelbank eszméjét ugyanis már elejtettnek kell tartani, mert az osztrákok egész határozottan kijelentették, hogy inkább a bank teljes szétválasztását kívánják, sem hogy a kartelbankot elfogadják. Chiari és társainak tegnap az osztrák képviselőház elé terjesztett ílyértelmű indítványát kétségtelenül egyhangulag fogadja el a Reichsrath. A helyzet tehát most már úgy alakul, hogy a kartelbank elejtésével megszűnik az egyetértés úgy a kabinet tagjai, mint a koalíció pártjai között. A hatvanhetes miniszterek és pártjaik nem fogják vállalni az önálló jegybankot, a függetlenségi párt pedig annál határozottabban fogja ezt követelni. Ez a fordulat már előre látható volt és Justh Gyula házelnök éppen ezért kért — részben a miniszterelnök felszólítására — már most audienciát a királytól, hogy meggyőzze a királyt az önálló bank föllállításának szükségességéről és hogy közvetlenül meghallja a király véleményét. A válság kitörése tehát attól függ, hogy milyen hatással lesz a királyi szó a függetlenségi párt. Ha a függetlenségi párt az intranzigens álláspontra

helyezkedik, akkor teljes kormányválság lesz. Ugy kell ezt érteni, hogy a király többé nem fog függetlenségi politikust miniszterré kinevezni, hanem olyan hatvanhetes kormányt fog alakítani, amely a koalíciós pártok egyikére sem támaszkodik. Négy régi titkos tanácsos, köztük Berzeviczy Albert és Hieronymi Károly terjesztett is már olyan fölkinálkozó memorandumot a király elé. Ebben a híres memorandumban, amelyet a király Wekerle Sándor miniszterelnöknek adott át, a négy titkos tanácsos azt ajánlja a királynak, nevezzen ki olyan kormányt, amelynek egyedüli feladata a választói reform rögtöni megvalósítása lenne. Ez a kormány, elnökekül gróf Csáky Albint designálták, beköszönése napján a Ház elé terjesztene egy választójogi törvényjavaslatot, amely az általános, titkos és egyenlő szavazati jog alapján épül föl, s három havi időt adna a parlamentnek, hogy ezt elintézzék. Ha három hónap múlva nem kerül tétő alá, a Házat föl-oszlatják és az eddigi törvény alapján újra választanak. Ebbe a választásba a kormány az általános, titkos és egyenlő választói jog programjával megy.

Ez tehát a helyzet, amelyhez még azt fűzzük, hogy híre terjedt ma Rakovszky István legfelsőbb kihallgatásának is. A mi értesülésünk szerint az a hír arra vezethető vissza, hogy Rakovszky holnap fia látogatására Bécsbe utazik.

A „N. Fr. Pr.“ mai esti lapjában gróf Apponyi Albert és Justh Gyula bécsi utazásáva kapcsolatban a következőket írja:

A kartelbank dolgában a magyar kormány tagjainak egymás közötti megegyezése csak arra való volna, hogy azzal alkalmat adnának a magyar parlamentnek arra, hogy időt nyerjen a kijózanodásra és észretérésre. Arra nézve, hogy a kartelbank terve halva született idea, minden kétség kizártnak tekinthető. Ebbe Ausztriában senki sem fog belemenni és ezt nekik sem lehet megparancsolni. Végül a „Presse“ a helyzetre nézve a következőket mondja: A helyzet nagyon feszült és már Apponyi kihallgatása alkalmával fel fogják vetni azt a kérdést, hogy ne vegye-e át a függetlenségi párt egyedül a kormány gyepöljét? A koalíció válsága immár utban van.

A „Fremdenblatt“ ma a következőket írja:

Budapesti parlamenti körökben egy csöppet sem kétségeskednek abban, hogy a magyar kabinet helyzete nagyon kényelmetlen, és hogy a magyar politikai viszonyok mihamar válságosra fordulhatnak. Amíg csak a bankkérdés-támasztotta nehézségek el nincsenek hártva az utból, a lappangó parázs minden nap lángra lobbanhat, és akut válságot idézhet elő. A magyar politikusok most minden erejükkel arra törekednek, hogy ezt a pillanatot minél kijebb tolják. Wekerle miniszterelnök és a szakminiszterek most olyan utmód teremtésén fáradoznak, amely egyrészt számoljon Magyarország mostani gazdasági viszonyaival, másrészt a függetlenségi párt törekvéseit is kielégítse, hogy ezzel a függetlenségi párt zömét megnyugtassák. Az audienciákról azt írja a „Fremdenblatt“, hogy az uralkodó a helyzetet teljes egészében ismeri akarja, ezért gróf Andrássy Gyula kihallgatása után, a beteg Kossuth kereskedelmi miniszter helyett gróf Apponyi Albertet hívták Bécsbe. Valószínűnek tartják, hogy még több meghívás is lesz. Nagy érdeklődés előzi meg Apponyi kihallgatását, minthogy tudják, hogy Apponyi a bankkérdésben nem azonosítja magát Kossuth álláspontjával. Valószínű, hogy a király budapesti tartózkodása alatt Kossuth Ferenc is alkalmat talál arra, hogy pártjának álláspontját kifejtse az uralkodó előtt és így a bankkérdésben fölmerült nézeteltérések áthidalhatók lesznek.

Apró zivatarok.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, január 21.

Tegnap csak érdeklődés fogta körül az adó-vitát, ma már apró zivatarok rajzottak mentében. A folyosón keringő válsághírek-ből táplálkoztak-e ezek a jelenetek, vagy pedig az adótörvényjavaslat hordja méhében a gyúanyagot: nem lehetne pontosan megállapítani.

A valóság az, hogy még Buzáth Ferencet, a néppárt szónokát is figyelemmel hallgatták és a javaslat ellenzői, vagy védői még az ő beszédjében is találtak alkalmat arra, hogy argumentumokat — helyesebben: közbeszólásokat — röptessenek egymáshoz. Buzáth különben nagyon meg volt elégedve a pénzügyminiszter munkájával, amelynek, ha van valamelyest érdeme, hát ez az érdem Buzáth szerint, a néppárt érdeme. Nagy Sándor mondott ezután nagyszabású beszédet, amelyben főképpen Vázsonyi tegnapi beszédjével foglalkozott és az ő érveit czáfolgatta igen talpraesetten. Wekerle javaslata a kisembereknek kedvez, azonkívül még a progressivitást is megvalósítja — ezért Nagy Sándor örömmel elfogadta. A beszédet nagy érdeklődéssel hallgatta a Ház. Wekerle és Justh gratuláltak is a szónoknak.

A két helyeslő beszéd után Sándor Pál, éles, szurós ellenzéki beszéde következett. Csak hibákat látott a javaslatban és megtagadott tőle minden eismerést. Fejtegetésének az a része, ahol a nagybirtokosok előnyeit mutatta ki az adózás terén, sűrű közbeszólásokat provokált. Sándor Pál csak nagy nehezen tudott a zajjal megküzdni. Rakovszky Istvánnal közben éles szóváltása támadt („szemtelenég — ki vele!“) melyért az elnök rendre is utasította. Beszéde végén határozati javaslatot nyújtott be, hogy a javaslatot a kormány vegye vissza és az általános jövedelmi adózás alapján készítsen elő új törvénytervezetet. Sándor Pál beszédje alatt csúcsponjtára hágott az az izgatott hangulat, mely az egész ülést karakterizálta.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött d. e. tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Szmeccsányi György és Hammersberg László.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

Az adójavaslatok általános vitája van napirenden.

Ez is a néppárt érdeme.

Buzáth Ferenc a néppárt nevében szólal föl. A mai közgazdasági viszonyok között gondolni sem lehet a polgárok terheinek növelésére. A pénzügyminiszter kiválóan eltalálta a helyes közeputat, hogy tudniillik az állam érdekeit is megvédje, s viszont a polgárok terheit se növelje. Nagyon helyes intézkedés, hogy nagyobb adót szednek azoktól a pénzügyintézetektől, amelyek a törvényes kamatnál nagyobb kamatokat szednek, amár az államnak ilyen kétes tisztességi jövedelemből való részesedése etikaiilag kifogásolható.

Egyébként ezen intézkedések szemben az ellenkezés lehetővé tétele azért üdvös dolog, mert így majd alkalmat nyílik a királyi ügyésznek a gyors megjelenésre. Ami a létminimum kérdését illeti, a néppárt volt az első, amely ezt a követelést a Házban kimondotta; a gondolat megvalósítása tehát elsősorban a néppárt érdeme. Részletesen foglalkozik az egyes adónemekkel, kiemeli a pénzügyminiszter érdemét a reform megalkotásáért s a javaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Nagy Sándor: Vázsonyi tegnapi megjegyzéseit tarthatatlannak mondja. Nem áll az, hogy ez a reform utánzása, vagy másolata volna az osztrák törvénynek. Csodálatos kívánság, hogy valamely adó reform osztályellentéteket ne idézzen fel; amíg

osztályok vannak, ezek az ellentétek mindig jelentkezni fognak. Helyesnek tartja a földadó kontingentálását, ami a kincstár s az adózó érdekét egyaránt kielégíti. Vázsonyi nem ismeri a porosz adózási viszonyokat sem, mert ott sem hozták vaktában a tiszta jövedelmi adórendszer. Nálunk is a jövedelmi adót először ki kell próbálni, népszerűsíteni kell s csak aztán lehet szó, hogy kizárólagos adózási alapul válasszunk, a progressivitás elvét is érvényesítve. (Élénk helyeslés.)

A földadónál is szükségesnek tartja a létminimum megállapítását. Kisfoglalja, hogy a személyes tevékenységet kettősen adóztatják meg s ezek az adók aránylag többet fognak fizetni, mint a realadóval terhelték. Itt a pénzügyminiszter az évenkénti adókvetéssel segít a bajon. A könyvvizsgálatot csak az adókvető bizottság rendelheti el, ezt a bizottságot pedig jobbadán szabad polgárok alkotják. Wekerle törvénye általában a kisembernek kedvez, még a porosz törvényről is nagyobb mértékben. Ezt az adatok összevetésével bizonyítja. Mivel ez a törvényjavaslat első, mely a jövedelmi adót behozza, mely igazságtalan adókat letöröl s mely a kisember érdekében való: üdvözlő reformot és elfogadja. (Helyeslés és éljenzés.) Szünet után.

Aki nincs megelégedve a javaslattal.

Sándor Pál azzal kezdi beszédét, hogy tiltakozik azok ellen a gyanúsítások ellen, melyek a létminimum politikai rendszer izgató kísérleteinek misztifikálják a polgárság mozgalmát az adóreform ellen. Az adórendszer legelső és legfontosabb elveinek azt tartja, hogy a gazdag ember többet, a szegény kevesebbet fizessen. A pénzügyminiszter részére szívesen kiállítja a bizonyítványt arról, hogy javaslata minden emberre és minden adóra kiterjed.

Bernát István: A börzeadó nem. (Derültség.)

Sándor Pál hibáztatja, hogy a reform a földadónak maximumát, a kereseti adónak pedig csak minimumát kontingentálja. A nagybirtok adója ezután is kicsi lesz, a kisbirtokot pedig aránytalan nagy teher sújtja; ez nem progresszió, hanem depresszió. A miniszterelnök mostani reformjával hütlenné lett régebben, egyebek között az 1896-iki javaslataiban is vallott elveikhez. Lehetetlennek tartja, hogy a kisbirtokosság és a középosztály hosszabb ideig elbirja a reform terheit s akkor majd odajutunk, hogy nálunk is, mint a közelmúltban Angliában, ugyszólván minden három esztendőben adóreformot kell az országgyűlésnek tárgyalnia. A pénzügyminisztert valamikor, mint a merkantilis érdekek védelmezőjét támadták. Érdekes fordulat, hogy most nem kevesebb joggal az agrár érdekek istápolásáért kell őt támadni.

Nem tudja elképzelni különben, hogy mivel akarja fedezni a pénzügyminiszter a fölemelt kvótát, a vasúti beruházásokat, a tisztviselők fölemelt fizetését, a most kibocsátott kincstári utalványok kamatait, ha husz millió koronával kevesebb adójövedelmet helyez javaslatai szerint kilátásba. Hogy lehessen nálunk adómorálról beszélni, mikor a szegény ember látja, hogy a gazdagok adóprivilegiumokat élveznek. (Nagy zaj). Ugy látszik, hogy a pénzügyminiszter csak az adózóktól követeli a morált, az adószedő államtól azonban nem. Sürgeti a kataszter kiigazítását, mert e nélkül lehetetlen arányos adókvetés, nálunk pedig harmincz év óta minden a régiben van. Ismerteti a magyar földadó fejlődését negyvennyolcz óta; a fejlődés folyamán mindig az a tendencia érvényesült, hogy a nagybirtokos osztály az adóterhet a dzsentrire igyekezett áthárítani, ez pedig tovább hátrította a birtokosokra. Adatokat említ egyebek között Torontálme gyéből; annak bizonyítására, hogy milyen kevés a nagy földbirtok adóterhe; nevéket nem akar idézni. Nagyszentmiklóson egy tizenháromczer holdas birtok tizenkilencezer korona adót fizet. (Óriási zaj).

Az elnök türelmet kér az ellenvélemény számára. (Nagy zaj.)

Sándor Pál: Mikor Széll Kálmán miniszterelnöksége letelt (Széll Kálmán a terembe lép s elhalad Sándor Pál előtt. Viharos derültség) s a Jelzőlog-Hitelbank elnöke lett, azt az utasítást adta, hogy kölcsönök adásakor ne induljanak a földadó után, mert az nem nyújt alapot a föld értékének kiszámítására. A szólvai statisztikai adatok felsorolásával bizonyítja, hogy a kisbirtok aránytalanul nagyobb adóterhet visel, mint a nagybirtok. A Wenckheim és Széchenyi grófok békési, dobozi adóskálája éppen fele az ottani kisbirtokosok adóskálájának. Az adóterheteket a kisemberek válláról le kell venni. (Zajos taps a nemzetiségiek részéről.)

Gróf Batthyány Tivadar (felugrik): Fizesse nek önök is annyit, amennyit a törvény követel!

Sándor Pál: Fizetünk is!

Gróf Batthyány Tivadar: Majd adatokkal szolgálunk önökről!

Sándor Pál: Ha támadja a nagybirtokosokat, nem fogja védeni a nagytőkéseket sem. (Hosszan tartó nagy zaj.)

Fölkiáltások a néppárton: Csak vázolja tovább a szabadelvű rendszert!

Sándor Pál: A szabadelvű rendszer főemberei itt ülnek az önök miniszteri székeiben; én csak apró-cseprő embere voltam. (Óriási zaj.)

Laehne Hugó folytonosan közbeszól.

Sándor Pál: Elhiszem, hogy a nagybirtok egyik rabszolgájának nem tetszik, amit beszélek! (Folytonos nagy zaj.) Az egyházi birtok rohamosan nőtt az utóbbi időkben.

Zakariás János: A szabadelvű uralom alatt!

„Mégis csak szemtelenség.“

Sándor Pál: Nem akar lázítani a nagybirtok ellen, csupán igazságos megadóztatását követeli. Statisztikai adatokat olvas föl.

Rakovszky István: Egy kicsit nehezen olvas. Sándor Pál: Micsoda megjegyzés ez? Mégis csak szemtelenség!

Rakovszky István: Ki vele, ki vele!

Felkiáltások a néppárton: Ki vele, ki vele!

Sándor Pál (a néppártiak felé): Micsoda ki vele? (Óriási zaj.)

Rakovszky István: Igenis ki vele, aki így beszél. Ki kell dobni. (Folytonos nagy zaj.)

Az elnök: Nem hallottam, mit mondott a képviselő ur, majd a gyorsírójegyzetekből megállapítom. (Zaj.)

Sándor Pál: Megérdemlem a rendreutasítást. (Nagy zaj.)

Rakovszky István: Ez már mégsem járja!

Sándor Pál (a néppárt felé): Elismerem, viszszavonom, kérem az urakat, tekintsek nem mondottaknak szavaimat. (Nagy zaj.)

Az elnök: A képviselő ur ezt a kifejezést használta: „szemtelenség“. Ezért rendreutasítom s figyelmeztetem, hogy óvakodjék még egyszer ilyet mondani, mert teljes szigorúsággal járok el! (Élénk helyeslés.)

Fölkiáltások: Már visszavonta!

Sándor Pál: Méltatlan dolognak mondja, hogy izgatónak nevezik az iparosokat és kereskedőket, akik az adóreform ellen fölzudulnak. A magyar iparosok és kereskedők a világ legindolensebb népe, csak akkora sérelem volt képes türelméből fölzaklatni. Kár, hogy a koalíció tönkre akarja tenni a városok lakosságát, az ország legmagyarabb népét. (Nagy zaj, ellentmondások.) Az osztrák pénzügyminiszter beszédével igyekszik czáfolni Wekerlét, végül annak a reményének ad kifejezést, hogy a polgárság majd leszámol a koalícióval a választáskor. Határozati javaslatot ad be: utasítsák a kormányt, vonja vissza az adóreformot s készítsen az általános jövedelmi adózás elve alapján új javaslatokat.

Az ülés két óraker ért véget.

Budapest, január 21.

A balpárt értekezlete. Az országgyűlési függetlenségi és 48-as balpárt ma este hat óraker József-körúti helyiségében Babocsay Sándor elnöke alatt értekezletet tartott, melyen a párt elhatározta, hogy tagjai a bizottságban elfoglalt helyeikről le fognak mondani, mert a kormánypárti többség a legutóbbi bizottsági választásoknál a fontosabb bizottságokba, mint a pénzügyi, bank- és választói reformbizottság, az ellenzék tagjai közül senkit se jelölt, dacára annak, hogy Hoitsy Pál, mint a függetlenségi párt elnöke, erre nézve határozott ígéretet tett.

Az értekezlet ezután elhatározta, hogy heves harcot indít az adójavaslatok ellen. Nagy György bejelentette az értekezletnek, hogy az indítványkönyvbe indítványt irt be, mely szerint a Ház utasítsa az igazságügyi bizottságot, hogy a Fejérváry-kormány vád alá helyezésére vonatkozó iratokat és a bizottsági jelentést haladéktalanul terjessze a Ház elé. Az értekezlet ezt jóváhagyólag tudomásul vette. Végül a balpárt elhatározta, hogy a Debreczenben vasárnap tartandó választói gyűlésen gróf Degenfeld támogatása céljából részt vesz. Több kültag felvétele után az értekezlet fél nyolcz óraker véget ért.

Az összeférhetlenségi állandó bizottság mai napra kitűzött ülését közbejött akadály miatt nem tartotta meg s így egy újabb határnap lett kitzúve.

Olasz lapszemle. „Il mondo politico“ a címe egy Pármában megjelenő új félhavi politikai szemlének. Ma érkezett első száma egy budapesti levelet tartalmaz, mely élénk színekkel eseteli az általános részvétet, melyet a délolaszországi földrégés okozta rombolások magyarországszerte keltek. Levélíró hü fordításban közli a Wekerle,

Kossuth s Vaszary által a nemzethez intézett fölhívást is, s ismerteti a segítő bizottság hathatós működését. Ugyanez a szám „La verita sulla Bosnia-Erzegovina“ cím alatt hosszabb tanulmányt hoz Ováry Lipóttól, mely a szerb propaganda által terjesztett álhírek ellenében számot ad amaz óriási anyagi és erkölcsi haladás és fejlődésről, melyet e két tartomány Ausztria-Magyarország 30 éves kormányzatának köszönhet.

A múlt évi adójövedelem. Az egyenes adók múlt évi eredményéről a Budapesti Tudósító a következőket jelenti: Egyenes adókban és járulékaikban előirányoztatott az 1908. évre 234,585.000 korona, bevételezetett ugyanazon évben 283,263.791 korona, tehát 48,678.791 koronával több, mint a mennyi előirányozva volt. Ez a kedvező eredmény minden szónál hangosabb czáfolat egyes lapok ama állításával szemben, hogy Wekerle Sándor költségvetésének tételei nem reálisak. Ez az eredmény egyszersmind lerontja azokat a tendenciózus jóslatokat is, hogy az állam deficitit előtt áll és a tönk felé közeledik. Annál is inkább, mert az 1908. évi eredmény első sorban az adózó közönség dícséretre méltó fizetőkészségének köszönhető. Megállapítható ugyanis, hogy a pénzügyi kormány az elmúlt években a legmesszebb menő halasztásokat engedélyezte, még az ugynevezett aratási rendeletet sem bocsátotta ki, sőt inkább több rendeletben arra intette minduntalan a külső hatóságokat, hogy a kényszerbehajtás végső fokát csak elkerülhetetlen esetekben és a létfontartási alapok szem előtt tartásával alkalmazzák. Az egyenes adók 1908. évi befolyásának adataiban tehát az adómorál fejlődésének jelenségét kell felismernünk. Az államháztartás érdekében kívánatos volna, ha az adóreform által feltételezett adóerköles a jövőben a bevállásoknál, tehát már az adókvetésnél is fokozottabb mértékben nyilvánulna meg.

A Reichsráth ülése. Az osztrák képviselőház ma elvetette a csehországi h. é. vasutak kettős szolgáltatási nyelvére vonatkozó összes javaslatok sürgőségét és áttért Kalina sürgős javaslatának tárgyalására, mely a háboruban elesett katonák özvegyeinek és árváinak ellátására vonatkozik. Kalina sürgős javaslatához szólva Georgi landwebrminiszter kijelenti, hogy a katonák özvegyeinek és árváinak ellátására vonatkozó törvényes határozatok megfelelnek a javaslatban kifejezett kívánságnak. A miniszter Malikkal szemben, aki a bécsújavárosi katonai akadémia öt növendékének a prótestáns vallásra szándékolat áttérése ügyét szóvátette, kijelenti, hogy a katonai kormányzatnak igazságtalanul és alaptalanul vetik szemére, hogy elősdiéket képez. A vallás a katonaságnál teljesen mellékes. A miniszter egész szolgálati ideje alatt soha sem hallott a hadseregen belül történő vallási viszályokról. A tárgyalást holnap folytatják.

Az osztrák házszabálybizottság. A házszabálybizottság ma a képviselőház ülése után folytatta a házszabály reformja ügyében beadott előadói javaslatok tárgyában indult általános vitát. Silberer képviselő pártja nevében kijelenti, hogy a referensek javaslatai mellett foglal állást, habár azokkal nem azonosítja teljesen magát. Kramarz képviselő személyileg allene van minden obstrukciónak, amely a parlamentarizmus tekintélyének csorbitására vezet. Pernerstorfer képviselő személyes álláspontját aképen körvonalazza, hogy támogatja azt a reformot, mely nemcsak a többség uralmát állandósítja minden áron, hanem a parlament tekintélyét is növeli. Gróf Dziedusitzky a házszabályok reformja mellett van, hogy a többségi elv és a valóban parlamentáris kormányzat megvalósuljon. Pacher újból hangsúlyozza, hogy az ily mélyreható reformhoz a németek a jelen időpontban nem járulhatnak hozzá. Fink és Bieloula-vek képviselők a reform szükségét a parlamentarizmus fentartásának érdekében hangsúlyozzák. Ivcsavics képviselő az előadói javaslatokat sok tekintetben nem tartja kielégítőnek. A vitát berekesztik. A legközelebbi ülés kedden lesz.

A t. Házból.

I. Bécsben találkoznak...

Báró Kaas Ivor vitatkozásba keveredik Zilahy Kiss Bélával, aki szintén nem képviselő, de éleleszü és nagy készütségi történelem-filozófiai író.

— Borzasztó helyzet! — mondja a báró. — Mindenki mást beszél, mint amit érez és mást tesz, mint ami a meggyőződése.

Zilahy Kiss Béla nyugodtan válaszol:

— Hát hiszen, ez általában így van. Mert mi lenne például, hogy ha a pápa mindig azt tenné, amit érez.

Báró Kaas Ivor megbotránkozik, mert ő ámbár lutheránus, nem szereti, ha a pápára malicziózus megjegyzéseket tesznek.

Előveszi az új képviselőt, Duchon Ödönt és neki magyarázza a helyzetet:

— Ti, függetlenségiek, mindent meg fogtok adni, amit kívánnak tőletek. Mindent meg fogtok szavazni, amit követelnek tőletek, létszámemelést, közös bankot és nem fogtok kapni semmit. A végén mindnyájan németül fogtok beszélni és be fogtok vonulni a Reichsráthba.

A vitatkozások témái belenyulnak a Ház atmoszférájába és elterjednek több más egyéb színezéssel és kombinációval együtt.

A hangulat nyomott. Hallgatag fáradtan járnak-kelenek a képviselők, mélyen elgondolkoznak. A homlokokon az aggodalom ránczai jelennek meg. Az orrok megnyulnak. És bizonyára igaza van a bárónak: senki se azt beszéli, amit érez. De hozzá kell tenni, hogy hangosan nem beszéli azt. Am halkan, suttogva, a szegletekben összebujva, a falhoz lapulva és a fülkébe szorulva a gyötrelmes tájékozatlanság megszólaltatja az őszinteséget:

— Nem tudjuk, hol vagyunk és hogy mi vár reánk. Érezzük a válságot s nincs aki tájékoztasson bennünket. Türelemre se biztatnak. Azt mondják, hogy engedni kell valamit, de nem mondják meg, hogy mit. Mások biztatnak, hogy tartsunk össze és nem mondják meg, kivel, meg miben tartsunk össze.

Olyan a Ház, mint hogy ha tele volna rakva pakktáskákkal. Félóráról-félórára más és más hírek érkeznek bécsi utazásokról. Thaly Kálmán már megjárta Bécsset. Most Apponyi Albert gróf készülődik. Az elnöki szoba körül majdnem tolongás keletkezik. Mindenki azt kérdezi: igaz-e, hogy Justh szintén Bécsbe megy.

— Justh Bécsbe megy, igen, — sugja egyik a másikkal.

— De titok, — teszi hozzá.

Öt percz múlva mindenki tudja a titkot. És tíz percz múlva egész sereg képviselő készülődik, telegrafál, gyorsan elintézi itthon való dolgait és szintén csemagoltat.

— Megyek egy kicsit haza — mondja barát a barátjának.

— Én is hazamegyek pár napra — felel a másik.

— Tehát mindnyájan Bécsben találkozunk, — szól közbe a harmadik.

— Ugy van. Minek tagadjuk, amit tagadni nem lehet, valamenyien Bécsbe megyünk.

Ki azt a vonatot követi, amelyik gróf Apponyi Albertet viszi, ki a Justh Gyula vasutját várja meg. Ki Holló Lajostól tuda-

kolja: vajjon nem kapott-e meghívást, mert vele tartana.

Eközben pedig a folyosón rég látott urak jelennek meg, elegánsan, biztos fellépéssel: az egykori szabadelvű pártból való férfiak és mihamar egy létező, de eddig keveset emlegetett kérdés is belekerül az aktualitások közé:

— Mit beszélnek a nemzeti társas-körben?

A nemzeti társas-kör az a hely, ahol a volt szabadelvűpártiak szoktak összegyűlkezni: Hieronymi Károlyék, Lukács Lászlóék.

— Megye-onnan valaki Bécsbe?

— Még nem. De talán majd menni fog.

— Vagy már ment.

Idők jele. Azelőtt megelégedett a kíváncsiság és a tájékozódási kedv azzal, ha megtudták, hogy mit beszélnek a függetlenségi pártban, az alkotmánypártban, a néppártban. (Hisz beszélni mindig mindenütt eleget beszéltek és beszélnek.) Azelőtt a nemzeti társas-kört clybá tekintették, mint egy temetőt és a legkegyesebb kíváncsiság az volt, hogy béke lengjen hamvai felett. Most ellenben azt veszik észre, hogy a temető megmozdul és kezdik megkülönböztetni az onnan feljövőket. Nincs hullaszag. Illatos vizek tisztítják a levegőt. Sőt szóba állanak velük és megkérdezik: mi járatban vannak. Persze? Egyik egy könyvet keres a bibliotékában. A másik rokonait hozta a karzatra a Sándor Pál beszédének a tiszteletére. A harmadiknak eszébe jutott, hogy adós egy vizittel egy főispánnak s eljött megnézni nincs-e véletlenül itt. (A mi időnkben, mondta, ha válság-szelek fujdogáltak, legelőször a főispánokat röpitették Pestre.) Volt, aki éppen csak egy táviratot akart feladni s emlékezett rá, hogy itt az gyorsabban megy, mint a közönséges táviratknál.

Néhányan hamar elmennek. A nagy szenzációnak hirdett adóreform tárgyalása egyszerre nem érdekelt senkit. Hirnököktől értesülnek, — mintha az ülésterem legalább husz kilométernyi távolságra lenne a folyosótól — hirnököktől tudják meg, hogy bent mi történik. Buzáth Ferencz beszélt az adójavaslatokról, aztán Nagy Sándor beszélt, majd Sándor Pál következett. Közben Farkasházy Zsigmondnak affaireje keletkezett egy nyulbőrre tett megjegyzés miatt, ezt segédek elintézték. Sándor Pál és Rakovszky István között szintén affaire támadt, de ezt ők maguk elintézték a Sándor Pál beszéde közben, még mielőtt Justh Gyula az elnöki székben annyira felébredt volna, hogy megtudhassa, miről volt szó közöttük és Sándor Pál előbb vonta vissza a „szemtelenség“ kifejezést, mintsem Justh miatta rendreutasíthatta volna.

Minden ülésbeli szenzáció és érdekesség összezsugorodott egészen kicsivé.

Jól is tette, hogy összezsugorodott, mert a bécsi pakktáskákat annyira megtöltik egyebekkel, hogy azok már, amelyek az ülésekre és a hasonlókra vonatkoznak, ugy sem férnének beléjük.

És most mindenki, aki ad valamit a jövőre, Bécsbe siet, megkeresni a helyzet kulcsát...

II. Az adómorál.

A parlamenti szótárba egy új kifejezés került: adómorál, magyarul adó-erkölcs, még inkább adó-becsület.

Legelőször az adóreformjavaslatok előadója Hoitsy Pál beszélt róla és bizonyos

meghatározást közölt a meglepett képviselőhöz, tudniillik azt mondta: az igazi morális eljárás az lenne, hogy ha valaki észreveszi, hogy kevesebb adót fizet, mint amennyi törvény szerint reá esnék, hát a maga jószántából igyekezzék pótolni és a különbözetet felszólítás nélkül küldje be az adóhivatalba. Ez az adómorál.

A kifejezést felkapták, terjesztették s a mai beszédekben már sűrűn emlegették.

Az elnöki emelvény mellett egy csoport hallgatta — hallgatta egy darabig.

Végre azonban egy régi függetlenségi türelmetlenül szólalt meg:

— Ugyan, hagyjatok békét az adómorállal.

— Te nem helyesled?

— Persze, hogy nem. Sőt a legnagyobb mértékben tiltakozom ellene.

— És miért?

— Demokratikus szempontból tiltakozom. A társadalmi békeség érdekében tiltakozom. Mert bőven elég galibát okoz, hogy van külön polgári becsület és külön katonai becsület. Semmi szükség nincs rá, hogy ezenkívül most már külön adó-becsület is legyen.

A balkáni események.

Budapest, január 21.

A mai táviratok kilátásba helyezik, hogy a török kikötőkben holnap megszűnik a bojkott. E jelentések dacára azonban valószínűtlen, hogy a bojkott máról-holnapra megszűnjék, mert a legtöbb kikötő teherhordói vezetőik révén tudatták illetékes helyen, hogy addig nem nyulnak osztrák vagy magyar árukhöz, míg Ausztria-Magyarországgal való megegyezést a lapokban nem publikálják, mert ők erre esküt tettek. Ezek után tehát több, mint valószínű, hogy dacára a bojkottmozgalom beszüntetésének, török munkás nem vállalkozik teherhordásra, amíg az osztrák-magyar-török megegyezést hivatalosan közé nem teszik a lapokban.

Szerbiában a kormányválság a mai napon befejeződött, amennyiben Péter király nem fogadta el a Velimirovics-kormány lemondását. Ily körülmények között Velimirovics miniszterelnök a király határozott akaratára folytán továbbra is megmarad a kormány élén. A montenegrói kormány ma hivatalosan elismeri, hogy konstantinápolyi ügyvivője révén tudatta a török kormánnyal, hogy ezután a szabad cselekvés jogát fenntartja, miután a porta megszegte a köztük levő megállapodást azzal, hogy egyezsége lépett Ausztria-Magyarországgal, anélkül, hogy a montenegrói érdekekre tekintettel lett volna.

Ma a következő táviratokat kaptuk:

A szerb kormányválság.

A szkupstina mai ülésén Velimirovics miniszterelnök bejelentette, hogy a király nem fogadta el a kormány lemondását, mert a kormány bírja a korona bizalmát. Csak, ha a szkupstina bizalmatlanságot szavaz, lehetne új kormány alakításához látni. A kormány visszavonta lemondását. A miniszterelnök felszólította ezután a szkupstinát tevékenységének gyorsítására. Markovics (ifju-radikális) kérdésére Popovics pénzügyminiszter azt válaszolta, hogy nincs tudomása az osztrák-magyar vámkezegek inkorrekt eljárásáról bizonyos cikkek vámszabadságára vonatkozó szerződéses határozományok alkalmazásánál. Ezután Kaclerovics szociáldemokratának a had-

ügyminiszterhez intézett két interpellációját titkos ülésben olvasták fel. A szkupstina ezután titkos ülésen áttért a napirendre. A Stampa értesülése szerint Kaclerovics képviselőnek a szkupstina titkos ülésében felolvasott interpellációjára külföldi gyárak érdekében működött három magasarangu tiszt nagy vizsgálásával foglalkozott.

Montenegró fenyegeti Törökországot.

A „Turquie“ című lap jelentése szerint a montenegrói ügyvivő a török külügyminiszter előtt élénk elégedettségének adott kifejezést amiatt, hogy a porta elhatározta Boszniának pénzbeli kárpótlás ellenében való átengedését. Montenegrói részről ezt megerősítik. Az ügyvivő intervenciójának legfőbb tartalmát az a kijelentés képezte, hogy a portának ezen lépése folytán Montenegró most már visszanyerte teljes cselekvési szabadságát. Ez a kijelentés a következőkben leli magyarázatát: Mult év végén egyrészt a porta, másrészt Vukotics és Novakovic között a három állam között kötendő katonai konvenczióra irányuló tárgyalások folytak. A porta ezt a konvencziót visszautasította, de kijelentette, hogy hajlandó a két állam érdekében a konferencián fellépni és javokra előnyöket kérni, azonban semmiesetre sem Törökország rovására. Egyben felszólította a két állam képviselőjét, hogy várják be a konferenciát, anélkül, hogy addig bonyodalmakat idéznének elő. A porta mostani lépését montenegrói részről úgy értelmezik, hogy Törökország adott szavát megszegte. A montenegrói ügyvivő kijelentésének így kétféle interpretációja lehetséges. Vagy nem érzi magát Montenegró kötvé, hogy tartózkodjék a bonyodalomkeltéstől, vagy pedig fölmentve érzi magát azon ígérete alól, hogy kárpótlás gyanánt olyan előnyöket követeljen, amelyek a portát érintenék.

A bojkott.

A török kikötőkből érkezett egybehangzó jelentések szerint a bojkott befejezését az osztrák Lloyd-társaság hajói ellen holnapra várják, amikor a bojkott egészen bizonyosan megszűnik. A bojkott-bizottság állítólag kijelentette, hogy a mozgalom megszüntetését a bárkatulajdonosok és a teherhordók ahöz a feltételhez kötik, hogy az Ausztria-Magyarország által a Bosznia-Herzegovinában fekvő állami birtokok megváltása fejében a portának fizetendő összegből ők is részesedjenek.

A prevesai osztrák-magyar konzul panaszt tett a hatóságnál, hogy egy Lloyd-gőzöst még mindig bojkottálnak és a megegyezés ellenére sem lehet rakományát partra szállíttatni.

A bojkott megszüntetése tárgyában Konstantinápolyból a következő tudósítást kaptuk:

A tehervivők főnökei és a kirakóhajók tulajdonosai tegnap kijelentették a bojkottsindikátusnak, hogy mindaddig, amíg az osztrák-magyar-török megegyezés hivatalosan publikálva nincs, nem szüntetik meg a bojkottot. Az „Ikdam“ jelenti, hogy a bojkottsindikátus tegnap a belügyminiszternek arra a kérdésre, vajjon lehetséges-e a bojkottot gyengíteni, azt felelte, hogy ez lehetséges. Az „Ikdam“ a tehervivők főnökének levelét teszi közzé, amelyben az közli, hogy tegnap a vámhivatalba hívták, ahol tudatták vele, hogy a bojkott megszűnt és a tehervivőknek is meg kell azt szüntetniük. A levélirő kijelenti, hogy miután megesküdtünk, hogy osztrák áruhoz nem nyulunk mindaddig, amíg a lapok nem közölnek hivatalos nyilatkozatot, amely világosan megmondja, hogy a jegyzőkönyvet, melyet a porta alá fog irni, a kamara elfogadta és ezért a bojkott beszüntetendő, nem merjük eskünket megszegni és a felelősséget az egész nemzet előtt magunkra vállalni. A levél tartalma jellemzi a bojkott intézőit és mutatja, hogy a bojkott megszüntetésére az egész birodalomhoz intézett hivatalos felhívás szükséges.

A szultán állapota.

Konstantinápolyból érkezett táviratok szerint a szultán egészségi állapota nagyon aggasztó. A legutóbbi szelámlík után a szultán

nem adhatott kihallgatást a kedden éjjel sürgősen orvosokat hívtak hozzá.

Nikita egészsége.

A cettinjei hivatalos lap tegnapi száma ezeket írja: Nikita fejedelem az ősz óta több ízben gyöngékedett. Egészsége már nem olyan jó, mint azelőtt, aminek az is az oka, hogy a fejedelem nagy elfoglaltsága miatt a mult évben nem mehetett fürdőre. Ezenkívül a fejedelemnek az utóbbi időben súlyos gondjai is voltak. Nagy fizikai és erkölcsi ereje nem tudott ellentállani amaz idegrázkódtatásnak, melyet a fejedelemnél Bosznia annexiójának híre okozott. A fejedelem érzi, hogy ereje csökken. Nagyön kell magát kímélnie és hü montenegrói alattvalóinak tartózkodniuk kell olyan lépésektől, melyek őt a döntő elhatározások jelen pillanatában fölizgathatnák.

Veszekedő montenegrói hercegek.

Danilo montenegrói trónörökös és öccse, Mirko herceg között már hosszabb ideje feszült a viszony és a napokban a két herceg között heves összeütközés volt. Mirko herceget atyja, a fejedelem, tudvalevőleg megbizta, hogy tartson szemlét a hercegovinai határ mentén elhelyezett csapatok fölött. Visszatérvén, Mirko herceg terjedelmes jelentést tett tapasztalatairól a fejedelemnek és azt ajánlotta, hogy néhány csanattestet helyezzen át és egyes parancsnokokat rendeljen vissza. Ezt a tanácsot Danilo trónörökös ellenezte és ebből öccsével szóváltása támadt, amelynek során Mirko herceg szemébe vágta bátyjának, hogy a katonaság nem bízik benne és irtózik attól, hogy Danilo legyen a parancsnokuk. A fejedelem Mirko herceg javaslatát fogadta el és most azt beszél, hogy Danilo trónörökös elutazik anyjához Párisba.

Összeesküvés az uj-törökök ellen.

A Daily Mail konstantinápolyi értesülése szerint mult héten véletlen következtében nagyon messze elágazó összeesküvésnek jöttek a nyomára, amelynek célja a mostani rendszer megsemmisítése volt. Az angol lap értesülése szerint az egyik török minisztériumban két hivatalnok van alkalmazva s mindegyiküknek Abdurrámán a neve. Az egyik Abdurrámán az ujtörök-bizottságnak lojális híve, a másik Abdurrámán pedig a reakció idejéből való, de meghagyták hivatalában, mert állása nem volt valami fontos. Mult héten egy hordár elhozott a minisztériumba egy Abdurrámánnak címezett levelet s a levelet tévedésből annak az Abdurrámán adta át, aki az ujtörökök híve. Ez az Abdurrámán elolvasta a levelet s azonnal sejtve, hogy összeesküvésről van benne szó, elvitte a rendőrségre. A rendőrök még ugyanazon napon huszonnyolc embert letartóztattak és nagyon sok helyen házkutatást tartottak. Az ujtörököknek már most megezáfolhatatlan bizonyítékaik vannak, amelyek szerint egészen bizonyos, hogy a birodalom különböző részeiben nem kevesebb, mint huszezer ember van belebonyolódva ebbe a reakzionárius összeesküvésbe. Az összeesküvők főhadiszállása egy látszólagosan liberális klubban volt, amelynek tagjai megfogadták, hogy hazájukért készek meghalni. Az összeesküvőknek az volt a tervük, hogy a miniszterelnököt és a parlament elnökét erőszakosan elragadják s a szultánt a parlament fölösztolására és az alkotmány megsemmisítésére kényszerítik. Abban az esetben, ha a szultán vonakodott volna ezt megtenni, lemondásra kényszerítették volna s egyik fiát, akit ezéjüknek már megnyertek, szultánnak proklamálták volna. Az összeesküvés szálai elnyulnak egészen Jemenig és a Libanonig, ahol egyuttal a forradalmat is előkészítették; másik tervük az volt, hogy Mekkában és Medinában esetleg új kalifát kiáltssanak ki. Az összeesküvők a császári család tagjaitól kapták a szükséges pénzt. Két európai nagyhatalomnak tudomása volt az előkészületekről.

A török kamara ülése.

A tegnapi kamarai ülésen több javaslatot és interpellációt olvastak fel. A legjelentékenyebb Riza (szinopei) képviselő javaslata, hogy a szultán, aki híresztelések szerint ingatlan birtokát meg-

nagyolbitja és nagy összegeket helyezett el európai bankoknál, ajándékozza a nemzetnek vagyonát. E javaslat fölolvását kétszer is megszakították és végül a javaslatot egyhanguan elvetették. Vasfy plevljei szerb-barát képviselő javaslata követeli a nagyvezér expozéjában használt novibazári szandzsák kifejezés helyreigazítását, miután a szandzsák elnevezés ma már nem létezik. Vasfy és Nedsib Draga képviselők, előbbi Ausztria és Magyarország iránt ellenséges hangon, utóbbi objektív módon a novibazári szandzsáknak a berlini szerződés előtt való kiterjedését és jelenlegi adminisztratív fölösztását tették szóvá és hozzáfűzték, hogy Ausztria és Magyarország a berlini szerződés 25. pontjában mekiadott joggal nem élt és csak Taslidzsát és Prjepoljét szállotta meg. A kiürítés is e szerint csak e két helyre vonatkozik és a szőlők csodálkoztak, hogy ily régi államférfi, mint a nagyvezér, elkövethette azt a hibát, hogy az egész szandzsákról beszéljen. Hogyan volna, ha Magyarország az egész szandzsákokat visszaadná? A kamara elhatározta, hogy felszólítja a nagyvezért, vegye be a helyreigazítást az Ausztria és Magyarországgal való megegyezés jegyzőkönyvébe. A mosuli zavargásokról szóló petícióhoz nem kevesebb, mint huszonhárom napirendet terjesztettek elő.

Legújabb híreink.

Belgrádból táviratozzák a „Südslavische Correspondenz“-nek, hogy Maklakow dumaképviselő tegnap odaérkezett Pétervárról, a szerbiai viszonyokat tanulmányozni. Maklakowot, aki több politikus tanácskozott, a király is fogadni fogja.

A király ma kihallgatáson fogadta Whitehead angol diplomáciai ügyvivőt is. Az audienzia szokatlan hosszú volt. Politikai körökben az angol követ kihallgatásának nagy jelentőséget tulajdonítanak.

KÜLFÖLD.

A Reichsráth elnöksége a királynál. A király ma délelőtt tíz óra után a képviselőház elnökségét: dr. Weisskirchner elnököt, Pernerstorfer, Pogatsnik, Steinwender és Zadworka alelnököket külön kihallgatáson fogadta. A király az elnökhöz és az alelnökök mindegyikéhez külön beszédet intézett. Pernerstorfer szociáldemokrata alelnökkel a király a Ház és a bizottságok munkálatait beszélte meg. A király azt mondta Pernerstorfernek, hogy a képviselőháznak most fontos ügyeket kell elintéznie, mire Pernerstorfer azt felelte, hogy különösen a munkásbiztosítás fogja a Ház minden idejét igénybe venni.

A király ma gróf Thun Jaroslaw képviselőt is kihallgatáson fogadta, aki aztán megjelent a képviselőház ülésén és elbeszélte, hogy ő felsége beszélt vele a reichsrath elnökségének mai kihallgatásáról is s többek között így szolt:

— Pernerstorfer ur is megtisztelt. Örülök, hogy Pernerstorfer olyan kedves volt hozzám.

Eleinte azt hitték a képviselők, hogy gróf Thun tréfál és jót nevettek rajta, de aztán meggyőződtek róla, hogy a tréfa tényleg a királytól származik.

Stolypin bukás előtt. Az udvari pártnak Stolypin ellen irányuló intrikája sokkal nagyobb-mérvű, mint az első hírek után feltehető volt. Kintunt, hogy az udvari párt befolyása alatt a birodalmi tanács egész jobbszárnya elhatározta, hogy Stolypint megbuktatja és reakzionárius kormányt tesz a helyébe. A terv annyiban sikerült, hogy a jobboldal a birodalmi tanácsban a legutolsó hetek alatt öt szavazattal erősödött és ha most még öt szavazattal erősödik, a sikerrel való teljes kilátással kezdheti meg a kormány elleni harcát. Közben a szélső jobboldal fáradhatatlanul opponál az egyes szakminiszterek ellen.

Venezuela és ahatalmak. Dr. Paul venezuelai külön követ, ki néhány nap óta Haagában tartózkodik, a Reuter-ügynökség tudósítója előtt kijelentette, hogy Castro bukása a nép műve. A többi országgal való konfliktusok csak azért oltóttek veszélyes jellegűt, mert Castro elejét akarta

venni a fenyegető forradalomnak. Azt hiszi, hogy még e hét folyamán aláírhatja a jegyzőkönyvet, amely hivatalosan teljesen helyreállítja a viszonyt Venezuela és Németalföld között. Ennek megtörténte után Angliába, Németországba és Olaszországba megy, hogy Venezuela jó szándékait nyilvánítsa és a velük való barátságos viszonyt szintén helyreállítsa. Végül kijelentette dr. Paul, hogy nem hiszi, hogy Venezuelának és az Egyesült Államoknak a közöttük folyó vitás ügyben békebíróhoz kell majd folyamodniuk, sőt meg fogják kísérelni az ügyet, amennyire lehetséges, barátságos uton elintézni.

A cseh-német egyezkedés meggyorsult. A német képviselők bejelentették báró *Bienert* miniszterelnöknek, hogy a tervbe vett egyezkedési anketen nem vehetnek részt, minthogy a kormány közölte velük, hogy a prágai postaigazgatóságnál a nyelvhasználat status quoját a csehek magatartása miatt nem állíthatja vissza, másrészt pedig a kereskedelmi minisztérium által kilátásba helyezett rendelet semmiképp sem elégíti ki a németek igényeit. A német pártok vezetői szerint az anketen a jelenlegi körülmények között inkább az ellentétek kiélesedése, mint azok elsimulása várható.

A német blok válsága. A birodalmi kancellár a konzervatívok oppozíciója fenyegeti; lehetetlennek akarják tenni a konzervatív-liberális blok politikáját. A birodalmi kancellár tegnapelőtt mondott beszédében figyelmeztette a konzervatívokat, hogy az örökösödési adóról szóló törvényjavaslat a birodalmi gyűlés elé pénzügyi reformok céljából terjesztett javaslatoknak egy része s a konzervatívok most kijelentették, hogy nem hajlandók ezt a törvényjavaslatot elfogadni. A nyugat-poroszországi konzervatívok gyűlésén Dohna gróf elnök kijelentette, hogy az idén nem küldik el a birodalmi kancellárnak a szokásos üdvözlő táviratot, mert Bülow herceg egy fontos kérdésben oly fölfogással nyilatkozott, amelyvel a konzervatívok nem tudnak megbarátkozni. Föltűnést keltett, hogy a trónörökös tegnap nem vett részt a nagy szemlén. Az udvari jelentés szerint a trónörökös meghült. A császár, bár komoly, de barátságos volt s beszélgetés közben többször rátért Bülow herceg legutóbbi beszédjére. A császár szavai a hallgatókra nagy hatást tett.

Német birodalmi gyűlés. A mai ülésen tárgyalás alá kerültek a szocialistáknak és lengyeleknek a birodalmi egyesületi törvényre vonatkozó interpellációi. *Breit* megokolta a szocialista interpellációt. Kijelenti, hogy mintegy 50 esetet adott tudomására az államtitkárnak, amelyeknek az egyesületi és gyülekezeti jog legvilágosabb rendelkezéseit megsértették. *Breisky* a lengyelek interpellációjának indokolásában kifejté, hogy a birodalmi egyesületi törvény a blok-pártok elszített munkájának produktuma. Első sorban a szövetséges kormányokat és Bethmann-Hollweg államtitkár terheli a bűn. Így történt, hogy oly határozatok hoztak, amelyek alkalmasak a hatóság és a polgárok megzavarására. Az új törvény óta különösen a lengyel munkásegységeket zaklatják és egész jogtalanul politikai egyesületeknek tekintik.

Dr. Bethmann-Holweg államtitkár kifejté, hogy mindkét interpelláló ismételt kritikája az egyesületi törvény materiális rendelkezéseit és azokat károsoknak mondták, amit ő nem fogadhat el. A törvény fennáll és ma már csak alkalmazásáról lehet szó. Még kevésbé bocsátkozhat a bírói ítéletek megbírálásába. Arról az esetről van szó, amelyben lengyel hivatásos egyesületnek megtiltották, hogy nyilvános gyülekezeteiben a lengyel nyelvet használja, mert a kormány nézete szerint ezen egyesülés nemcsak szakcélokat, hanem politikai törekvéseket tart szem előtt, elsősorban pedig nagy-lengyel aspirációknak hódol.

Ezután kifejté, hogy a lengyel szakégyesületek számos nemcsak nyugaton, hanem keleten tartott ülésükben a leghatározottabban kitüntették német ellenes nagy-lengyel jellegüket. A szociáldemokrácia szintén nem ellenzi a nagy-lengyel törekvéseket. Sajtójuk is elismeri, hogy a lengyel szervezetek nem annyira gazdasági, mint politikai jellegűek. A keresztény munkásság ezentrumpárti sajtója is tagadja a lengyel szakégyesületek gazdasági jellegét. Ilyképen világos, hogy a lengyel

szakszervezetek politikai jellegűek és ennek következtében a porosz kormány teljesen a nyelvkérdésre vonatkozó szakasz értelmében járt el, midőn ezen egyesületek nyilvános gyülekezeteiben nem engedte a lengyel nyelv használatát. A birodalmi kancellár felelősségét illetőleg személyem rendelkezésükre áll. A birodalmi kancellár mindent elkövetett a törvény alkalmazása érdekében. Ahol tulkapások történtek, a hatóságok ezt sajnálkozásuk mellett elismerték és csak egy eset jutott el a belügyminisztériumig. A törvény nagy haladást jelent. A kormány mindig törekedni fog, hogy azt lojálisan kezelje. (Helyeslés.) Ezután dr. Fischer, a szász-szövetséges tanácsi meghatalmazott visszautasítja Brey képviselőnek a törvénynek szászországi kezelése ügyében felhozott vádjait. Carlinsky lengyel javaslatára az interpelláció tárgyalását holnap folytatják.

A birodalmi gyűlés költségvetési bizottságának mai ülésén *Schön* államtitkár hosszabb nyilatkozatot tett a Haman-ügyben és a sokszoros, a függőben levő büntetőjogi eljárás daczára állandóan felgyújtott támadással szemben közölte, hogy úgy a felettes hatóság, mint a megtámadott hivatalnokok mindent megtettek az ügy törvényes tisztázása érdekében.

A birodalmi gyűlés díszítő bizottsága ma 3 szavazattal 2 ellenében elhatározta, hogy a *Jank*-féle képeket nem javasolja a birodalmi gyűlés ülésébe visszahelyezni. Egyébként azon kérdés tárgyalását, hogy a birodalmi gyűlés épületének mely részén helyeztessenek el és vajjon *Jank* tanárral tárgyalások folytassanak-e, szombatra tűzték ki.

A perzsa zavarok. Teheránból táviratozzák a „Vossische Zeitung”-nak: Ispahanban a Sassanidák egy állítólagos leszármazottja önálló uralkodónak kiáltotta ki magát és Abderrahbadban a helytartó proklamáltatta magát uralkodónak, egyúttal kihirdette, hogy neki fizessek az adót és a külföldi államok külügyminiszteriumainak hivatalosan bejelentette trónralépését.

Az angol-orosz reformprogramot tegnap adták át a sahnak és úgy ő, mint környezete is nagyon megdöbönt.

A japán pénzügyi program. Az új pénzügyi program, amelylyel a ma összeülő parlament foglalkozni fog, lényegében a következő: Az 1909/10. évi költségvetés szerint a rendes bevételek 471, a kiadások 401 millió jent, a rendkívüli bevételek 45, a kiadások 115 millió jent képviselnek. Nincsenek beleszámítva a vasutak bevételei és kiadásai, amelyeket a folyó évtől kezdve az általános költségvetéstől elkülönítve vezetnek. Az adósságtörlesztés évi részletét emelni kívánják. E célra a jövőben minden évben legalább 50,800,000 jent kívánnak fordítani. A következő évben ezenfelül a törlesztési összegeket oly mértékben kívánják emelni, amennyi kamatot az előző években megtakarítottak.

Megzáfolt bolgár kölesön. A különböző lapok által kolportált hírek, amelyek szerint a bolgár kormány Bécsben, vagy Párisban kölesönt készülni és Takeff miniszter van megbízva ezzel a misszióval, teljesen alaptalanok. Eddig a kormány a kölesön kérdését nem tanulmányozta és Takeff miniszternek semmiféle külön missziója nincs. A miniszter leginkább egészségi okokból tartózkodik külföldön.

EGYHÁZAK.

(Plébános-beiktatás Dunakeszi.) A főváros szomszédságában levő és rohamosan fejlődő Dunakeszi nagyközségben e hó 17-én fényes ünnepséggel iktatták be hivatalába Richter Béla plébánost. Az ünnepély délelőtt 10 órakor a templomban kezdődött, ahol a hívők nagy részvételével mellett Podhorányi Ferencz pápai káplán, gödöllői plébános egyházi szertartással, fényes papi segédlet mellett eszközölte a beiktatást. Utána a beiktatott plébános misét mondott és megható beszédet intézett híveire. Délben a plébánián banket volt, ahol az egyházi és polgári hivatalok vezetőit látta magánál vendégül a beiktatott plébános.

Felrobbant fegyverraktár.

— Nagy szerencsétlenség Ujvidéken. —

Budapest, január 21.

Ma reggel Ujvidék legforgalmasabb utcáján óriási dörrenésre futottak össze az emberek. Hamarosan kislélt, hogy egy játék- és fegyverkereskedésben fölrobbant a fölhalmozott puskapor és megsebesített tizenöt embert. A robbanás óriási erejével csaknem rombadöntötte a házat, amely kigyulladt és rövidesen lobogó lánggal égett. Fokozta a veszedelmet, hogy víz hiánya miatt a tűz oltása szinte lehetetlen volt s csak az önkéntes tűzoltóság emberföltötti fáradozásának köszönhető, hogy sikerült a tüzet lokalizálni.

Ujvidéken a főteza közepe táján van *Szittó* kereskedőnek évtizedek óta fennálló fegyver- és játékkereskedése, amelyben állandóan nagymennyiségű puskaport tartott raktáron. Ma délelőtt kilenc óra tájban az üzletben eddig ki nem derített módon tűz ütött ki. Jó ideig tartott, amíg a tűzjelző harangot félreverték s a tűzoltóság a veszedelem helyére érkezett. Időközben azonban az üzletben lévő puskapor óriási robajjal fölrobbant, s mire a tűzoltók megérkeztek, az egész bolt lángban állott. Egy tűzoltó élete kockáztatásával behatolt az égő üzletbe s kiharcolta onnan *Szittó* testvérét, egy idősebb asszonyt, aki a füsttől már eszméletét veszítette.

A tűzoltóság azután hozzáfogott a tűz lokalizálásához, de minden igyekezete kárba vesztett, mert nem volt víz. Egy félóránál tovább tartott, amíg egy hordó vizet kerítettek s utóbb városi lovakkal egy sörgyárból hoztak néhány hordó vizet. A veszedelem helyére kivonult a rendőrség és az egész helyőrség, de a vízhiány miatt a mentés sehogysen haladhatott.

Egyszerre újabb robbanás veszkeltette a levegőt s a szomszédos házak ablakai csörömpölve törtek össze a robbanás erejétől. Több ember megsebesült. De a bátor tűzoltókat ez nem riasztotta vissza s fokozott erőmegfeszítéssel láttak hozzá a tűz lokalizálásához, hogy elhárítsák az egész várost fenyegető veszedelmet. A ház ugyanis, amelyben a *Szittó*-féle bolt van, *Stefanovich* fűszeres tulajdona s pinczéje tele volt benzinnel és petróleummal, úgy hogy a tűz továbbterjedése esetén újabb, még veszedelmesebb robbanástól kellett tartani. A közel szomszédságban van ezenkívül *Klein Oszkár* drogériája, amelyben szintén sok robbanó holmi van fölhalmozva s a mellette levő házban van a *Kovács*-féle áruház, amelynek ablakait nyaldosták az égő bolt lángjai.

Teljes két óráig úgy látszott, hogy a fenyegető veszedelmet elhárítani lehetetlenség. A lakosságot óriási rémület fogta el és ezrével tolongott a főtezára, amelynek összes üzleteit bezárták. Végre tizenegy óra tájban valahogyan lokalizálták a tüzet, úgy hogy a tűz továbbterjedésétől már nem kellett tartani.

Ujvidék lakossága nagy izgatottsággal tárgyalja az esetet s nagy az elkésérés a rendőrség ellen, amely az összes kapuk alatt kirakatokat engedélyezett, úgy hogy egyetlen közeli ház udvarára sem lehetett kocsival behajtani. A legközelebbi közgyűlésen meg akarják interpellálni a tanácsot a robbanó anyagoknak a város középpontjában való elraktározása és a kapualjak beépítése miatt.

TÁVIRATOK.

Tittoni Svájcban.

Róma, január 21. (Saját tudósítónktól.) Tittoni külügyminiszter Svájcba utazott. Beavított politikai körökben úgy tudják, hogy ez az utazás összefüggésben van Tittoni lemondásával.

Uj orosz kölesön.

Pétervár, január 21. A cárnak a pénzügyminiszterhez intézett ukája hozzájárul 525 millió rubel névértékű 4 és fél százalékos kölesön kibocsátásához.

Japán nő a japán nőkről.

Budapest, január 21.

Sumi Myakawa, egy nagyműveltségű japán hölgy, érdekesen cseveg egy berlini szemle hasábjain a japán nőkről.

Mindenekelőtt a japán nő mostani helyzetéről és a japán házassági szokásokról szól. Majd minden japán leány, alig hogy az iskola padjait elhagyja, férjhez megy. Ha férje a család legidősebb fia, úgy ennek szüleivel együtt él. A mikádóhoz és a hazához való hűség, valamint a gyermeki engedelmesség, a japán morál alapelvei. A fiukat és leányokat ebben az irányban nevelik odahaza és az iskolában, a szegény és a gazdag családokban egyaránt.

A legelterjedtebb japán közmondás: „Engedjétek, hogy a tavasz lehellete lengje át házatokat”. Hogy ezt az ideált megvalósítsa, a japán nők bölcsnek, hálásnak, gyengédnek, engedelmesnek kell lenni. Nevelésére különösen nagy gondot fordítanak, mert életviszonyai sok önmegtagadást és önzetlenséget követelnek. Nem könnyű az após és anyós házában élni. De azért ott is lehet boldogság: Azok a gyermekek, akik anyjuk nemes türelmét és önfeláldozását látják, a maguk részéről szintén őt tekintik követendő példának.

Ebben az életmódban van a leglényegesebb különbség a keleti és nyugati civilizáció közt. Az európai elkülönített otthon előnye kézenfekvő. Nagyon könnyű a saját izlésünk szerint élni, az otthonunkat a föld más pontjára áttenni, gyarmatosítani. Az európaiak dolgoznak, hogy pénzt szerezzenek és ezzel saját tűzhelyt alapítsanak.

Én magam is megkísérlettem európai módon élni, de csakhamar arra a meggyőződésre jutottam, hogy ez a szokás nem felel meg a hajlamainak. A saját otthonban nagyon is sok az individualizmus, az önzés. Attól félek, hogy az európaiakból minden tisztelet kivész az öreg szülők iránt s hogy a családi kötelek megglazulnak. Ha a szegény ember nem képes vagyont gyűjteni, vénségére kénytelen a szegények házába menni. Japánban nincsenek ilyen házak és nincs is azokra szükség, mert a legszegényebb emberek gyermekei is büszkék arra, hogy gondoskodnak a szüleikről. Ha pedig nincsenek gyermekek, úgy a rokonok teljesítik ezt a kötelességet, mert nem akarják, hogy az elaggottak könyörödmányokat fogadjanak el.

A leánynevelés problémája a japán szokások szem előtt tartásával alakult ki. Husz év előtt azt a hibát követték el, hogy a leánynevelést nyugati mintára szervezték. A leányokat iskolába küldték s a rendes tantárgyakra, ezek közt egy európai nyelvre is, oktatták. Ha aztán rövid idő múlva férjhez mentek, jól tudták mindezeket a tárgyakat, de nem értették sem a ruhaszabáshoz, sem a háztartás teendőihez. Nem voltak se szelidék, se türelmesek, nem voltak képesek a háztartásukat vezetni. Csakhamar észrevehető volt a modern leánynevelés ez a hátránya, minek következtében az olyan iskolákban, ahol eleinte ötszáz növendék volt beiratkozva, egy-két év múlva hetvenre apadt a növendékek száma.

Szerencsére azután egy újabb fordulat állott be. Felismerték a rendes nőnevelés szükségét, de összekötötték azt a háztartástan oktatásával. A kormány minden kerületben gyakorlóiskolákat alapított és Tokióban egy tanítónőképző-iskolát létesített. A régi hibákat kikérülve arra fektetik a főszűrt, hogy a férjnek derék élettársat és a gyermekeknek példás anyákat neveljenek.

Európában talán korlátoltan találják azt a japán törekvést, hogy jó hitveseket és anyákat neveljenek, de én mindamellert remélem, hogy hazám hű marad ehhez a szokáshoz. Eljöttem Európába, hogy a ti otthonokat lássam. Sok szépet tapasztaltam. Az európai asszonyok is szép rendben tartják a házuk táját, az európai nők is bátorítják férjüket az élet küzdelmeiben . . . de a tulajdonképeni női erőnyeknek még sincs olyan meleg otthona, mint Japánban.

A Polónyi-Lengyel-pör.

— Polónyi Géza előterjesztése. —

Budapest, január 21.

A Polónyi-Lengyel-pörnek ma újabb fordulata történt. Polónyi Géza volt igazságügyminiszter előterjesztéssel fordult a budapesti királyi ügyészséghez. A harmincz oldalra terjedő beadványban Polónyi Géza első sorban kritika tárgyává teszi a Kuria ama döntését, amelylyel a budapesti esküdtbíróóság által a nagy pörben hozott ítéletet megsemmisítette és a bizonyítás széleskörű kiterjesztését rendelte el. Polónyi azt vitatja, hogy ez a határozat ellenkezik a törvénnyel és alkalmat ad a vádlottnak, hogy a pört a végtelenségig elnyújtsa s az ítélethozatalt lehetetlenné tegye. Kijelenti Polónyi, hogy a régi keretben tett vádját változtatlanul föntartja, de nem hajlandó vád tárgyává tenni olyan tényállást, amely az inkriminált cikkben nem fordul elő. Visszatér Polónyi a bíróküldés kérdésére is, Zsitvay Leót pedig elfogultsággal vádolja.

A terjedelmes és fölöttébb érdekes beadványból a következőket közöljük:

A bizonyítás köre.

Az előterjesztés első része foglalkozik a Kuriaának határozatával, amely kimondotta azt, hogy Lengyel Zoltánnak joga van nemcsak az inkriminált cikkben felsorolt hat konkrét esetet bizonyítani, hanem azt az általános tényállást is, hogy Polónyi Géza fővárosi bizottsági tagságát jogtalan vagyonszerzésre használta föl. Ez a határozat — ugymond — ellenkezik a törvénnyel s lehetetlenné teszi nemcsak ennek az ügynek, de ha precedenssé válik, minden olyan ügynek befejezését, ahol a főmagánvádló mögött hosszú közpálya áll. Amint ugyanis a vádlott, akár a vizsgálat során, akár a fő tárgyaláson arról győződik meg, hogy a fölhozott újabb eset bizonyítása nem sikerült, ismét új esettel áll elő és a vizsgálat újból elrendelendő.

A törvény szerint az esküdtbíróóság hatáskörbe utalt rágalalmazás esetén sem a vádnak, sem a bizonyításnak, sem az ítéletnek tárgya és kerete nem lehet más, mint az, amit a vádló magából a nyomtatványból vád tárgyává tesz és szó szerint idéz. A Kuriaának határozata tehát az ügyiratokkal igazolt tényekkel ellenkezik, mert így sem indítványt nem tettem, sem vádat nem emeltem azon az alapon, hogy Lengyel Zoltán engem azzal vádol, hogy fővárosi bizottsági tagságomat vagyonszerzésre használtam föl, mint általános jellegű, olyan tényállást tárgyává ezt a tényállítást egyszerűen azért, mert ilyen tényállítást az inkriminált nyomtatványban nem foglaltatik. De nem tette azt vád tárgyává a vádirat sem és így a törvény alapján sem vizsgáltnak, sem bizonyítási eljárásnak tárgya nem lehet.

Nem tette vád tárgyává a vádirat Halmos János nyilatkozatát sem. Halmosnak két nyilatkozata ismeretes. Az egyiket szóbelileg, a másikat hírlapilag tette. Egyiknek sincs nyoma az iratok közt. Mind a két nyilatkozatért teljes elégtételt kaptam és így nem volt rá szükség, hogy pört indítsak miatta.

Ha már most ilyen tényállás mellett az, hogy fővárosi bizottsági tagságomat vagyonszerzésre használtam föl, mint általános jellegű, olyan tényállás kerülne bizonyítás alá, ahol a fölhozott esetek csak példák és a vádlott tetszése szerint válogathat az esetekben, amelyeket bizonyítás tárgyává akar tenni, akkor egészen nyilvánvaló, hogy az e tárgyban folyamatba teendő vizsgálat olyan tényállítást miatt folytatná a soha be nem fejezhető bizonyítást, amely tényállítást nem tétetett és nem tétethetett vád tárgyává.

Nehogy azonban ehhez a legtávolabbról kétség férhessen, tiszteletteljesen kijelentem, hogy én, amint azt eddig nem tettem, úgy ezental sem fogom tenni, hogy olyan tényállítást, amely nyomtatványban nem foglaltatik, vád tárgyává tegyék. Ezen vádatomat változtatlanul és kifejezetten föntartom.

A bíróküldés.

Az előterjesztés második része a bíróküldés kérdésével foglalkozik.

A lefolytatott fő tárgyaláson előfordult és az azt követő események, ugymond az előterjesztés, megerősítettek abban a meggyőződésben, hogy főnforog a bíróküldésre törvénybe íktatott azon ok, hogy a budapesti kir. büntető törvényszék mellett közreműködésre hivatott esküdtételek ebben az ügyben részrehajlatlan eljárás és határozat nem várható.

Bíróküldési kérvényemnek az alapja az volt, hogy a budapesti esküdtételek az uralkodó demokráta pártszervezet, felekezeti, hatalmi törekvései-

nek egyik megnyilatkozásaként, nemcsak az esküdtételek lajstromának összeállításánál érvényesíti befolyását, de részben a sajtó, részben közvetlenül összeköttetései révén az elfogulatlan ítélkezést kizáró módon terrorizmust gyakorol. Szinte megdöbbentő adatok kerültek erre nézve nyilvánosságra. Az esküdték a tárgyalás után való befolyásolása hallatlan mérvet öltött. Maga a védő csatlakozott be azokat a közjegyzői iratokat, amelyekkel nemcsak azt árulta el, hogy az esküdtételek a tárgyalás alatt milyen összeköttetést tartott fenn, de azt is vitatja, hogy az esküdtételek többségében kizárólag felekezeti érdekből cselekedett, esküjét megszegte, egyes tagjai hivatalos titkot árultak el és nem lelkiismeretük szerint, hanem külső befolyás alapján felekezeti érdekek szerint ítélték.

Tudtommal még nem volt rá példa, hogy esküdték ilyen módon alázták volna meg az esküdt bírónak magasabb hivatását. Maguk az ítélkező esküdték egyenesen büntetendő cselekmények elkövetésével vádolják önmagukat és erről közjegyzői okiratot állítanak ki.

Az előterjesztés az esküdték nyilatkozatát méltatja, azután így folytatja:

Ezek a védő által becsatolt közokiratok csak töredékes eredményei annak a lázas szervezeti tevékenységnek, melyet a fővárosi demokráta párt és annak bizottsági tagjai és ügynökei az esküdték befolyásolására s a hivatalos titkoknak a büntető törvény által tiltott elárulására kifejtettek. Meny nyinek kellett történni ezenkívül olyannak, amiről a védő nem akart, vagy nem tudott okirattal beszámolni.

Maga a nyilatkozatok kiállításának alapokául vett és zsidóellenes igazgatásra vonatkozó indok azonban nem egyéb koholmánynál. Az egész fő tárgyalás alatt addig, amíg Sándor Pál, aki messze földről távirati meghívásra azért utazott ide, hogy ezt megcselekedte, meg nem jelent, felekezeti kérdéssel egy árva szó sem esett.

Az előterjesztés ezután az ügyészség mérlegelésére bizza, vajjon a bíróküldés iránt annakidején előterjesztett kérelme, újból a Kuria elé való terjesztése indokolható-e vagy sem? Egyuttal fölhívja az ügyészség figyelmét ezen az uton is a felsorolt és hivatali titok elárulásának hivatalból üldözendő büncselekményét megállapító tényre. Semmi kétségem sem lehet az iránt, ugymond, hogy a tekintetes ügyészség ezen magát az esküdtételek intézmény alapját veszélyeztető vakmerőséget a büntetésakra kiterjedőleg is hivatalból megtorlás tárgyává teszi.

Zsitvay Leó elfogultsága.

Az előterjesztés harmadik része a büntető törvényszék elnökének, Zsitvay Leónak szól és azt akarja bizonyítani, hogy Zsitvay Leó nemcsak saját személyében és ítélkezésében elfogult, hanem elnöki tekintélyével és hatalmával magára a bíróságra és az esküdtételekre is oly mértékben érvényesítette magánboszujával fokozott pártoskodásra való hajlamát, hogy ennek egy újabb, általa vezetett fő tárgyaláson való ismétlődése szinte kétségtelen.

Annak igazolására, hogy Zsitvay Leót vele szemben boszu vezet, a következőt mondja el:

Mikor az igazságügyminiszteri tárcázat vezette, egy alkalommal Kálóssy József országgyűlési képviselő, volt törvényszéki bíró, nagy fölháborodással olyan megbotránkoztató tényeket közölt vele, amelyek kötelességévé tették, hogy felügyeleti jogánál fogva haladéktalanul intézkedjek.

Kálóssy ugyanis elmondta neki, hogy okiratszerű bizonyítékai vannak arra, hogy Zsitvay Leó a bírákat az ügyeknek az ő álláspontja szerint való elintézésére befolyásolja. Volt rá eset, hogy ha a bíró nem akart az elnök kívánsága szerint cselekedni, elvette tőle az ügyet, sőt megváltoztatta a tanácsot is.

Konkrétan, ugymond, az adott okot a fölháborodására, hogy az elnök irodai igazgató, Csorba István, kiről a bíróság tagjai között az a hír, hogy az elnöknek lelki vagy vérokona, valóságosan türelmetlen basáskodást vitt véghez a bíróságnál és a szó szoros értelmében az elnök szerepét játszotta. Ez a Csorba egyéb visszaélésein kívül egy a büntető törvényszéknél alkalmazott szolgán elkövetett büntetendő cselekménye alkalmából tetten éretett. Visszaélései miatt vizsgálat alá került, de a vizsgálat, noha hajmeresztő adatokat derített ki, elévülés okából meg lett szüntetve és Zsitvay Leó, aki mindezekről tudott s akinek a fegyelmi eljárás megindítása hivatalos kötelessége lett volna, nemcsak azt meg nem tette, de az igazgatót hivatalában és szokatlan ügykörében hagyta, mintha semmi sem történt volna.

Haladéktalanul jelentést kértem az ügyről, s az ügyosztály jelentéséből meggyőződtem arról, hogy a fölháborító botrány sokkal nagyobb, mint ahogy azt a képviselő ur előadta. Megtudtam, hogy Csorba István évek óta üzte visszaéléseit és az elnök semmit sem tett annak megtorlására. Az iratok közt van Bartók Lajos és társainak föl-

jelentése. A panaszosok éppen azért, mert az arra hivatott elnök kötelességét nem teljesítette, közvetlenül a miniszterhez fordultak. Maguktól is bizonyították, de más tanukra is hivatkoztak, annak igazolására, hogy az irodaigazgató milyen megbotránkosztató módon üzi az erkölcsi telenséget. Az ügyosztály javaslata szerint az ügy delegált bíróság elé került. Állásomtól megválva, magánúton értesültem róla, hogy Csorba István vád alá helyeztetett és állásától fölfüggesztetett...

Zsitvay Léo ur, aki a vádlott sorsa iránt ezután is melegen érdeklődött, megtorlásra várt. Erre neki fényes alkalom kínálkozott. Elnöke lévén az esküdtbíróknak és a törvényszéknek, valóságos kérelmet az ellenem elkövetett inzulturnokban. Lehetetlen, hogy ez a viselkedése hatás nélkül maradjon a bíróságnál és az esküdtéknél. Guny és megaláztatás fölválta érték, hol a közvádlónak ténykedését, hol az én személyemet.

A tanuknak czélzatos sorrendben való kihallgatása, az ügyhöz nem tartozó és a főmagánvádló ellen kifejezett kérdéseknek tömeges föltétele, a valamelyes kísérő czélzatos megjegyzések, az a rendszeres eljárás, mely a vádlottnak rabságot viselt tanuját a humanizmus törvénye alá helyezi, de megengedi azt, hogy a halottnak, aki soha még csak följelentve sem volt, becsülete, a törvény egyenes tilalma ellenére a legkiméletlenebb módon meghurcoltassék, ez a rendszer a jövőben is lehetetlenné teszi ennek az ügynek ugyanezen bíróság előtt való elfogulatlan elintézését.

Végül újra hangoztatja, hogy a vádját a törvényszabta keretben föntartja. Vádjának keretén túl, mint főmagánvádló, a törvény ellenére elrendelt bizonyítási eljárásnak ama részében, amely az ügynek befejezését örök időre lehetetlenné teszi, részt nem vesz.

Az ügyesség csak napok mulva fog határozni arról, hogy mennyiben járul hozzá az előterjesztéshez.

Uj regényünk.

Mai számunkban kezdjük meg új regényünk közlését. A címe:

Darrow halála

és szerzője: M. L. Severg, a kitünő amerikai író. A regény, amelyben egy végtelenül érdekes bűnügyi történet játszódik le, egyike a legkiválóbb és legérdekesebb bűnügyi regényeknek. Izgató meseszövése mindvégig leköti az olvasók figyelmét és ébrentartja érdeklődésüket. Amint a történet megindul, magunk előtt látjuk az érdekesnél-érdekesebb helyzetek kibontakozását, a történet kifejlődését, amely érdekességével a legkényesebb izlést is kielégítheti. A kiváló amerikai író, aki valóságos mestere a bűnügyi regényeknek, ebben a művében igazán elsőrangot alkotott. A történet alakjai igazi emberek, akiknek előttiük alakul ki a jelleme és a sorsa.

Reméljük, olvasóink nagy érdeklődéssel fogják követni új regényünket.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Péntek, január 22. — Róm. kath.: Vince p. vt. — Prot.: Vince. — Görög-orosz: jan. 9. Polienkt vt. — Zsidó: Teb. 29. — A nap két reggel 7 óra 40 perczkor, nyugszik d. u. 4 óra 44 perczkor. A hold két reggel 8 óra 20 perczkor, nyugszik d. u. 5 óra 9 perczkor.

A belügyminiszter fogad d. u. 3 órakor. A földművelésügyi miniszter fogad fél 5 órakor. A belügyi államtitkár fogad d. u. 2 órakor. A kereskedelmi államtitkár fogad d. u. 4 órakor. A közoktatásügyi államtitkár fogad d. u. 4 órakor. A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.

Halmi-kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 9—4 óráig. Belépődíj 1 korona. — A Műhely-kiállítás az Uránia Kigyó-téri szalonjában nyitva 9—8-ig. Belépődíj 20 fillér. — Az Uj Művészeti Szalon (Keeskeméti-utca 3. sz. a.) nyitva egész nap. Belépődíj 20 fillér. — A Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonja rendezés miatt zárva. — A Nemzeti Múzeum reiségtára nyitva 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—1-ig. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva 10-től fél 2-ig. — A Földtani Int. Múzeuma zárva. — A Széchenyi Múzeum zárva. — Az aquineumi múzeum nyitva egész nap. — A Techn. Iparmúzeum nyitva 9—1-ig és 6—8-ig. — A Ráth György Múzeum zárva. — Az Erzsébet Múzeum nyitva 9-től fél 1-ig és 3—4-ig. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9—4-ig. — Az Egyetemi Könyvtár nyitva

3—7-ig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 3—7-ig. — A Fővárosi Könyvtár nyitva 9—2-ig. — A Keresk. Múzeum könyvtára nyitva 9—2-ig és 6—8-ig. — A pedagógiai könyvtár zárva.

— **Királyi kihallgatás.** Bécsből jelentik: A király ma délelőtt az általános kihallgatás előtt külön audiencián fogadta többek között *Thaly* Kálmánt és *Mailáth* József grófot, akik letették ő felsége kezébe a belső titkos tanácsosi esküt.

— **Inzulturnt osztrák-magyar kozul.** A Bolognában megjelenő „Resto del Carlino“ című lap tripolisi távirata szerint ott vasárnap nagy tüntetések voltak Ausztria-Magyarország ellen. A tömeg megstromolta a konzulátust, megverte a konzult és az alkonzult inzultálta. Azután Olaszország mellett tüntettek. A gyorsan a helyszínére siető rendőrök a további zavargásnak elejét vették. (Bécsből erre vonatkozólag azt jelentik, hogy hivatalos helyen erről mitsem tudnak.)

— **Az abruzzói herezeg házassága.** Annyi különböző és annyi egymásnak ellentmondó hír jelent már meg az abruzzói herezegről és házasságáról, hogy szinte esodálni való volna abban, ha a tegnapi hírekre ma nem érkezett volna czáfolat. De szerencsésen megérkezett. Londoni jelentések szerint az abruzzói herezeg a minap két napig inkognitóban, mint signor Ugretto, Londonban időzött, állítólag ismét az amerikai szenátor leányával, Elkins Katalinnal való szerelmi ügyéből kifolyólag. Egy más verzió ezert londoni tartózkodásának csupán az volt a célja, hogy bevásárlásokat tegyen a küszöbön álló Himalaya-expedíciójára. A „Corriera della Sera“ jelenti, hogy az abruzzói herezeg az atyja lelkiüdvéért tartott gyásznapélyen, amelyen a királyi család összes tagjai résztvettek, nem jelent meg, amiből közte és fivére, az aostai herezeg között fennálló feszültségre következtetnek. A „Giornale d'Italia“ a külföldi lapoknak azt a hírt, hogy az abruzzói herezeg le akar mondani a tengerészetben elfoglalt rangjáról s összes kiváltságairól, melyek mint a királyi család tagját megilletik, koholmányoknak mondja. Épp olyan alaptalannak mondja azt a hírt is, mintha az abruzzói és az aostai herezegek között differenciák merültek volna fel. Tény csak az, hogy a herezeg a jelzett Himalaya-expedícióra indul. Egy érdekes incidensről is hírt adnak, amely a hónap elején, kevéssel a Sziciliában történt katasztrófa után játszódott le a „Regina Elena“ páncéloshajón. A hajó tisztjeinek egy része fölkereste a királynét, aki a sebesültek ápolása végett szintén a hajón tartózkodott és intervencióját kérték az abruzzói herezeg érdekében a királynál. A királyné azt felelte, hogy személyesen ebben az ügyben semmit sem tehet, a tisztek kérését azonban ezívesen fogja közölni a királyllyal. Amikor Mirabello tengernagy, tengerészeti miniszternek a tisztek e lépése tudomására jutott, szigorú szobafogságot rótt büntetésből a tisztekre.

— **Lujza adósságai.** Persze, Koburg Lujzáról és az ő adósságairól van szó. Tengeri kigyó gyanúnt tének vissza a sajtóban a Lujza adósságairól szóló hírek. Most is az ő adósságai vannak napirenden. A müncheni kereskedelmi és váltótörvényszék tegnapelőtt a herezegnő egyik váltópörében makaessági ítéletet hozott, minthogy a herezegnő nem jelent meg a tárgyaláson és nem is képviseltette magát. A panaszos az egyik müncheni bankcégi volt, amelytől a herezegnő 23,000 márka kölcsönösszeget kapott váltó ellenében. A bírósági elmarasztalások azonban éppenséggel nem akadályozták meg a herezegnőt abban, hogy Aachenben, ahol jelenleg lakik, továbbra is ne halmozzon adósságokat adósságra. Az aacheni lapok hasábos tudósításai szerint Lujza herezegnő több ottani céget nagyobbbb összegekkel károsított meg. Az egyik lapban a herezegnő egyik volt fitője panaszkodik, hogy *kétheti bérét nem kapta meg* és hogy előző heti béreit is csak a szakácsnő fizette ki saját zsebéből apróbb részletekben. Egy másik lap az aacheni polgárság szegényének mondja, hogy a herezegnő üzelmének még eddig nem tudták gátat vetni.

— **A trónörökös halálának évfordulója.** E hó utolsóelőtti napján, január 30-án lesz *Rudolf* trónörökös halálának évfordulója. Ez alkalomból a fővárosban gyászünnepe nem lesz, csak a szokásos csöndes gyászmisét tartják meg a budai királyi várpalota Szent István-templomában.

— **Földrengés Baján.** A szép bácskai várost, Baját is meglátogatta most már a földrengés, nagy ijedelmet okozva a lakosság körében, de szerencsére kárt emberéletben nem tett. A földindulásra vonatkozólag [Bajáról ez a tudósítás érkezett: Földalatt süvöltő hangzavar után dübörgő zaj következett, majd délről északi irányba haladó földrengés volt érezhető. A földrengés harmadfél órakor a városnak Kiscsávoly részére szorítkozva megisméltődött. A hatalmas lökéseket ekkor szélvíhar zugásához hasonló moraj kísérte. A lakosok közül különösen a külvárosiak kimenekültek a házból és órák hosszáig tanyáztak a szabadban. Az erős rengéstől a képek leestek a falról, az órák megállottak, a vakolat több ház faláról lehullott s Szállás városrészben három földszintes ház fala megrepedt és egy kémény ledült. A lakosság nyugalma visszatért.

— **Jubiláló plébános.** Kern Gyula márkusfalvi plébános ma ünnepelte huszonöt éves plébánosi jubileumát. Az ünnepély fényét emelte Günther Antal igazságügyminiszter jelenléte, ki e czélebből a reggeli vonattal érkezett Márkusfalvára. Az állomáson a községi képviselőtestület élén a község apraja-nagyja ünnepies fogadtatásban részesítette a minisztert. A jubiléum több küldöttség, egyebek között a márkusfalvi zsidó hitközség is üdvözölte. A jubiléumhoz igen sok üdvözlő sürgöny érkezett. A község a szeretett plébános tiszteltére lampiónos menetet rendezett és a közeli hegyeken örömtűzvet gyújtott.

— **A hipnotizált lelkész.** Közöltük, hogy Westkolumbus michigáni városban *Carmichael* lelkész borzalmas módon meggyilkolt egy embert, azután öngyilkossá lett. A levél, amelyet hátrahagyott, teljes felvilágosítást ad arról, hogy a lelkész miért követte el a borzalmas tettet. A sherifffhez írt levél a következő megrázó vallomást tartalmazza:

— Megöltem *Browningot*. Azért tettem azt, mert *Browningnak* állandó hipnotikus befolyása volt fölöttem. Megparancsolta nekem, hogy éjjelkor a templomba menjek. Amikor a templomba érkeztem, ő már ott várt és látszott rajta az öröm, hogy ő, az egyszerű polgár, ugy hatalmában tud tartani engem, aki műveltségben fölöttem állok valamenynyőknél. Azt parancsolta, hogy emeljem fel kezem. Ellenkezés nélkül megtettem. Mindent megtettem, amit parancsolt. Egyszerre, mintha villám sújtott volna, hirtelen öntudatra ébredtem és átlátam egész helyzetem fonakságát. Örült kétségbeesésben fejszét ragadtam és *Browningra* sújtottam. Rettenő küzdelem támadt. Én addig ütöttem-vágtam fejszémmel, amíg csak nem feküdt egész nyugodtan. Akkor egy kést pillantottam meg, azzal darabokra vágtam a holttestet és a kályhába dugtam. Azután elmenekültem. Most már fáradt vagyok, nem tudok tovább rejtőzni. Még most sem, amikor már a hallállal szemben állok, sem tudom magamnak megmagyarázni a tettet, amelyet elkövettem.

— **Bóravihar a Quarnerón.** Fiuméből jelentik, hogy a dühöngő erős bóra a tengeremelléken a parti hajózában zavarokat idézett elő és több halászbárka is szerencsétlenül járt. Az Ungaro Croata hajóársaság „Tátra“ nevű gőzöse Lussinpiccolóba menet a Farasina csatornában megmentette a bóra által felborított „Tre Fratelli“ vitorlást. A stiniceai révkiirendeltség a fumei tengerészeti hatóságnál jelentette, hogy az erős bóra miatt egy kisebb vitorlászajó veszedelembé került és segítséget kért. A tengerészeti hatóság Előre nevű gőzöse Milceaic révbiztossal azonnal Stiniceába ment és a vitorlást szerencsésen megmentette.

— **Steinheilné nem vallott.** Párisból jelentik, hogy Steinheilné a vizsgálóbíróhoz levelet intézett, amelyben megezáfolja azt a hírt, hogy ő a fogolytárenője előtt vallomást tett volna. Együttal arra kérte a vizsgálóbíró, hogy ugy volt fogolytársnőjével, mint azzal az állítólagos detektívvél, aki előtt szintén beismerne volna bűnét, szembesíttessék.

— A délolaszországi földrengés. Messinában az új folyamán és reggel néhány könnyebb földrengés volt érezhető. Az időjárás tartósan rendkívül rossz: folyton esik és havazik. Gazzi városkában két calciumcitrat-gyár ismét megkezdte üzemét, a mi a citrom-ipar megindulásának jele. Délelőtt a menekültek közt ruhákat osztottak szét. Montalbano polgármestere a környékbeli helységek polgármestereit gyűlésre hívta egybe, hogy Messina újjáépítésének támogatásáról tanácskozzanak.

Mazza tábornok ezt táviratozza Giolitti miniszterelnöknek: Az utóbbi napokban az összes holttesteket eltemettük, ezek közt a házak felső emeleteiben levő holttesteket is, amelyekhez csak a tiszték és katonák csodálatos hősiessége révén lehetett hozzájutni. A még ezután feltalálható holttesteket a városi sírások külön sírokba temetik. A még esetleg élő emberek megmentésére irányuló munkálatokat nem szüntettük meg. Az azokkal megbízott katonák éjjel-nappal folytatják ez irányú kutatásaikat. Minden lehető megteszünk ideiglenes barakok építésének gyorsítására. A barakok oly szilárdak, hogy alkalmasnak tartják azokat állandó lakhelyekül. Utasítás ment, hogy az ásatásokat gyorsítsák, az értékpapírok, butorok és egyéb hasznos dolgok megtalálása céljából. A lakosság és a csapatok egészségi állapota a rossz időjárás dacára állandóan jó.

Tarditi tábornok Giolitti miniszterelnöknek Palmiból a következő táviratot küldte: A viharos esőzés és havazás tovább tart. A milánói segélybizottság Bagnarába fát szállított. Palmi, Szeminará, Santa Eufémia, Scilla és Canni Tallo községek részben acetilen-világítással vannak ellátva. Bagnarában a villamos világítás is működik. Palmiban néhány napon belül ismét helyreállítják a villamos világítást. A tenger közelében lévő egyik sziklahasadékból sűrű füst és foszforgáz áramlik ki. A forráság következtében a szomszédos fák kiszáradtak. Elrendelték ezen tünet megvizsgálását.

— A kassai rablógyilkosság. Papp Béla rapidijast, akit Hajnal Lidia kassai utcazi leány elpusztításával gyanúsítanak, tegnap este Kassára szállították, két detektív őrizete alatt. Cselényi Béla kassai rendőrkapitány elutazása előtt azt a meglepő kijelentést tette, hogy nem hisz a Papp bűnösségében. Több tanu azt vallotta ugyanis, hogy a rablógyilkosságot egyenruhás férfi követte el. Hajnal Lidi takarítónője például a büntett estéjén benyitott a szobába s ott — háttal az ajtónak — egy férfit látott általani uniformisban. A gyilkosság után pedig nyolc órákor egy kereskedő látta, amint egy altiszt rohan a vasúti állomás felé Hajnal Lidi utcájában. Vérvomokat is láttak abban az irányban. Néhány tanu arról tett vallomást, hogy az áldozatnak legutóbb egy altiszt volt a kedvese. Most ezen a nyomon folytatják a vizsgálatot. Papp Bélát azonban mindenesetre le kellett tartóztatni, mert a sikkasztás vádjá fennmarad.

— Tragédia a vendéglőben. Megrázó tragédia játszódott le tegnap Kassán egy vendéglőben. A Széchenyi-féle vendéglőbe egy fiatal ember tért be az esti órákban. Már belépése is feltűnő volt, mert csak kis kabátban jött, noha az utcán esikorgó hideg volt. Megvacorált és az ott időző többi vendég társalgásában élénken részt vett. Fél 12 óra tájban a fiatal ember sapkáját otthagya, az étteremből az udvar felé eltávozott. A gazda azzal a gyanuval élve, hogy az idegen valószínűleg a fizetés elől szökik meg, keresésére indult, míg végre a szálloda hátsó udvarán a földön holtan elterülve találta. Jobb keze mellett ott feküdt a revolver is. Az ügyeletes rendőrtisztviselő a rendőrvosszal a helyszínen megjelenvén, a halott zsebeiben talált okmányokból megállapította, hogy a halott *Wachdeusch* Sándor István 20 éves lándoki kántortanító. Az öngyilkos zsebeiben két levelet találtak, egyik édesanyjához, másik egy leányhoz volt címezve. Jegyzőkönyvében a rendőrség részére volt az a kérés bejegyezve, hogy mellőzzék tetemének felboncolását, mert életunságból önkézzével vetett véget életének.

— Agyonvert pénztáros. Kumin községben ismeretlen tettesek tegnap agyonverték Lirigy Dragomir szövetségi pénztárost. A vizsgálat folyik.

— Kinevezések a Kereskedelmi Muzeuumnál. A kereskedelemügyi miniszter Hollefreund Ottó kereskedelmi muzeumi irodatisztet kereskedelmi muzeumi irodafőnökké és Déri Jenő kereskedelmi muzeumi irodasegéd-tisztet kereskedelmi muzeumi irodatisztté nevezte ki.

— Képviselők lovagias ügye. *Farkasházy* Zsigmond és *Hellebronth* Géza képviselők között a képviselőház mai ülésén, Sándor Pál beszédje alatt, összeszólalkozás történt. *Hellebronth* Géza állítólag azt mondta volna Sándor Pál képviselő beszéde közben *Farkasházy*nak, hogy az ő elődei negyvennyolcban még nyulbört árultak. *Farkasházy* átkiáltott *Hellebronth*hoz: Szemtelen hazugság! A nagybátyám negyvennyolcban honvédtiszt volt! *Hellebronth* a sértés miatt provokáltatta *Farkasházyt* és Nagy Emil és *Putnoky* Mór képviselőket bizta meg az ügy elintézésével. *Farkasházy Hoffmann* Ottó és Nagy György képviselőket kérte meg segédükül. A megbízottak megállapították, hogy *Hellebronth* nem mondotta a sértő kifejezéseket. Mire a segédek ezt a jegyzőkönyvet adták ki:

A megbízottak kiértesítették, hogy az összeszólalkozás merőben félreértésből keletkezett, amennyiben *Hellebronth* Géza nem is használta azt a kitértelt, amelyet *Farkasházy* magára vonatkoztatott. E tényállás mellett a megbízottak a lovagias eljárás szempontjából az ügyet tárgytalannak jelentik ki.

Még egy affér támadt ma, ugyancsak Sándor Pál beszéde alatt. Amikor a földbirtokosok ellen beszélt, *Laehne* Hugó többször is közbeszólt. Sándor Pál erre indulatosan így szólt *Laehne* Hugó felé fordulva:

— Képviselő ur is a nagyurak szolgálja!
Laehne Hugó sértőnek találta ezt a kifejezést s amikor Sándor Pál befejezte beszédét, Nagy Emil és *Putnoky* Mór utján fölvilágosítást kért Sándor Páltól.

Sándor Pál éppen az iratait rendezte, amikor a segédek feléje közeledtek. Az első pillanatban azt hitte, hogy Nagy Emil gratulálni akar neki és kezét akarta neki nyújtani:

— Ugy-e te is helyesled, amiket a kisbirtokosokról mondtam?

— Pardon — szólt Nagy Emil — én provokálni jöttem felünk, *Laehne* Hugó nevében.

Sándor Pál erre nyomban kijelentette, hogy a vita hevében tette megjegyzését s eszéigában sem volt *Laehne* Hugót megsérteni.

Ugron Gábor lovagias ügye is elintézését nyert ma. Az elefélék segédei: *Hoitsy* Pál és *Okolicsányi* László képviselők, illetve *Wertheimstein* Henrik lovag és báró *Dornreisz* Fülöp tegnap este tanácskozásra gyűltek össze. Ugron megbízottai azt az álláspontot foglalták el, hogy Ugron csak publicisztikai jogát gyakorolta, amikor a közélet jelenségeit bírálta és ezt a jogát nem lépte túl. *Szunyogh* segédei azonban ezt a magyarázatot nem fogadták el s a felek ma délután félhárom órákor a Fodor-féle vívóteremben pisztolypárbajt vívtak. *Szunyogh* István lőtt először, de golyója nem talált. Ugron Gábor fegyvere csütörtököt mondott. A felek nem békültek ki.

— Katonai szemleuton. A III. hadtest parancsnoka, *Potiorek* Oszkár gyalogsági tábornok Gráczból Triesztbe érkezett és onnan *Ripper* altengernaggyal együtt a *Fantasia* nevű admirális jachton Cattaróba indult, hogy az ottani partvidék felett szemlét tartson.

— Mi van a szenesboltban? Ez a kérdés foglalkoztatta néhány napig nagyon erősen a budapesti rendőrség három ügyes detektívjét, akik a Csáky-utca 7. száma alatt levő szenesbolt tájékán ólálkodtak napok óta. Ma végre megállapították: mit rejtget a *Löwy* Julia szénüzlete. Nemesak fűtőszekélyt, hanem sokféle lopott holmit is. Ezért a szenesleányt letartóztatták. Megtalálták a tolvajokat is, akiknek az orgazdája volt. *Schneider* József lakatos, *Follin* József szobafestő, *Nógrádi* Lajos házi-szolga és *Kohn* Leó lakatos szövetkezetet alakítottak s ők követték el az utóbbi időben bejelentett lakásfosztások nagy részét. A detektívek tetten érték őket, amikor helyszíni szemlét tartottak *Schneider* és társai a Bethlen-utcában. Most valamennyi börtönben ül és a lopott holmi tulnyomó része is megkerült.

— Halál az udvari bálon. Karlsruheban tegnap udvari bál volt, az első, amelyet a nagyherceg évek óta adott. Ezt az udvari bált is tragikus esemény zavarta meg. *Berkoltz* kamarás, a nagyhercegi palota intendánsa, szőlőtés következtében meghalt. A nagyherceg nyomban félbeszakította a mulatságot.

— A honvédhadnagy szökése. Londonból jelentik, hogy a bowstreeti rendőrbíró *Simonidesz* Ödön volt magyar honvédhadnagyot, aki ellen többrendbeli váltóhamisítás miatt vádat tettek, ki fogja szolgáltatni a magyar hatóságoknak. A londoni bíróság elé terjesztett bizonyítékok szerint bécsi és budapesti kereskedőket tízenyolcezer koronáig károsított meg.

— Bolgárok és görögök véres összetűzése. A Monasztir melletti Klobucisztaba bolgárok volt komitációsakkal gyarapodva, betörték és a templomot hatalmukba akarták keríteni. Köztiük és a görögök között véres összeütközés keletkezett, mely számos áldozatot követelt. Monasztirból Klobucisztaba kiküldött lovasság helyreállította a rendet.

— Aki gyilkolni jön. A budapesti rendőrség Monorról sürgős értesítést kapott, hogy onnan a fővárosba igyekszik egy veszedelmes ember, akit el kell fogni, mert gyilkolni akar. Az illető *Hajli* Károly harminckétesztendő monori lakos. Üldözési mániában szenved és határozottan kijelentette, hogy megöli az első embert, aki útjába kerül és megtetszik neki. Tegnap reggel hat órákor elutazott Monorról a Budapest felé induló vonaton. Hajli alacsony termetű, barnaarcu ember; a füleit zöld kendővel kötötte be. Nyári parasztruhát és eszimat viselt a szökésekor.

— A pirauszai családirtó. Röviden hírt adtunk már arról a rémes tragédiáról, mely Pirauszban történt, ahol egy apa meggyilkolta a feleségét és három gyermekét, majd maga ellen fordította a fegyvert s megsemmisítette saját nyomorult életét is. E szörnyű tragédiára vonatkozólag Athénből ezeket a részleteket közlik még: *Klauser*, a családirtó, hentes volt és több éve Athénben dolgozott, egy éve azonban egy kereskedőtársat talált Pirauszban és így oda költözött, ahol társával henteskereskedést nyitott. Eleinte jól ment az üzlet, de néhány hónappal ezelőtt az üzlet rosszabbodni kezdett, mire társa visszalépett, *Klauser* így munka nélkül maradt, pénze elfogyott s ez úgy elkésztette, hogy naponta leitta magát. Tegnapelőtt ittas állapotban este 8 órákor ment laza, egész családja már aludt; jól tudta, hogy mindnyájan éhesen mentek aludni, mert egész nap még kenyereket se hozott családjának. *Klauser* nagyon szerette családját, ezt mindenki bizonyítja, aki ismerte és vele összeköttetésben volt. Az a rémes tudat azonban, hogy családja éhesen ment aludni és az a gondolat, hogy hogyan fogja eltartani családját a jövőben, elkésztette annyira, hogy ittas állapotban éles késsel elvágta feleségének nyakát, azután megölte 7 éves fiát és 8 éves lánykáját, végül pedig megölte a bölcsőben fekvő 3 hónapos kis fiacskáját is. A rémes gyilkolás után *Klauser* öngyilkos lett s azzal a késsel, melylyel családját meggyilkolta, önmagát is kivégezte. Reggel a tejeseMBER, aki naponként a tejet vitte *Klauser* házkhoz, az ajtót nyitva találta s miután a konyhában senkít sem talált, bement a szobába. A szoba tele volt vérrrel. *Klauser* neje az ágyban átvágott nyakkal feküdt, mellette férje, a két gyermek a földön hevert vérben, átvágott nyakkal és a bölcsőben a csecsemő átszurt mellét. A tejeseMBER azonnal a rendőrségre futott, hol bejelentette, amit látott. A rendőrség a tejeseMBERT azonnal elfogta és a rendőrfőnök egy orvossal a tett színhelyére ment. A vizsgálat azonnal megkezdődött. A tejeseMBER még mindig a rendőri fogházban van felügyelet alatt.

— Házasság. Csikszentsimoni *Lakatos* László honvédhadnagy, néhai esik-szentsimoni *Lakatos* Aladár miniszteri tanácsos, a m. kir. Kereskedelmi Muzéum igazgatójának és neje, somosi *Somosy* Sarolta fia, e hó 22-án déli fél 1 órákor, a Kálvin-téri ev. ref. templomban házasságot köt *Kuklan* Margittal, *Kuklay* Béla kir. műszaki főtanácsos, a budapesti állampépítészeti hivatal főnökének és neje *Röser* Katalin leányával.

— Nászajándékok, jegygyűrűk legelőnyösebben *Polgár* Kálmán műtörás ékszertelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., 1. em. szerzethetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— A földrengésekről. E hó 26-án, kedden este hét órakor a Budai Polgári Kör helyiségében Réthly Antal, a meteorológiai és földmágnességi intézet asszisztense a földrengésekről általában és a messinai katasztrófáról (110 vetített képpel) előadást tart.

— Gyilkos rokkant. Marienburgban (Nyugat-Poroszország) történt ma délelőtt. A városházán megjelent a helyettes polgármesternek, dr. Kunzennek hivatalos szobájában egy Hein nevű 34 éves rokkant ember s támogatást kért, mikor pedig a helyettes polgármester elutasította, egy hosszú konyhakést döfött jobbszeme alatt a fejébe. Dr. Kunze nyomban meghalt. A gyilkos ellenszegülés nélkül ment a rendőrségre. A városházán jól ismerték Heint, mert sűrűn járt az alpolgármesterhez kunyorálni.

— Megszökött huszár. Békéscsabáról jelentik: Kálmán Ferencz 18. ezredbeli közhuszár ezredétől már három ízben megszökött és ezért háromévi várfogságot ült Aradon. Mult év februárjában negyedszer is megszökött és azóta álnév alatt, hamis munkakönyvvel bujkált. A napokban Csabán egy szállodában lopásokat követett el és azután Békésre szökött, de ott a csendőrség a körözés alapján felismerte és letartóztatta. Kálmán bevallotta, hogy az ország több részében, így Hajdumegyében, Debreczenben és Békésmegyében betöréseket követett el és azokból élt. A bűnös embert vizsgálat után átadják a hadbírósnak.

— Cspikekésítő tanfolyam. Az állami női ipariskolában VIII., Szentkirályi-utca 7. sz., II., Fő-utca 11. sz. és X., Kápolna-utca 9. sz. február hó 1-én új cspikekésítő-tanfolyam nyílik. A tanítás tárgyai: a cspikeverés, az írschespikék horgolása, a rececspike és minden divatos cspikemunka képezi. A beírások folyamatosan vannak. Beírás és tandíj gyanánt az egész öthónapos tanfolyamra esüpan 18 korona fizetendő. Bővebb értesítést készséggel ad az igazgatóság.

— Az öngyilkos kendője. Deczember 4-én közöltük, hogy a Pálffy-térnél, az alsó Margit-rakodpartról egy fiatal nő beleugrott a Dunába és elmerült a vízben. A mentésére siető hajósok nem találták meg, csak egy sárga, kötött kendőt fogtak ki a vízből, amely az ismeretlen nő nyakáról esett le. Bevitték a főkapitányságra. Most aztán Varga György abadásalóki szabó fölismerte a kendőt s kétségtelenné mondja, hogy az nőtestvéreé, Varga Teréz cselédé volt. Az életunt holttestét nem sikerült megtalálni.

— Egy kalandor bűnpöre. Egy budapesti születésű züllött fiatalember, Focke Sándor állott ma a berlini esküdtsek előtt. Okmányhamisítással és csalással vádolta az ügyészség. Focke ugy szerepelt, mint az elhunyt József főherceg törvénytelen fia és boldognak-boldogtalannak mutogatta a főherceg végrendeletét, amelyben neki egymillió márkát hagyományozott. A végrendelet másolata természetesen hamis volt, de sikerült ily módon a Mercedes-automobil-vállalatnál egy 40,000 márka értékű autómobil kicsalni, amelyet hamarosan pénzre tett. Focke Sándort egy brémai gazdag patriczius fiává fogadta, de le is vette róla kezét, mert a fiatalember kicsapongóan élt és többször meggyült a baja a büntető törvényekkel. Nápolyban sok galáns ismeretsége volt és temérdek adósság hátrahagyásával tünt el onnan. Egyizben alapsnak látszott ellene az a gyanú, hogy Fougierre francia szubrettet ö gyilkolta meg. A tárgyalás hosszadalmasnak ígérkezik, mert sok a tanu. Focke állhatatosan tagadja az okmányhamisítást.

— Nyilatkozat. A következő nyilatkozat közlésére kértek fel bennünket: A Pesti Hírlap 1909. január 19-ik 15-ik számában megjelent és a Déli Újság szintén január hó 19-ik számában átvett. Továbbá ugyancsak a Pesti Hírlap folyó hó 21-iki 17-ik számában „Visszaélések az Iparművészeti Muzéumban” című cikkében ellenem rágalmozások és becsületsértések foglaltatnak. Mai napon felkértem 4340. ex. 1909. iktató szám alatt a budapesti királyi ügyészséget a megtorló lépések megtételére a Btk 270-ik szakasz 2-ik pont és Bp. 4-ik szakasza alapján. Hírlapi polémiákba nem szándékozom becsátkozni. Budapest, 1909. január hó 21-én. Radisics Jenő, az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum igazgatója.

— Szerelmi dráma. Bene Ádám cipész az aradi nagyerdőben agyonlőtte Mitru János bérkosis feleségét és azután önmagát lötte agyon.

— Az öreg honvédeknek. A „Szentgotthardi Magyar Asztaltársaság” egy postacsomag szivarveget küldött kiadóhivatalunk címére. Mi a küldeményt az öreg 48-as honvédeknek továbbítottuk.

— Gyilkosság a koresmában. Gonczága községben Mark Pável és Muntyán Tódor pálinkáztak a koresmában. Közben Muntyán Mark Pável pálinkáját is kiitta, mire Mark Pável egy vassbottal agyonütötte Muntyánt. A gyilkost letartóztatták.

— Eltűnt háztulajdonos. Fuchs Dávid ötvenhatéves háztulajdonos még e hónap 13-ikán eltávozott a Vérmező-utca 4. száma alatt levő lakásáról s azóta nyoma veszett. Középtermetű, összevegyült fekete haja, kissé hajlott orru, hiányos fogu ember. Fekete szalonruhát, asztrakáנגállós fekete bundát, csattos fekete bőrczipőt s fekete kemény kalapot viselt. Attól tartanak, hogy öngyilkossá lett.

— Gázol a villamos. A városi villamos vasut 156. számú kocsi ma reggel hat órakor a Kolozsvári-ut és a Vaspálya-utca sarkán elütötte Gersenyi Lajos ötvenöt éves napszámot. A szerencsétlen ember haldokolt, amikor a Rókus-kórházba szállították.

— Péter utolsó hete. A Fővárosi Orfeumban még csak nyolcz napon át látható Péter, a csoda csimpánz. Tulajdonosával semmi körülmények között sem lehet a szerződést meghosszabbítani és így Péter még csak január hó hátralévő napjaiban lép fel. Már csak abból a szempontból is sietniük kell az érdeklődőknek Péter megtekintésével, mert a teremének e ritka csodája, a majdnem tökéletes emberi intelligenciát mutató majom Budapestben előreláthatólag soha többé nem fog szerepelni. A külföld nagy nemzetközi színpadaira évek hosszú sorára előre le van szerződve ez a csodaállat, minthogy pedig közfudomásu, hogy a majmok élete a kontinensen a klíma miatt rövid, aligha kerül vissza többé hozzánk. Eddigi fellépése minden egyes alkalommal teljesen zsúfolt házat vonzott és a hónap utolsó napjaiban várható nagy zsúfoltság miatt celszerű a jegyeket a nappali pénztárnál előre megváltani.

— Halálozás. Scholtz Gyula szarvasi ágostai ev. lelkész kedden temették el nagy részvét mellett Szarvason. A temetésen megjelentek: Baltik Frigyes ág. ev. püspök, az elhunyt apósa, a szarvasi egyház és békési egyházmegye felügyelője, Havliár Dániel országgyűlési képviselő, a római katolikus egyház képviselőjében Szirmai J. Árpád plébános, az izraelita hitközség küldöttsége dr. Drechsler Miksa rabbi vezetésével; a községi előjáróság, királyi járárbíró, az ev. főgimnázium tanári kara Moeskönyi József igazgatóval az élén. A ravatálnál Kovács Pál és Keviczki László lelkészek mondottak bucsuzató beszédet.

Gyárfás Ferencz 73 éves nyugalmazott kurlai bíró ma éjjel Rottenbiller-utca 5. számú lakásán szívizélhűdés következtében hirtelen meghalt. Gyárfás Zsigmond hírlapíró édesatyját vesztette el az elhunytban. Temetése pénteken délután 4 órakor lesz a gyászszobából, Rottenbiller-utca 5-a szám, honnan a gyászszertartás után, az esteli vonattal Hátszagra szállítják a koporsót és ott szombaton helyezik örök nyugalomra a családi sírboltban.

Özv. Rosenfeld Károlyné, szül. Schubert Rozina 75 éves korában Budapestben meghalt.

Berlinben gróf Hompesch bírodalmi gyűlési képviselő, a centrum párt egyik vezérfőnöke, akit néhány nap előtt szélhűdés ért, meghalt.

Bachmaier Adolf, a bukaresti osztrák-magyar konzulátus titkára Bukarestben meghalt.

Varga Mihály 1848—49-es honvéd, 82 éves korában Brassóban meghalt.

Idősb Csató István nyug. m. kir. vamszedő hatvanhatéves korában meghalt Gyergyóújlakon.

Holman Ilona 21 éves korában rövid szenvedés után elhunyt Királyhegyalján.

x Fodor-féle vivóterem a Koronaherezeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítanak a gyermektorna- és vívásra.

x Bob-hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

Nagy szénmegtakarítás

érhető el szén, koks, fa vagy bármiféle más tüzelőanyagból a

KYL—KOL (törvényileg védve) kémiai preparátum alkalmazása által. Nagy meleg ad és a tüzelőanyag **százkaltesen** meg el. Kapható **30 filléres csomagokban minden fűszer-, festék- és drogeriaüzletben.**

30 fill. csomag 1 és fél mázsa szénét takarít meg. KYL-KOL válat Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 83. szám.

Képviselek kerestetnek. 26873.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Francia előadás helyett ingyen előadás.

— Sarah Bernhardt lekésett. —

Budapest, január 21.

Sarah, az isteni Sarah, elfáradt. Utoljára ment kontinentális körutra, hogy művészete rajongóinak még egy „adieu“-t mondjon. Budapestre is utoljára jön. Négy estére. Aztán visszamegy Párisba, hogy végig játssza szerepeit, melyeket a végzet még megad neki. Aztán vége. Nincs többé viszontlátás. Vége a komédiának!

„La Sorcière” (A boszorkány). Drame en 5 Actes, de M. Viktorien Sardou. Ezt hirdették ma estére a Magyar Színház színlapjai. Az előadás kilencz órakor kezdődik. Egészen úgy, mint Párisban. Miért? O, nem Párisért! Nem a divat kedvéért. Egyszerűen, mert a vonat nem jön előbb. Sarah, társulatával együtt a vonattól egyenesen a Magyar Színházba hajtat és eljátszsa a Sardou drámáját. A bucsura természetesen nagy és előkelő közönség jött el. Már nyolcz órakor nagy publikum hemzsegett az előcsarnokban. És itt történt az első meglepetés. A falak telve apró, nagybetűs táblákkal: „A mai előadásra minden jegy elkelt.” Hihetetlen! Sokan kétkedve csóválták a fejüket. Még többen pedig elégedetlenül hagyták el a zárt ablaku pénztárt. Beszámíthatlan ez a pesti publikum. Egyszer tüntet a távollétével, máskor meg tüntet a jelenlétével. Szörnyű inkonzekvenzia! Dühössek voltak és elmentek.

És most jön a második meglepetés.

A közönség kényelmesen elhelyezkedett a nézőtérben. A páholyok és a karzat is megteltek. Előkelő közönség, sok idegen. Kilencz óra. A színházi gong megadja a jelt. A függöny lassan szétválik. Megjelenik egy elegáns ur, frakkban. Bemutatkozik. Beöthy László, a Magyar Színház igazgatója. A hangja ünnepélyes: „Mélyen tisztelt közönség! Nyolcz órakor sürgőnyt kaptam. Sarah és társulata Gaensendorfnál lekészte a gyorsvonatot. Csak holnap reggel érkeznek a fővárosba. Az előadás tehát elmarad. (Halk moraj.) A közönség a megváltott jegyek árát a holnapi pénztárnál visszakapja. A műsor a közbejött akadály miatt következőképpen módosul. Holnap, pénteken előadásra kerül a „L'Anglon”, szombaton délután a „La Dame aux Camélias”, este pedig az előre hirdetett „Mlle Le Couvreur” helyett a ma estére kitűzött „La Sorcière“-t játsszák el a francia vendégek. A ma estére megváltott jegyek erre az előadásra is érvényesek.”

Félhalk elégedetlenség. A közönség feláll. A kijáratok felé tart.

És most jön a harmadik meglepetés. Beöthy igazgató a kezével int. A közönség visszafordul. Csend. Egy-két kiszalasztott: „Halljuk! Halljuk!” A direktor arcán udvarias mosoly. — „Mélyen tisztelt közönség! Az önkéntelenül szerzett inkonmodálásért, engedjék meg, hogy vendégül hívjam önöket színházamban. Par rovanche, magyar darabbal fogok szolgálni. Nem kárpótlást akarok nyújtani ezzel. A megváltott jegyek árát mindenkinek visszatéríti a pénztár. Akinek pedig ugy tetszik, a szombati előadást is megnézheti. Kérem önöket, tiszteljenek meg szíves jelenlétükkel. Miután színlapom nincs, engedjék meg, hogy én legyenek a színlap. Előadásra kerül „A holnap”, vigjáték 3 felvonásban. Irta: Hajó Sándor. Szereplők: (Négy nevet mond el).

Erre felzug a taps és az éljen.

Ez siker!

Beöthy direktor többször kénytelen meghajolni a rivalda előtt.

A közönség aztán visszaül a helyére. Csak nagyon kevesen távoznak. Jórészt azok, akik nem tudnak magyarul. Akik talán csak annyit értettek meg, hogy az előadás elmarad. Künn a ruhatárnál

felvilágosítják őket. Mosolyognak. Nevetnek és a boszankodás legesekelebb jele nélkül távoznak. Majd szombaton este, mondogatják németül és francziául. Bent megkezdődik az előadás. Nagy tetés, sok taps. *Hajó Sándor*, a darab boldog szerzője pedig megkapja a világ eddig élt legkisebb tantiéméjét: nulla százalékot.

Ez a negyedik meglepetés.

Holnap tehát a: „L'Aiglon“.
De biztosan.

—lle.

(*) **Bohemia.** Faragó Jenő nehéz témához nyúlt. A csillogó, kedves, csupa szív álomországáról, Bohemiáról írt darabot az Urániának. Vállalkozott arra, hogy „szivileket“ kalauzoljon abba az ódespus, gyönyörű nyomországba, amelynek lakói a dalolva koplalók, az aranyos kedélyű talentumok, a fűtörészve alkotók — kellene, hogy legyenek. Vele együtt azonban annak a megismerésére jutunk, hogy Bohemia csak volt, eltűnt valami opálos ködben és csak a nagy távolokból hangzik felénk egy vidám fűtő. Musette kacagása; egy pajkos grisette dala, a gitár bus pengése, kurjantó nóták, amelyeket egy csordultig elli szív lök az ajakra. Mintha messze tengeren hajózva, a narancsfák sugaras országa bele veszne a párázta és a pompás tengerparti pilótákból csak elmosódott körvonalak látszanának, úgy vergődik keresztül a ma szürkéségén: Bohémia. Volt: nincs. Legfőkébb a szegényes maradványai élnek, hogy csonkaságukkal szomorítsák a modern idők pose-oló, kissé üzletszerű, irigykedő, marakodó íróit és poétáit. Lehet, sőt valószínű, hogy tévedünk: Bohémiában csak úgy dolgoztak apró és nagy érdekek, kis kajanságok, de a legendás idők távlatában, ebben a mindent bearányozó messzeségben gyöngéd és szépséges reliefjai domborodnak ki ennek a világnak, amelyre szükség volna ma is, a céltalan és rosszindulatú verekedések idején, hogy szeretetben forraszsa össze minden haza bohémjait, akik szerte szaladnak, egymásra gyűlölködnek és keserűvé teszik azt a kenyeret, amelyet a kiválasztott büszkeségével evett a Bohémiában polgárjogot nyert.

Faragó Jenő darabjának első fölvonásában visszakalandozik a gondtalan multba. Főballag a párisi Montmartre tetejére, bekukkant a művészkörműkbe, művészhajlékokba, rövid, de találó vonásokban vázolja a montmartre-i művészetet, a kabarék születését, az igazi kabaré-művészek föltűnését és ragyogását. Azután fájó szívrrel mond bucsút Párisnak és amint szertebolyong a világban, sóhajtva konstatálja, hogy nincs már igazi bohém. Bohémia romba dől. És igazat kell adnunk neki. Bus kedvünk csak akkor tűnik, amikor visszakalauzol magyar földre, néhány derűs vérbeli bohém történettel fölvilanyoz és megmutatja, hogy nálunk valami nagyon kevés csillog még abból a derűből, amely régen a Montmartret tündérkertté varázsolta.

Szép, érdekes, poétikus volt Faragó Jenő darabja. A megírásán látszott, hogy a rajongás vezette a szerző tollát és szomjasan, vágyódva az aranyfűst után, komponálta meg darabját. A rajongás annyira kicsapott a szövegből, hogy az érzéketlen, illetve a bájos-bus emlékek hiányában nehezen hevülő nézőt is lelkesítette és vitte, ragadta magával zajos tapsra.

(U. D.)

(*) **Kubelik hangversenye.** Több éve már annak, hogy Kubelik utolszor játszott Budapesten. Azóta a művész diadallal járta be a világot, talán kétszer is, most pedig ismét visszatért ide hozzánk, ahol első nagy sikereit aratta. Technikája már legutóbbi ittléte alkalmával a tökélynek oly magas fokán állott, hogy e tekintetben további fejlődésről alig lehet szó. Más kérdés az, vajjon művészetének szellemi tartalma, belső értéke azóta gyarapodott-e? Erre a kérdésre Kubelik mai hangversenye nem adott eléggé kimerítő választ, mert műsora leginkább csak technikai virtuozitást igénylő darabokból állott. *Sinding* hegedűversenye volt a műsornak ugyyszólván egyetlen száma, amelyben a művész fel-fogásának előkelőségét, valamint előadásának min-

den poezisét és egész melagét kifejtette. Éppen ezért a hangversenynek ez volt a legérdekesebb száma. Ellenben *Spohr* hegedűversenyének hervadt szépségeit még Kubelik művésze sem volt képes egészen felfrissíteni. Amit azután a művész *Paganini* három etudejével nyújtott, az a boszorkánysággal határos szépségű virtuozitásnak netovábbja volt. Ezek után *Hubay* „Csárdajelenetei“ majdnem gyerekjátéknak tűntek fel. A fővárosi Vigadó nagy termét egészen megtöltötte Budapest legelőkelőbb közönsége, mely lelkesen adott kifejezést a művész iránt való rokonszenvének és csodálatának. a. h.

(*) **Az Operaházban** holnap, pénteken „Carmen“ kerül színre. A címszerepet Szamosi Elza éneke; Nicaela — Hardi Helén, Mercedes — Berts, Frasquita — Payer Margit, Don José — Környei, Escamilló — Váradi Sándor, Remendado — Pichler, Dancaire — Ney B., Zuniga — Dalnoki, Morales — Mihályi, korcsmáros — Zsolnai. Vezénylő karmester: Márkus Dezső. Rendező: Allszeghy Kálmán főrendező. (Évi bérlés 14.) Szombaton az „Istenek alkonyá“t adják. A főszerepekben Vasquezné, Kaczér, Dalnoky, Anthes, Szemere, Vencell, Valent fellépésével. (Évi bérlés 15.)

(*) **M. Szoyer Ilonka Szombathelyen.** Szombathelyen tegnap gróf Erdődy védnökségével kitünően sikerült kulturbál zajlott le. A táncvigalmat hangverseny előzte meg, amelyen M. Szoyer Ilonka, a m. kir. Operaház bájos művésznője is közreműködött. M. Szoyer Ilonka több dalt énekelt és mondanunk se kell, hogy üde hangja és finom énekelődése a közönséget zajos tapsokra ragadta.

(*) **Hírek a Nemzeti Színházról.** Holnap, pénteken újra megkezdődnek a Nemzeti Színházban az előadások, ahol három nap alatt a hétfői baleset folytán megromlott bayerreuthi függöny helyett újat szereltek fel, az átázott villamos vezetéket kicserélték és egyébként is a legmesszebb menő intézkedések történtek, hogy a színház tűzbiztonsága a legelőkelősebb legyen. Pénteken színpadon Pierre Wolff kitűnő színjátéka, a „Titok“, amelyben Rákosi Szidi, D. Ligeti Juliska, Helvey Laura, Váradi Aranka, Vizvári Mariska, Nádai, Ujházi és Dezső játszanak. Szombaton „Az elnémult hangok“, Rákosi Viktor és Malonyai Dezső nagyhatalú színműve van kitéve P. Márkus Emmával, Rákosi Szidival, D. Ligeti Juliskával, Mihályival, Gállal, Gabányival és Rózsahegyivel a nagyobb szerepekben. Szombaton délután „Stuárt Mária“ kerül színre Jászai Marival, este pedig a „Falusi verehek“ Gárdonyi rendkívüli sikerű új vigjátéka, mindenben a bemutató szereposztásában. Hétfőn mérsékelt helyárok mellett a „Venezzei kalmár“t hozzák színre. A Kisfaludy-társaság Shakespeare-bizottságával történt megállapodás folytán a Nemzeti Színház igazgatósága a Shakespeare-bizottság felolvasásait követő napon mindig azt a Shakespeare-remeket adja elő, amelyről az előző napon felolvasást tartottak. Az első ily előadás hétfőn lesz.

(*) **Felolvasó-ülés a Dugonics-Társaságban.** A szegedi Dugonics-Társaság ez évi első felolvasó-ülését vasárnap tartotta meg Lázár György elnöke alatt a városi székház dísztermében. Elsőnek Balla Miklós vendég olvasta föl „Erdély“ című, az Akadémia által pályakoszorúzott költeményét. Utána Lipsey Ádám r. tag „Móricz bácsi“ címmel visszaemlékezéseket mondott el Lichtenberg Mórról, Szeged egyik nemrég elhunyt érdemes polgáráról. Dr. Falta Marcell r. tag „Miért szeretünk élni?“ cím alatt tartott felolvasást élettani kérdésekről, míg *Glesswein* Sándor kanonok, orsz. képviselő mint vendég „Az erkölcsi nevelésről az iskolában és családban“ értekezett szabad előadásban. Végül Szávay Gyula r. tag „A gramfon“ című költeményét olvasta fel. A termet s a karzatokat teljesen betöltő halgatóság sűrű tapsokkal s tetszésnyilvánításokkal jutalmazta az előadókat. Ülés után a Petőfi-Láz sorsjegyeinek ügyében volt, a hölgyközönség bevonásával, értekezlet Szávay Gyula vezetése alatt, ahol a sorsjegyek terjesztését határozták el. Már az ülésen elkelt mintegy 600 sorsjegy.

(*) **A Magyar Színház a Várszínházban.** Sarah Bernhardt vendégjátékai alatt a Magyar Színház társulata a Várszínházban mutatja be az idei szezon két legnagyobb sikerű darabját. Holnap, pénteken előadják *Sophus Michaelis* szenzációs sikerű költői művét, a „Ferradalmi nász“t. Szombaton bemutatják Márkus László új szeniorizásában, új kiállításával *Shakspeare* drámáját „Hamlet“et, amely a reprízén a Magyar Színházban szenzációs sikerrel került színre. Ez előadások iránt,

amelyek fél 8 órakor kezdődnek, általánosan nagy érdeklődés nyilvánul a budai oldalon.

(*) **A párisi Nagy Opera bajai.** Az igazgatóválság felhői még most sem oszlottak el a párisi Nagy Opera ege fölött. Messenger és Broussan igazgatók az Opera pénzüberegét február 4-ére hivta össze, hogy a jelenlegi bérlők további támogatására nézve nyilatkozzanak. A „Journal“ értesülése szerint a tőkepénzesek nem akarnak már több pénzt rendelkezésre bocsátani s a szépművészeti miniszter már fel is szólította Carré-t, a Vig Opera igazgatóját, akinek egy pénzesoport áll a háta mögött, hogy álljon készen a Nagy Opera vezetésének azonnal való átvételére.

(*) **Dán festőművész Budapesten.** Duxen Lawrence, hírneves dán festőművész, a dán királyi és az orosz csári udvar festője, a jövő héten Budapestre érkezik és hosszabb időt tölt körünkben. A dán mester részt fog venni a műcsarnok nemzetközi grafikai tárlatának rendezésében.

(*) **Az amerikai német opera bukása.** A new-yorki Metropolitan operaházban az ideu végleg befejeződnek a német előadások. Az oka ennek az amerikai német közönség nagy részvétlenségében rejlik és még olyan művészek iránt sincsen meg a kellő érdeklődés, mint Destinn Emmy, Burrian, Feinhals, Burgstaller, Schmedes stb. Csak az olasz operaelőadások jövedelmeznek. Mahler Gusztáv sem fog ott többé szerepelni. Hasonló okból beszünteti működését a tavaly ősszel alapított német színház is, amelyet Baumfeld és Burg igazgatnak. Wagner Rikárd muzsája megszenvedi a new-yorki német művészetnek ezt a leáldozását, de az európai operai igazgatók alkalmasint megörvendenek neki, mert czentul már kevésbé fogják tőlük Amerikába átszerződött a legkiválóbb énekes-erőket.

(*) **A Műhely kiállítása.** Szászámra tehető azon magyar iparczikkék száma, amelyet a Műhely-művészek s Iparművészek Társasága az Uránia, Kigyó-tér 1. szám alatti termében kiállított. Különösen érdekesek a magyar tervező iparművészek eredeti rajzai után készült butorinterieurök, melyek elsőrangú iparosainknál készültek. A kiállítás ügyes összeállítását mi sem jellemzi jobban, mint hogy a művészkezdő közönség élénken látogatja ezt az érdekes kiállítást.

(*) **Egy híres énekesnő halála.** Macchi Mária, az olasz opera legünnepeltebb drámai énekesnője, harminczöt éves korában meghalt, szívizélhűdésben, egy római magánklinikán.

(*) **Az Intim-színpad.** A Sándor-teri délutáni színház vasárnap délután két előadást tart. Az egyik 3—5 óráig fog tartani és főlhelyárrakkal tekinthető meg, a másik 5—fél 8-ig rendez helyárrakkal. Este 9 órakor pedig nagy álarczos bál lesz színelőadással egybekötve, amelyen több fővárosi művész és művésznő fog résztvenni.

(*) **Műkiállítás Szegeden.** A Szegedi Képzőművészeti Egyesület a Képzőművészeti Társulat támogatásával ez ideu is nagy műkiállítást rendez. A kiállításra leviszik a fővárosból Szegedre a nemzetközi tárlat magyar csoportjának ugyyszólván egész el nem adott anyagát, s ezt számos új, még sehol ki nem állított művel egészítik ki. Külön kollektívája lesz a szegedi művészeknek. A kiállítás márczius hó végén nyílik meg s néhány hétig marad nyitva.

(*) **Nemzetközi grafikai kiállítás.** A Képzőművészeti Társulat nemzetközi grafikai kiállításának rendezése párhuzamosan folyik a Műcsarnok palotájának minden részében már, habár arra a külföldről még napról-napra újabb anyag érkezik. A kiállítás megnyitásának idejét, mivel az összes anyag még meg nem érkezett, s a rendezés munkája, meg a katalógus készítése igen nagy időt igényel, a vezetőség kénytelen volt február tizedikére halasztani. A kiállítást így a művészek hatodikán, a sajtó képviselői 7-ikén és 8-ikán tekinthetik meg.

(*) **Hangversenyek.** *Godovszky* Lipót zongoraművész e hó 22-én tartandó 3-ik *Hubay*—*Popper* Triostén *Schubert* Es-dur zongoranegyves és *Goldmark* zongoraötösön kívül *Brahms* Rhapsodáját, *Scherzóját* és *Capriccióját*, továbbá *Brahms* Változatait fogja játszani. Jegyek kaphatók a Harmónia zeneműkereskedésben.

A *Wiener Tonkünstlerorchester* január 26-án dr. *Weingartner* Félix, a bécsi udvari Opera világhírű igazgató-karnagya és *Nedbal* Oszkár, ismert dirigensének vezetésével filharmóniai hangversenyt rendez a Vigadó nagytermében. *Weingartner* Beethoven a-dur szimfóniáját vezényli és saját művét, *Lear* királyt mutatja be, *Nedbal* Smetana Moldováját és *Goldmark* Szakuntalját dirigálja. Közben pedig *Szántó* Tivadár zongoraművész *Delius* új zongora-versenyt fogja először játszani. A *Cseh vonósnyegyes* január 27-én bucsuzik 2-ik bérlési hangversenyén a Royal-teremben. Előadásra kerül *Haydn*, *Tanejev* és *Dvorzák* egy-egy vonósnyegyes.

Gerhardt Elena január 28-án bucsuzik a fővárosi közönségtől második dalestéjén.

Friedmann Ignác zongoraművész második hangversenyt február 10-én tartja nagyszerű műsorral.

A *Filharmóniai Társaság* 27-ére hirdett VII-ik hangversenyt február hó 3-ára halasztotta.

FŐVÁROS.

A főváros küldöttsége a miniszterelnöknél.

— Tiltakozás az adóreform ellen. —

Budapest, január 21.

A főváros törvényhatósági bizottságának egy nagy küldöttsége tisztelgett ma délután *Wekerle* Sándor miniszterelnöknél, mint pénzügyminiszternél, hogy átnyújtsa neki azt a memorandumot, amely az adóreformjavaslatokból a városokat érintő érdekeket sorolja fel és kéri a sérelmek orvoslását. A küldöttséget a miniszterelnök délután öt órakor fogadta a pénzügyminisztérium palotájában. Ott voltak: *Fülepp* Kálmán főpolgármester, a küldöttség vezetője, dr. *Bárczy* István polgármester, *Vassilievits* János alpolgármester, dr. *Bódy* Tivadar tanácsos, *Váronyi* Vilmos, *Sándor* Pál, *Botzenhardt* János, *Hock* János, dr. *Bródy* Ernő és dr. *Leitner* Adolf orsz. képviselők, továbbá hatvan bizottsági tag.

Fülepp Kálmán főpolgármester a következő beszédet intézte a miniszterelnökhöz:

Nagyméltóságú miniszterelnök ur! Kegyelmes urunk! A székesfőváros törvényhatóságának tegnapi tartott közgyűlésében hozott határozata folytán mely tisztelettel jelentünk meg, mint a főváros küldöttsége, hogy az adónak országos rendezésére vonatkozó törvényjavaslattal szemben a főváros álláspontját, ohajait és kéréseit tisztelettel előterjesztjük. Kegyeskedjék megengedni, hogy a polgármester ur ezeket a kívánságokat és kéréseket előterjeszthesse.

A polgármester beszéde.

Dr. *Bárczy* István polgármester: A főváros törv. hatóság az ország többi nagyobb városaiban országos értekezletet tartott, amelyen részletezte azokat a kívánságokat, amelyeket a városi háztartások érdekében az állami egyenes adóreform terén megvalósítani óhajt. Ezen alapos tanulmány után megállapított előterjesztésünket felterjesztettük a képviselőházhoz, a képviselőházban a magyar városok országgyűlési képviselői értekezleten tárgyalták az ügyet, azoknak egy részére, különösen Nagyméltóságod előzékenységre, bizonyos kielégítést is nyújtott. Ezután a pénzügyi bizottság tárgyalta a reformjavaslatot. A tárgyalás elé némi erős várakozással néztünk, remélve, hogy előterjesztésünket legalább nagy részben figyelembe fogják venni. Ez azonban nem történt meg, ellenben történtek olyan változtatások, amelyek a javaslatokat a mi szempontunkból még kedvezőtlenebbé tették.

Ezen alkalommal, áthatva azon tudattól, hogy Nagyméltóságod olyan jóakarattal viseltetik a magyar városok és különösen a főváros iránt (Éljenzés), átnyújtjuk memorandumunkat, kérve, hogy azt lehetőleg figyelembe venni méltóztassák.

Kívánságaink egyike vonatkozik a létminimumra, melyre vonatkozólag az a főkérsésünk, hogy az felemeltessék olyanformán, hogy az az ország összes lakosságára ne egyforma összegben állapíttassék meg, hanem a városokra, különösen a fővárosra eltérő összegben, mert természetesen a létminimum teljesen különbözik egy nagy városban és egy faluban. Ennélfogva mi, teljesen latolva a pénzügyi követelményeket, azzal a tiszteletteljes kéréssel járunk Nagyméltóságod elé, hogy különös tekintettel arra, hogy a házastársra vonatkozó adónak fentartása is terve van véve és hogy Budapest főváros az utzaseprőnek már kinevezése alkalmával többet fizet mint 1000 koronát, ugyancsak többet fizet a napszámosnak is, amely tény nem tagadható, méltóztassák a létminimumot a kétezernél nagyobb lakossággal bíró városokban 1000, Budapestben 1200 koronában megállapítani.

Második kérésünk a jövedelmi adóra vonatkozik. Erre nézve azt kérnénk tisztelettel, hogy ennek a maximuma egy főösszegben legyen megállapítva és ehhez a természetes fejlődés folytán a következő tíz évben minden évben 2 százalék hozzáadotván, az ezenfelül elérendő eredmény utaltassék át azon községek javára, amelyek a maximumot túlhaladták oly célból, hogy a visszautalt összeget pótdadjuk leszállítására használják fel.

A harmadik kérésünk vonatkozik a házbéradóra. Obudára vonatkozólag méltóztatott felemelni a házbéradót 15%-ról 17%-ra. Tekintettel Obuda fejletlenségére, ezen házbéradókules elejtését kérjük, ugyanezen oknál fogva kérjük azt is, hogy a többi városoknál külső területei is hasonló adókedvezményben részesüljenek. Ezen kedvezmény megadása elsősorban városfejlesztési szempontból bir fontossággal. De bátrak vagyunk hivatkozni arra is, hogy a házbéradó leszállítását a teherkamatok felszámítása nagymértékben illuzóriussá teszi. További kérésünk, hogy épp úgy, mint a IV. kerü-

letben, ha a régi házak helyén új házak épülnek, az adómentesség szintén 15 évben állapíttassék meg.

Egy korábbi kérésünk a köztisztviselőknek a községi adó fizetésére való kötelezése. A községi adó fizetése a köztisztviselőkre jelentékeny összeget nem tenne ki, míg a városok háztartásában határozottan számot tenne.

Végül az általános kereseti adóra vonatkozólag általános megnyugvással fogadták Nagyméltóságod azon kijelentését, hogy itt is maximális főösszeget méltóztatik megállapítani. Mindannak dacára, tekintve azon nagy érdekeket, amelyek az iparfejlesztéshez fűződnek, arra kérjük Nagyméltóságodat, méltóztassék még egyszer megfontolás tárgyává tenni az ügyet és méltóztassék az adókulcsot a tárgyalások folyamán leszállítani.

A tőkekamat és járadékadóra vonatkozólag a pénzügyi bizottság határozatával szemben méltóztassék Nagyméltóságod eredeti javaslatához ragaszkodni.

Mind ezek bennfoglaltatnak a memorandumban. Csak arra utalunk, hogy annak idején, mikor a városok memorandumát előterjesztettük, mi bizalommal vártuk, hogy a pénzügyi bizottság memorandumunknak néhány lényeges részét figyelembe fogja venni. De ez nem történt. És mikor azt megtudtuk, bizonyos elkeseredést éreztünk. De mindennek dacára bizva Nagyméltóságodnak a főváros iránt tanúsított jóindulatában, teljes bizalommal jöttünk ide és meg vagyunk győződve, hogy amit az adóreform elvi szempontból megenged, azt az enyhítést Nagyméltóságod meg fogja tenni. Éppen ezért, mint a főváros küldöttsége, most az utolsó órában tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy memorandumunkat az adójavaslat képviselőházi tárgyalásai alkalmával lehetőleg figyelembe venni méltóztassák. (Éljenzés.)

A miniszterelnök beszéde.

Wekerle Sándor: Tisztelt Uraim! Legyenek meggyőződve aziránt, hogy memorandumukat a legteljesebben és a legalaposabban megfontolás tárgyává fogom tenni és a teljesíthető részt teljesíteni fogom. Valamennyinek a teljesítését nem ígérhetem. Arról, legyenek meggyőződve, hogy én, aki egy emberöltőt töltöttem el annak az elvnek nemcsak hangoztatásával, hanem gyakorlati megvalósításával is, hogy ipar és kereskedelem fejlesztése nélkül egy modern állam költségeit meg nem bírjuk, méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy én ezen multammal ellentétbe jönni nem fogok soha.

Az adóreformjavaslat igen nagy része, engedjék meg, félre van ismervé és nem a gyakorlati alapon bíraltatik meg. Arról azonban biztosíthatom Önöket, hogy az az állítás, hogy az iparosság, a kereskedők és a városi lakosság az ő reájuk eső arányoknál nagyobb teherben részesülnek, ez az állítás nem áll és ennek ellenkezője számszerűleg bizonyítható.

A felhozott követelések közül kormányzati program, sőt erre nézve már intézkedések is történtek, hogy a befolyó adókból, még pedig nemcsak a jövedelmi adókból a községek egy bizonyos százalékban fognak részesülni. Erre a követelése én már pozitív ígéretet tettem.

Ami a másik kérdést illeti, a fővárosi új házak adómentességét, erre nézve elemment azon legvégső határig, ameddig elmehettem. De még ekkor is nyitva hagytunk egy kérdést, a szomszédos vidék bevonását és a főváros fejlesztését és az erre vonatkozólag tartott tárgyalások alkalmával azt határoztuk, hogy ezeket az adókérdéseket az előbbi kérdésekkel kapcsolatba fogjuk hozni. Elhatároztuk akkor azt is, hogy a főváros a szomszédvárosok bevonásának kérdését külön tanulmány tárgyává teszi. Ezt a tanulmányt azonban a mai napig még nem láttam. Méltóztatnak azt tudni, hogy én tárgyaltam a városok memorandumait és panaszait illetőleg egész napokat, egész délutánokon át, az ott felmerült követelményeknek nagy részét magamévá tettem, sőt olyan követelmények is, amelyek nem merültek fel, általam inicitáltattak és még most is fogok az ipar érdekében egy olyan intézkedéseket inicitálni, amelynek nagy sulya van. Sajnálom, hogy az utolsó perczben méltóztatnak hozzám jönni, mert például, ami a tisztviselőket illeti, a polgármester ural ez ügyben tárgyaltam, kértem is tőle az adatokat, ezeket az adatokat azonban a mai napig sem kaptam meg.

Bárczy István polgármester: Ott vannak!

Wekerle: Sajnálom, hogy most jöttem velem, de én nem az utolsó órában kértem, ha tehát önök, uraim, az utolsó órában állnak elem sérelmeikkel, akkor engem ne terheljen az a felelősség, hogy a városi lakosság érdekei iránt figyelemmel nem viseltetem, vagy az a szemrehányás, mintha én a városi polgárság érdekei ellen tennék. Méltóztassék elhinni, hogy a kölesönös megértés felel meg az igazságnak és ennek az igazságnak hangoztatása képezi legfőbb politikai feladatomat.

Ismétlem, a memorandumot beható tanulmá-

nyozás tárgyává teszem és a javasolt módosításokba, hogyha azok a javaslat alapelveivel nem ellenkeznek, szívesen belemegyek. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Az orvosok küldöttsége.

Ezután *Fülepp* Kálmán főpolgármester az Orvos Szövetség küldöttségét mutatta be a miniszterelnöknek. A szövetség szónoka, dr. *Adler* Zsigmond kérte a miniszterelnököt, hogy tekintettel az orvosok sulyos viszonyaira, az adóreformjavaslatban az orvosokat ért sérelem módosíttassék. *Wekerle* miniszterelnök kijelentette a küldöttségnek, hogy minden méltányos kívánság teljesítve lesz, de egyúttal egy kéréssel is járul az Országos Orvos Szövetséghez. Hangsúlyozta, hogy az állam milliókat áldoz a közegészségügy javítására, ezenkívül a községi orvosok illetményeit is az államháztartás fizeti. Teszi pedig mindezt azért, hogy a szegény emberek könnyebben hozzájuthassanak az orvosi segélyhez. S mit látunk? Az államnak ezen akciója szinte meghiúsul azért, hogy az orvosok körében egy mozgalom indult meg, mely az olesó orvosi segélyt egyenesen lehetetlenné teszi. A látogatási díjakat ugyan memorandumukban, amelyeket előterjesztettek, leszállítják, de ezzel szemben minden látogatás alkalmával kilométerpénzt követelnek, még pedig kilométerenkint 40 fillért, már pedig ez kérem 20 kilométernél maga 8 koronát tesz ki, amit bizony az a szegény beteg megfizetni nem tud. Hogy javítsunk akkor a közegészségügyön, hogyha az orvosi kar ilyen követelésekkel áll elő. Az én kérésem tehát az az orvosszövetséghez, hogy miut erkölcsi testület, a maga erkölcsi sulyával járuljon ahhoz és maga is segítsen az államnak a tekintetben, hogy az orvosi segély igénybevétele a magas fuvardíjak következtében lehetetlenné ne váljék.

(Hirek a tanácsból. A tanács a VIII. ker. gölya-utcai óvóban napközi otthon nyitását engedélyezte. A tanács a VII. ker. Wesselényi-utcai polgári iskola pinczehelyiségeit a „Tulipán-szövetség Magyar Védőegyesület”-nek szövőipar-tanmühely céljaira átengedte, továbbá a VI. kerület sziv-utcai elemi iskola egyik tantermet a Magyarországi Munkásdalogylet Szövetségének használatára, végül a Budapesti Kőbányai Tornacsücsület részére a kápolna-utcai tornatermet esti használatra. — A tanács Almády Géza tanácsosnak a Nemzeti Színházban január 18-án előfordult tüzesetről szóló kimerítő jelentését vette tudomásul és ez alkalomból különböző tűzrendészeti intézkedést rendelt el. — Hajdu- és Somogy vármegyék közönsége oly értelmű feliratot intézett a törvényhozáshoz, hogy a betegápolási költségek fedezéséről szóló törvénynek ama rendelkezését, hogy a hatósági gondozás alá szoruló gyermekek eltartása a hetedik évükön túl az illetékességi községet terheli oly irányban módosítsa, hogy Hajdu vármegye szerint csak a tizenkettedik életéven túl felmerülő tartásdíj viselésére legyenek az illetékességi községek kötelezve. Somogy vármegye felirata szerint az illetékességi községek e részben teljesen tehermentesíttessenek, a tartási költségek fedezése céljából gyermekvédelmi alap létesíttessék. A feliratokat pártolás végett megküldötték a fővárosnak. A tanács azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a feliratokat tegyék irattárba, mert a módosítás egyrészt nem állna a székesfőváros érdekében, másrészt mert a módosítás folytán szükséges és az államra háruló költségtöbblet biztosítása csak az adózó polgárok újabb megterhelése útján volna lehetséges. — A tanács arról értesült, hogy némely iskolában vasárnap tartanak hittanítást. A tanács intézkedett, hogy a vasárnapi oktatás beszüntetessék. — Elrendelte a tanács a III. ker. Bihar-utca csatornázását. — A tanács a délolaszországi földrendezést által sújtottak részére a közgyűlés által megszavazott 30.000 koronát kiutalványozta, azt a Magyar Általános Takarékpénztárnál lefizetni rendelte és erről a határozatról a budapesti olasz főkonzult értesítette. — Elhatározta a tanács, hogy a IX. ker. Liliom-, Tüzoltó- és Angyal-utczák aszfaltozási munkálataira vonatkozó árlejtést kirják.

(A kihajolás megátlása a villamos-kocsikon. A kereskedelmi miniszter a budapesti közúti vasut kocsijain, a kihajolás megátlása céljából elhelyezett léczeknek a társaság által kérelmezett módon való elhelyezését, amint azt a társaság újabb típusú kocsijain alkalmazták, helybenhagyta, csupán azt kötötte ki, hogy az alkalmazandó léczeknek az oldalfal sikkjából való kiugratása, az utasok kényelmére való tekintettel, lehetőleg csekély legyen.

(Uj villamos vonalak. A kereskedelemügyi miniszter a budapesti villamos városi vasut József-körut és népszínház-utcai vonalait összekötő vágányok 1908 november 25-én megtartott műtanrendőri bejárása alkalmával felvett jegyzőkönyvben foglalt bizottsági megállapításokat jóváhagyta és a szóban forgó összekötő vágányok forgalombahelyezésére nézve a bejáró bizottság miniszteriális vezetője által előszóval megadott engedélyt megerősítette. Jóváhagyólag vette tudomásul a miniszter a József-körut vonalában állott váróteremnek a népszínház-utcai bal vágány mellé való áthelyezését.

(A szeméttel megváltása. A tanács megállapította, hogy a Cséri-féle átemelési és szemétfeldolgozó-telepen pótlásokat és javításokat kell eszközölni. E határozat folytán a Cséri-féle szemétfuvarozási és feldolgozó-gyár most beadványt intézett a fővároshoz, amelyben elmondja, hogy a tanács által kívánt pótlások és javítások megháromszorozzák az üzem berendezését és hogy a részvénytársaság a tanács kívánságainak eleget nem tehet. Ezért a társaság azt az ajánlatot tette, hogy az egész telepet vegye meg.

(Ankét az ifjúsági tornaverseny dolgában. Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter ma délután öt órára ankétet hívott össze a minisztériumban az országos ifjúsági tornaverseny dolgában. A tornaverseny pünkösdkor lesz. Az ankétben a verseny rendezésének módjait állapítják meg és megalakítják a végrehajtó-bizottságot, továbbá a műszaki, tanügyi és elszállásolási bizottságot. A főváros részéről a miniszter dr. Bárczy István polgármestert, gróf Festetics Géza tanácsost, Bély Mihály felügyelőt, Kun Gyula tanácsost, Sztankovics Szilárd polgármesteri titkárt és Weszely Ödön igazgatót hívta meg.

(A köztisztviselési személyzet oktatása. A köztisztviselési hivatal vezetője, Balló Alfréd javaslatot tett a tanácsnak, hogy a köztisztviselési hivatal munkás-személyzete részére legénységi iskolát állítsanak fel, amelyben a munkásokat hivatásukkal járó legszükségesebb tudnivalókra oktassák ki. A javaslat a munkásokat a megfigyelő és hirdető szolgálatra is ki akarja oktatni, hogy a mentőknek és tüzoltóknak segítségére legyenek.

(Az óbudai temető költsége. A helügyminiszter a főváros közgyűlésének azt a határozatát, amelylyel a harmadik kerületi óbudai temetőnek 432.000 koronában megállapított átrendezési költségeiből a szükséges munkálatok foganatosítása céljából 210.000 koronát engedélyezett, jóváhagyta.

EGYESÜLETEK.

(—) Előadás a tuberkulózisról. A Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége ma tartotta a gümőkóról szóló III. felolvasó ülését a Társadalmi Múzeum helyiségében. Dr. Okolicsányi-Kuthy Dezső egyetemi magántanár ez alkalommal a tuberkulózis legfőbb terjesztőjét, a fertőzést (ragályozás) ismertette, majd áttért a betegség gyógyulékonyosságának tárgyalására. Könnyen érthető, világos fejtegetéseit ma is tanulságos képek vetítésével illusztrálta. A következő előadás, amely e hó 24-én, vasárnap d. e. fél 11 órakor lesz ugyancsak a Társadalmi Múzeum termében (V., Mária Valéria-u. 12. sz.) a tüdővész elleni védekezést fogja bemutatásokkal ismertetni.

(—) A Magyar Földrajzi Társaság ma este Havassy Rezső kir. tanácsos elnöklésével felolvasó-ülést tartott, amelyen Léva István kereskedelmi iskolai igazgató érdekes előadást tartott a „Hajózás története” czimén. Előadását az orosz-japán háborúnak érdekes leírásával fejezte be. Az előadó felolvasását mintegy 150 vetített képpel tarkította, amelyek közül különösen tetszett a megjelent nagy közönségnek a hamburgi, földközi tengeri és dalmát kikötők gyönyörű szép képei.

(—) A Magántisztviselők Otthonában e hó 23-án, szombaton este félnyolc órakor Malleskovits Sándor v. b. t. nyugalmazott államtitkár az adó-reform kérdéséről felolvasást tart.

(—) A Magyar Hölgyekoszoru III-ik, illetve ipari, kereskedelmi és munkásügyi szakosztálya e hó 22-én, pénteken d. u. öt órakor tartja gyűlését a vármegyeháza termében.

(—) Védekezés a pornográfia ellen. A Magyar Társadalomtudományi Egyesület tagja, dr. Doleschall Alfréd egyetemi tanár e hó 22-én, pénteken este hat órakor a Magyar Mérnök- és Építészegyesület palotájának (IV., Reáltanoda-utca 13—15.) felolvasó-termében „Védekezés a pornográfia ellen” czim alatt előadást tart.

Mulatságok.

A budai tornász-bál.

— Saját tudósítónktól. —

Az idei farsangi mulatságok legsikerültebbjei közé számítható a ma este lefolyt budai tornász-bál. A Budai Tornaezjesület, fővárosunk e szimpatikus sportegylete, már néhány év óta rendez a jótékony-ság égisze alatt táncmulatságait, melyeknek sikere egyre fokozódik.

Az idén a Mentőegyesület budai fiókja alapja javára rendezték a tornászok báljukat, s ismerve a mentők elnökének, gróf Karátsanyi Jenőnek agitálását, a bál sikere azáltal, hogy a védőséget elvállalta, már eleve biztosítva volt. A bál fényét és sikerét emelte még József főherceg és Augustia főhercegné megjelenése is.

A fényesen kivilágított lépcsősarnokban gróf Karátsanyi Jenő, dr. Nagy Emil, a M. O. T. E. Sz. elnöke és Kollár Lajos, a Budai Tornaezjesület elnöke, mint a rendező-bizottság elnökei fogadták az érkező notabilitásokat, akik a Mentőegyesület parancsnokságának tisztikara és a rendező-bizottság tagjainak sorfala között vonultak fel a bál terembe. A terem ajtaja és az emelvény között városi és megyei hajduk teljes díszben állottak sorfalat. Fél tíz órakor már előkelő és fényes társaság gyűlt egybe, kiknek sorai között ott láttuk Lichtenstein Alajos herceg tengerészkapitányt, Jekelfalussy Lajos honvédelmi minisztert, Boda Dezső főkapitányt, báró Révai Simont, Libits Adolf udvari tanácsost, dr. Kovács Aladár mentőegyesületi igazgatót stb.

A bálanyai tisztséget gróf Karátsanyi Jenővel az élükön a következők látták el: Lichtenstein hercegné, szül. gróf Andrássy Maricza, gróf Hadik-Barkóczy Endréné, gróf Károlyi Lászlóné, gróf Mikes Árminné, gróf Zichy Gézané, dr. Wekerle Sándorné, gróf Bissingen Ottóné, Odessalchy Alinka hercegné, gróf Haller Györgyné, báró Born Frigyesné, Jekelfalussy Lajosné.

Pontban tíz órakor érkezett meg a főhercegi pár Szmracsányi udvarmester és neje kíséretében. A lépcsősarnok bejárájánál a rendezőbizottság elnöksége fogadta az udvari vendégeket, ahol gróf Karátsanyi Jenő az elnökség tagjait mutatta be, majd Kollár Lajos néhány üdvözlő szó kíséretében gyönyörű virágcsokrot és egy dísztánczrendet nyújtott át a főhercegnéasszonynak, mire a menet a Rákóczi-induló hangjai mellett vonult be a terembe. Rövid cerele után a főhercegnéasszony megadta a jelt a táncz megkezdésére. Az első csárdás után négyesre állottak fel a párok, amelyben a főhercegi pár is résztvett. Augustia főhercegnéasszony gróf Karátsanyi Jenővel, József főhercegné pedig gróf Karátsanyi Jenővel lejtette elegáns könnyedséggel a tánczot. A főhercegi vendégek körülbelül egy óra hosszat időztek a bálon s azután kíséretükkel együtt távoztak. Elmenetlük után a mulatság a legkittünőbb hangulatban folyt tovább egészen a kora reggeli órákig.

A bálon jelen voltak:

Asszonyok: Alányi Marcellné, Andreánszky Antalné, Antalffy Andorné, Argay Jánosné, Bartalits Aladárné, özvegy Beno Antalné, Bárczy Lászlóné, Bánás Lászlóné, Brozin Ferenczné, Boda Sándorné, Bartaloty Edéné, Barta Tivadarné, Borhy Kálmáné, Demény Károlyné, Dezső Gyuláné, De Toma Alfonzné, Farkas Józsefné, Glatz Jánosné, Gorovszky Zsigmondné, Gózon Zsigmondné, Hauermann Ferenczné, dr. Herald Ferenczné, Iványi Gyuláné, Kammer Jánosné, Kenschell Tivadarné, Kolozsványi Ödönné, Kossuth Árpádné, Kaszenszky Árpádné, dr. Kogler Jánosné, Lazarus Istvánné, dr. Lugmayer Józsefné, Mayer Imréné, Mindszenty Ipolyné, Moskovitz Ivánné, Maszovszky Károlyné, Hager Antalné, mezeiházi Mezey Dénesné, Németh Antalné, Nonn Jánosné, dr. Neischlos Kornélné, dr. Papp Vilmosné, Pethő Miklósné, Pete Csongorné, Ruh Gézané, Rajágh Lajosné, özvegy Rudolf Mórné, Rose Edvinné, Schödl Pálné, Schöner Ferencné, Schwarz Sándorné, Seidl Károlyné, Schéchy Károlyné, Szende Alajosné, dornyési Szabó Ferencné, Szobonya Bertalané, Székely Baláné, Schneider Jánosné, dévai Széllőssy Istvánné, Tábermann Gusztávné, Vihely Béláné, Valtér Péterné, Wagner Józsefné, Wnatskó Ferencné, Wolfart Ödöné, Weltzl Istvánné, Würtz Józsefné, Zsák Hugóné.

Leányok: Alányi Olga, Andreánszky Klára, Árgay Ilonka, Bene Gabriel, Bárczy Erzsike és Annuska, Báthor Melánia (Detkóvácz), Bánás Margit, Brozik Emma, Boda Mariska, Bartolotti Irén, Dezső Irén, Falvay Jolán (Pozsony), Gozon Angela, Farkas Jolán és Irén, Glatz Rózsika, Gorovszky Erzsé, Gyöngyi Ilonka és Hauszmann Czinczi és Margit, Herald Gizike, Iványi Margit, Kammer Mariska, Kenschell Terike, Kolozsványi Edith, Kossuth Ilona, Kaszenszky Ilona, Kogler Heda és Nóri, gróf Karátsanyi Manczi és Médi, Lazarus Mici, Mayer Erzsike, Malmari Margit, Mindszenti Teréz és Sarolta, Moskovitz Ili, báró Mattencloit Irma, Mayer Margit és Lujza, mezeiházi Mezey Manczi, Nefeth Margit, Nonn Margit, Oltosi Mimi (Esztergom), Pethő Nusi, Ruh Annus, Rajágh Irénke, Rudolf Aricza.

** Az Építész-bál az idén az eddigi építész-báloknál még nagyobb sikert lesz. A bál díszelőkei mind megváltották jegyeiket és a bálanyak is megváltak mindent arra nézve, hogy udvaruk teljességgel emlékek a bál fényét. A terem díszítése a legpompásabban sikerült. Az izléses tánczrendek, az idei bál szezon legbájosabb emléktárgyai is elkészültek. A teljes siker biztosítására szolgál, hogy a kórtánczokra Bachó teljes zenekara szolgáltatja a talp alá valót. A rendezőbizottság VII., Rákóczi-ut 30. I. em. 7. alatti helyiségében permanenciában van és a legzűvösebben szolgál felvilágosítással az érdeklődőknek. A jótékony célra való tekintettel, jegyeiket eddig jelentékenyebb összegekkel a következők váltották meg: Ziegler Géza 300 korona, Ullmann Gyula 300, Wellisch Gyula 300, Wellisch Alfréd 300, Schiffer Miksa 200, Walla József 200, Havel Lipót 200, Andretti Anzelm 200, Kunfalvy Nándor 200, Grünwald Mór 300, Páloczy Antal 200, Müller József 200, Málna Béla 200, Székely Dezső 200, Horváth Antal 200, Himmler Miksa 200 koronával.

** Országos bucsu a Vigadóban. Az Országos Gyermekvédő Egyesület Leányosztálya márczius elején a Fővárosi Vigadó összes termében „Országos Bucsú”-t rendez, amely a téli idény legnagyobb szerű jótékony-sági ünnepéjének ígérkezik. A fővárosi társadalom előkelő uriaszonyai és leányai a legfestőbb nemzeti öltözékekben szereplnek az ünnepen s a közönség szórakoztatásáról a legkülönfélébb látványokkal történik gondoskodás. A ünnepély jövedelme az egyesület jótékony céljaira (szegény gyermekek felruházására stb.) jut s máris nagy érdeklődés nyilvánul a bucsu iránt.

** Széchenyi-bál. A február 6-án a Vigadóban tartandó bál elnökségéhez, a legutóbbi külföldről érkezett megkeresések arra vallanak, hogy a ritka látványosság számba menő farsangi ünnepség nemcsak az ország határain belül, hanem a külföldön is nagy érdeklődést kelt fel. A bál háziasszonyi tisztét öz. gróf Andrássy Tivadarné, gróf Apponyi Albertné és gróf Batthyány Lajosné vezetése alatt számos előkelőségünk nejei vállalták el. A bált az eddigi magyar bálók közül különösen kiemeli az ez alkalommal a Vigadó lépcsősarnokában rendezendő iparművészeti kiállítás, amelynek részleteit most állapítja meg a művész-bizottság. Jövő héten jelennek meg a bál művészi plakátjai. A rendkívüli érdeklődés folytán a bál-elnökség már csak néhány 75 és 50 koronás páholylyal rendelkezik.

** Az állatorvosi főiskola ifjúsága február hó 13-án nagyméltóságú Darányi Ignác földművelésügyi miniszter ur védnöksége alatt a Royal dísztermében tánczestélyt rendez. A rendezőség már hetek óta fáradozik a tánczestély sikere és fénye emelésének érdekében. A tánczestély iránt mutakozó érdeklődés arra enged következtetni, hogy az előző években elért siker az idén még nagyobb lesz, már több előkelő család ígerte megjelenését. A csinos és izléses tánczrend a tánczestélynek kedves meglepetésül fog szolgálni. A tánczestély tiszteletbeli elnöke prof. dr. Plósz Béla. Elnök Telegdy István, Alelnökök: Guoth György, Endre, Hatzinger D. Főtitkár Biber Miklós. Főpénztáros S. Nagy István. Főjegyző Zsigmond János. A vígalmi bizottság írodája: Rottenbiller-utca 23—25.

** Bölcsőde-bál. A számos kérdezősködés folytán a félreértések végett a Bölcsőde-bál elnöksége ez uton hozza az érdeklődők tudomására, hogy a f. évi február 1-ére kitűzött Bölcsőde-bált, minthogy az udvari tánczestély elhalasztatott, a mondott napon a Vigadó összes termében az eredeti megállapodások szerint tartják meg József főherceg és Augustia főhercegné a bálon okvetlenül megjelennek, amiért is az elnökség széleskörű intézkedéseket tett mind fényesebb fogadtatásukra. Közéletünk kitünőségei közül már számosan megváltották jegyeiket. A bál oly látványosság-nak ígérkezik, hogy karzatjegyek is már csak korlátolt számban állanak rendelkezésre.

** Kőbányai tornász-tánczestély. A Kőbányai Torna Egyesület február 6-iki tánczestélyére serényen folynak az előkészületek. A rendezőség az estély vedőit dr. Nagy Emil és Hoch János orsz. képviselőket, valamint dr. Bárczy István polgármestert kérte fel, kik a tisztséget elfogadván, az estélyen való megjelenésükhöz megígérték. Az estélyen a palotást is tánczolják, melyre már eddig is mintegy harmincz pár jelentkezett. A meghívókat most küldik szét; akik még nem kaptak, de erre jogot formálna, sziveskedjenek a rendezőbizottság írodájához (X., Wellner-szálló) fordulni, hol mindennap d. u. 4—9-ig tartott hivatalos órák alatt szivesen szolgálnak az estély minden ügyében felvilágosítással.

SPORT.

A korcsolya-egyesület jubileuma.

— Negyven év. —

Budapest, január 21.

A legnépszerűbb sportnak meghonosítója, a *Budapesti Korcsolyázó-Egyesület*, január 23. 24. és 25-én ünnepli meg fennállásának negyvenedik évfordulóját.

Negyven év előtt még csak a svédek, norvégok, finnok és oroszok üzték a korcsolya-sportot. Hazánkban akkor mondhatni teljesen ismeretlen volt ez a sport és az egyesület megalapítóinak biz- nagy fáradságukba került elsősorban legyőzni a társadalom előítéletét a korcsolyázás iránt és azután tagjaival megkedveltetni. Dr. Kresz Géza, a mentőegyesület egykori érdeműs igazgatója, 18 társával egyetemben 1869-ben alapította meg az egyesületet. Évről-évre miadig szaporodtak a tagok, gyarapodott az egyesület is tekintélyben és anyagiakban, úgy hogy ma nemcsak hazánknak, hanem talán az egész kontinensnek is legnépesebb és legzslagabb sportegyesülete. Tagjainak száma meghaladja a 9000-et, vagyona pedig 500.000 kor. Az egyesületnek dr. Márkus Jenő választmányi tag által nagy szakértelemmel és szépen megírt történetét olvasva, melyre még visszatérünk, csak a legnagyobb elismeréssel és kálával kell megemlékeznünk az egyesület alapítójáról. Az ő vasakarátuk és nem csökkenő lelkesedésük néhány év alatt sok ezer hívet szerzett egyik legégszesebbi testgyakorlatunknak és ma már mondhatni, életszükséglete a fiatalságnak, a megvalósulás előtt álló testnevelési reformnak pedig legfontosabb alkotórésze lesz. — Nagy szerencséje az egyesületnek, hogy mai vezetői, Zsigmondy és dr. Szentgyörgyi Imre igazgatók, dr. Liedemann Frigyes titkár és a jubileumi ünnepségek intézője, dr. Márkus Jenő örökölték elődeik ügybuzgalmát és törhetlen energiáját, úgy hogy az egyesület jelene oly fényes, melynek jövője már fényesebb nem is lehet.

Ott áll a tó mentén a hatalmas korcsolya-palota, szemben Vajda-Hunyad várával, a dicső mult eme klasszikus emlékoszlopával. Őseink vitézi tornában tették edzett és szívóssá testüket, hogy azután annál könnyebben forgathassák tollas buzogányukat és széles aczélpallosukat. Mi pedig, az új korszak szülöttei, vékony aczélpengét csatolva lábainkra, sikkunk tova a jég sima tükrén, hogy idegeinket ellenállókká tegyük, mert csak így bírjuk elviselni az élet mindennapi küzdelmeit.

Dr. Réthy Pál.

Magyarország korcsolyázó bajnokságai.

Kitünő pályán, a közönség rendkívül nagy érdeklődése mellett folytak le Magyarország korcsolyázó bajnokságai.

A műkorcsolyázás bajnokságát *Kronberger Lili* nyerte meg. Kifogástalanul végezte az előírt gyakorlatokat, a szabadon választottakban pedig oly könnyedséggel rajzolta meg a legnehezebb figurákat, hogy győzelmét *Európa hölgybajnokságában* is biztosra veszszük.

A gyorskorcsolyázás bajnoka ismét *Mannó Miltiades* lett, de nem oly könnyen, mint az előző években, amit derékfájdalmainak tulajdoníthatunk. Csak az 1500 méteres futamot nyerte meg, míg az 500 méteresben *Vampeties*, az 5000 méteresben pedig *Gyurmán* győzött. A bajnokságok részletes eredményeit a következőkben adjuk:

Bajnoki gyorskorcsolyázóverseny.

Délelőtt 9 órakor. 500 méteres futam.
I. pár: 1. Schick László (BKE.) 55 egytized mp. 2. Ifj. Szabó Antal (BBTE.) 57 kéttized mp.
II. pár: 1. Vampeties Imre 48 kilencztized mp. 2. Harasztói Lajos (BKE.) 53 kéttized mp.
III. pár: 1. Dr. Gyurmán Dezső (BBTE.) 51 mp. 2. Virágh Ferencz (BKE.) 57 öttized mp.
IV. pár: 1. Manno Miltiades (BKE.) 49 két-

tized mp. 2. Horner András (BBTE.) 58 nyolcz-tized másodperc.

Összeredmény: 1. Vampeties. 2. Manno. 3. Gyurmán.

Délelőtt fél 11 órakor: 1500 méteres futam.

I. pár: 1. Horner 2.59 kéttized mp. 2. Virágh 3.07 egytized mp.

II. pár: 1. Schick 2.54 hattized mp., 2. Szabó 2.57 kéttized mp.

III. pár: 1. Manno 2.50 kéttized mp. 2. Vampeties 2.51 négytized mp.

Az eddigi versenyek legszebb száma, érdekes végküzdelem. Manno az utolsó fordulóban tör előre s tíz méterrel győz.

IV. pár: Gyurmán 2.58 egytized mp. 2. Harasztói 3.15 kéttized mp.

Összeredmény: 1. Manno. 2. Vampeties. 3. Gyurmán.

Bajnoki gyorskorcsolyázó verseny.

Délután fél 3 órakor: 5000 méteres futam.

I. pár: 1. Mannó Miltiades 10 perc 20.8 mp. 2. Vampeties Imre 11 p. 9.4 mp.

Vampeties az első kör után elbukott s így Mannó egy teljes körrel győzött.

II. pár: 1. Dr. Gyurmán Dezső 10 p. 14.9 mp. 2. Schick László 10 p. 36 mp.

III. pár: 1. Virágh Ferencz 12 p. 21.5 mp.

Összeredmény: 1. Dr. Gyurmán. 2. Mannó. 3. Schick.

A magyar gyorskorcsolyázó bajnokság végeredménye tehát az, hogy Magyarország gyorskorcsolyázó bajnoka az 1909. évre Mannó Miltiades lett 7 ponttal, második lett holtversenyben dr. Gyurmán Dezső és Vampeties Imre.

() Az állatkerti jégpályán e hó 23-án, szombaton fényes ünnepély lesz, Petzke János jégmester jutalomestélye. Az ünnepély alkalmával az egész jégpálya fényes kivilágítás és katonazene mellett esti 10 óráig nyitva lesz. Belépőjegyek mint rendszeren. Az állatkerti pénztárnál váltott jegyekhez ingyen tombolajegy.

Nyilttér.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN
jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
— Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. —

SCHMIDL L. GYŐR

ajánl: kakaópori, csokoládé és finom csukorkákat.
Főraktár: VII., Erzsébet-körút 4.

A „Vasárnapi Ujság”-ban most folyik Mikszáth Kálmán

„A fekete város”

czimű regénye.
Most belépő előfizetők, (ha fél évre fizetnek elő) a regénynek eddig megjelent részét és a

„Karácsony”

czimű értékes díszalbumot ingyen kapják.
Előfizetési ár negyedévre 4.— kor. félévre 8.— kor.
Mutatványszámokat szívesen küld a kiadóhivatal.
BUDAPEST, IV., Egyetem-utca 4. szám.

Herczeg Ferencz

A királyné futárja czimű regényének a közlését most kezdi meg az Uj Idők. Évnegyedre 4.— korona. Mutatványszámot küld az Uj Idők kiadóhivatala Budapest, Andrassy-ut 10. szám.

Az „Egyetértés Vasárnapijában”

megjelent clichék mérsékelt áron kaphatók az

Egyetértés kiadóhivatalában

Budapest, VI., Eötvös-utca 32. szám.

** A Katholikus Ifjak Köre gróf Károlyi Lászlóné szül. Apponyi Fanny grófnő védnöksége alatt február hó 1-én, hétfőn bált rendez.

** A Technikus-bált a Royal-szálló nagytermében február hó 9-én tartják meg.

** A Művészet és Művelődés Magyar Nők Köre e hó 24-én, vasárnap délután öt órakor a Lloyd-épület (Mária Valéria-utca 12.) első emeleti dísztermében hangversenyt rendez.

** Hivatalos-bál. A gróf Batthyány Tivadar védnöksége alatt álló „Állami napidíjas hivatalos-bál országos egyesülete” aggtagjainak segélyozése és könyvtáralap javára február hó 6-án (szombaton) a Royal-szálló (bejárat 49. számú kapu) Erzsébetvárosi kör összes termeiben hivatalos-bált rendez.

** A M. Á. V. Tisztviselők Műkedvelő Köre a kör alapja javára február 6-án (szombaton) Miskolczon, a „Korona”-szálló termeiben zártkörű táncestélyt rendez.

** A „Magyar Otthon Bécsben” február 16 2-án a Stadtpark (Kursalon) termeiben tánczezal egybekötött művész-estélyt rendez, melyen közreműködnek: Morgan Pál, a Theater in der Josefstadt tagja, Bendiner Heddy, kir. operadékesnő, a m. kir. Operaház tagja, Pázmán Ferencz, a Johann Strauss-Theater tagja, Lenárt Gita, dalékesnő, Bendiner Nándor, zongoraművész, Krammer Teréz, drezdai kir. operadékesnő, a m. kir. Operaház tagja, Kestler Hermann, hegedűművész.

** A Budai Dalárda február hó 1-én, hétfőn este kilenc órakor a budai Vigadó (II. kerület, Korvintér) összes helyiségeiben farsangi jelmez dalestélyt tart.

** A Budapesti II. ker. Általános Közjótékonyági Egyesület javára február hó 6-án, szombaton, a budai Vigadó összes termeiben a budai Polgári Kör zártkörű bált rendez.

** Táncestély. Az ifj. Weisz Jakab és Fiaczág személyzetéből alakult „Önsegélyző Egyesület” alap javára február hó 20-án (szombaton) a Budapesti Katholikus Kör összes termeiben (IV., Molnár-utca 11.) hangversenyyel egybekötött zártkörű táncestélyt rendez.

** Az Eperjesi Széchenyi-Kör bálja. Nagyszabású fényes bált rendez Felsőmagyarország legnagyobb kultúregyesülete, az eperjesi Széchenyi-kör január 23-án saját alapja javára. A bál védnöke Berzevics Albertné, elnöke báró Ghillány Imréné, titkára dr. Walentinyi Samu. A bált egy 120 tagból álló hölgybizottság rendezi. Ott lesz az egész vármegye, sőt Abaujból, Szepesből és Zemplénből is igen sokan készülnek a bálra.

Farsangi naptár:

- Január 23. Medikus-bál a Royalban. Építész-bál a Vigadóban. A Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének Cabaret- és táncestélye VIII., Eszterházy-u. 4. A Terézvárosi Kaszinó Művész-estélye Andrassy-ut 39.
24. Posta- és távirat-bál a Vigadóban. Szt. Száva-táncestély a Pesti Lloyd termeiben.
25. A Vonatkísérők táncestélye VIII., Bérkocsis-u. 1.
30. Bölcsész bál a Royalban. Keresztény-szocialisták bálja a Vigadóban. Tűzoltók bálja a Terézvárosi Kaszinóban. Drogista Ifjak Egyesülete táncestélye a Katholikus Körben. Fővárosi Sport Kör bálja a Royalban. Házfelügyelők bálja a Guttenberg Otthonban. A Fővárosi Torna Klub estélye Andrassy-ut 67. A Keresk. Ifjak jelmez-estélye II. Semmelweis-utca 17.
- Február 1. Bölcsőde-bál a Vigadóban. Balatoni bál a Tisztviselők Egyesületében. V. ker. áll. főreáliskola volt iskolatársainak bálja a Royalban. A Katholikus Ifjak Körének bálja (Molnár-utca 11.) A VII. ker. polg. kaszinó dalestélye VII., Thököly-ut 27. A Budai Dalárda bálja a budai Vigadóban.
2. Artisták vásárja a Vigadóban.
5. Katholikus bál a Royalban.
6. Ekszerészek bálja a Royalban. Gaudeamus-bál a Kath. Körben. Hivatalos-bál a Royalban (49. sz. kapu.) Széchenyi-bál a Vigadóban. Imre-táncestély. Magyarországi Keresk. alkalm. bálja V., Szemere-u. 10. A II. ker. Általános Közjótékonyági Egyesület bálja a budai Vigadóban.
7. Gazdasszonyok Álarcos bálja a Vigadóban.
9. Technikus-bál. A fakeskedők és hivatalnokok bálja a Pester Lloyd Társulat termében.
14. Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete művészhangversenye a fővárosi Vigadóban.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A miniszterelnökség sikkasztója. A budapesti törvényszék ma délelőtt fejezte le Halász Dezső miniszterelnökségi napidijas közokirathamisítási bűnügyének tárgyalását. Halász tudvaleg több utalványra ráhamisította Wekerle miniszterelnök aláírását és ezek alapján közel 10.000 koronával károsította meg az államkincstárt. A bíróság ma három évi fegyházra ítélte a vádlottat.

§ Gondnokság alá helyezése. Az egri kir. törvényszék közlirre teszi, hogy *Kosztolányi* Miklós Máv. főellenőr, egri lakost jogerős ítélettel gondnokság alá helyezte.

§ Szocialisták egymás ellen. Ismeretes az a vizsálykodás, amely a szocialdemokrata párt egyik volt tagja, *Kardos* Jakab és a szocialdemokrata párt vezetősége, illetve *Bokányi* Dezső között már évek óta folyik. Ennek a vizsálykodásnak egyik részlete került ma a budapesti büntető törvényszék vádtanácsa elé. *Kardos* Jakab ugyanis, mikor megvált a szocialdemokrata párt kebeléből, egyik esti lapban azzal vádolta meg *Bokányi* Dezsőt, hogy az építőmesterek betegsegélyező társaságából sikkasztott, az ott megüresedett állásokat pénzért eladta, továbbá, hogy az építőmunkások szövetségénél egy 3000 koronás könyvtár megvásárlásánál 200 korona províziót kötött ki magának, végül, hogy a hamburgi hajós társaság által is megvesztegette magát. *Bokányi* Dezső a cikk ezen tartalma miatt sajtópert indított *Kardos* Jakab ellen. A vádtanács ma foglalkozott dr. *Langer* táblabíró elnöklete alatt az ügyvel és *Kardos* Jakabot rágalmasz sajtóvétségéért vád alá helyezte.

§ Vitás állampolgárság. Rendkívül érdekes állampolgári konfliktus foglalkoztatja most egy magyar, mint az osztrák bíróságokat. *Friedlaender* Félix bécsi lakost, a „Neue Freie Presse” volt tulajdonosának fiát, akinek felesége *Rubinstein* hirczeneszerzőnek unokahuga, nemzeti sajtó kérelmére gondnokság alá helyezték a bécsi hatóságok. Egymillió koronát meghaladó vagyonát az osztrák gyámhatóság át is vette. Eközben *Friedlaender* egy magyar emberrel örökbe fogadtatta magát s magyar állampolgárságért folyamodott. Miután az osztrák helytartóság ez ellen kifogást nem emelt, le is tette a magyar állampolgári esküt. Ekkor a dévai árvaszék feloldotta őt a gondnokság alól s *Friedlaender* visszakövetelte a millióját. Ez ügyben a magyar belügyminiszter s az osztrák kormány között éles konfliktus támadt, mert most már az osztrákok — hogy ne kelljen a milliót kiadni — semmisnek nyilvánították *Friedlaender* magyar állampolgárságát. *Friedlaender* ügyvédje, dr. *Török* Sándor most kimutatta, hogy a magyar királyság és az osztrák császárság között fennálló viszonyoságnál fogva az állampolgársághoz csak az kell, hogy az illetőt a másik állam elboosátja. Ez *Friedlaender* esetében meg is történt, tehát közjogi sérelemről van szó. Kérést intézett tehát a belügyminiszterhez, hogy karolja fel az új magyar állampolgár ügyét és segítse hozzá, hogy a millióját végre megkaphassa.

§ Egy törvényjavaslat kritikája. A mezőgazdasági munkások jogviszonyának szabályozása tárgyában alkotott törvényjavaslat ellen *Ferenzi Szabó* Áron magánhivatalnok egy röpiratot adott ki, amelyben éles tollal tárgyalta a mezőgazdasági munkások sanyaru helyzetét, s alaposan legyalázta a törvényjavaslat rendelkezéseit. A röpirat tartalmáért a kir. ügyészség osztálygyűlésre való igazgatás sajtóvétségéért perbe fogta *Ferenzi Szabó* Áront. Ma tárgyalta ezt az igazgatási sajtópert a budapesti büntető törvényszék esküdtbírósa *Sárkány* táblabíró elnöklete alatt. A tárgyaláson a vádlott elismerte a röpirat szerzőségét s védelmére felhozta, hogy ő a törvényjavaslatot kritika tárgyává tette ugyan, reámutatva annak hiányos, s a munkásokat sértő rendelkezéseire, de igazatni nem volt szándékában. Az esküdtek a vádlottat nem bűmösnek mondták ki, mire a bíróság *Ferenzi Szabó* Áront fölmentette az igazgatási sajtóvétségének vádjára alól. Az ítélet jogerős.

§ Sértő nyilatkozat. *Czaich* Gyula marosvásárhelyi gyógyszerész pár évvel ezelőtt patikajogát folyamodott a fővároshoz. Kérvényét azonban elutasították. Erre azután egy vidéki lapban nyilatkozatot tett közzé, amelyben azt állította, hogy azért utasították el a patikajogi kérelmével a fővárosnál, mert a polgármester interveniált az akkori

belügyminiszternél, hogy ne ő kapja meg a patikajogot. A közlemény tartalma miatt a kir. ügyészség rágalmaszért perbe fogta *Czaich* Gyulát. Ezen sajtópertben dr. *Csilléry* vizsgálóbíró-helyettes ma délelőtt jegyzőjével együtt kiszállt az István-uti szanatóriumba, hogy ott kihallgassa a betegen fekvő *Kristóffy* József volt belügyminisztert arra nézve, hogy vajjon igaz-e *Czaich*nak azon állítása, hogy őt a polgármester informálta a patikajog államosítása körül.

KÖZGAZDASÁG.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület 1908. évi üzleteredménye.

Budapest, január 21.

Korra nézve az ország egyik legrégebb, működésének közgazdasági jelentőségére nézve pedig egyik legfontosabb pénzügyi intézménye, a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület* ma tette közzé a múlt évről szóló igazgatósági jelentését. Azok után az aggodalmak után, amelyeket a múlt esztendő láthatólag kedvezőtlen pénzügyi alakulása méltán váltott ki a közgazdasázból, igazán örömdetes meglepetésként hat a Hazai Takarékpénztár mérlege, mely minden kedvezőtlen behatás dacára is elérte, sőt túlszárnyalta az 1907. évi üzleteredményeket. A bank 1908. évi tiszta nyeresége 7,190,926 korona 90 fillért tesz ki, a múlt évi 7,168,209 koronával szemben. A szaporulat tehát 31717 korona, ami a bőséges leírások után az adott viszonyok közepette figyelemre méltónak mondható.

A bank összes forgalma az 1908. évben 9,797,040,415 K 86 f-t tett, mely összegben a készpénzforgalom 4,238,133,389 K 42 f-rel szerepel. Az 1907. évben az összes forgalom 9,191,587,583 K 52 f volt, a szaporulat tehát 605,452,832 K 34 f-t tesz ki. A betéti üzlet kielégítő volt, amennyiben a betéti könyvecskékre elhelyezett összegek 254,232,041 K 96 f-ről 260,647,544 K 20 f-re emelkedtek. Ezzel szemben a folyószámlára elhelyezett tőkék, főleg a kincstári betétek visszavonása folytán 73,273,855 K 87 f-ről 70,923,104 K 63 f-re csökkentek, ugy. hogy a takarékpénztárnál elhelyezett összes tőkék álladéka 331,570,648 K 83 f-re rugott. A takarékbetétek összes forgalma 1908-ban 411,181,431 K 22 fill. volt.

A váltótárca álladéka az év utolsó hónapjaiban némileg csökkent és az év végén a nyilthitelt váltókkal együtt az 1907. évi 102,057,255 K 46 férel szemben 93,893,545 K 19 f-rel záródott. Ennek dacára a váltólezárolási üzlet forgalma 764,019,745 K 44 f-ről 837,631,302 K 01 f-re emelkedett. A kölcsönüzletet teljes mértékben kultiválta a bank s ezek között a vármegyék és városok szükségletei első helyet foglalnak el. Folyósított ugyanis 17,701,243 K 31 f új kölcsönt és mert ezzel szemben a visszafizetések csak 7,050,054 K 43 f-t tettek, a kölcsönök álladéka 313,988,930 K 19 f-ről 324,640,119 K 07 f-re emelkedett. A záloglevelek és kamatozó kötvények eladása a befektetési papírok elhelyezésére kedvezőtlen viszonyok dacára, amelyekre néhány függőben levő, nagyjelentőségű politikai és gazdasági kérdés is nyomasztó hatást gyakorolt, annyira kielégítő volt, hogy a folyó évi eladásokkal nemcsak az 1908. évi szükségletet fedezhették, hanem ezenfelül sikerült a fokozott mobilitás érdekében az előző évekből rendelkezésükre állt czimletmenyiség tekintélyes részét is elhelyezni. Eladtak ugyanis 23,837,000 K 4 1/2 százalékos kamatozó kötvényt és 13,783,200 K 4 százalékos kamatozó kötvényt és záloglevelet, vagyis összesen 37,620,200 K névértékű czimletet (1907-ben 25,408,400 K) és ezáltal a forgalomban levő kibocsátványai álladéka 273,648,200 K-ra emelkedett. A mérleg kimutatása szerint jelenleg összesen 670,868,044 K 45 f-t kezel a takarékpénztár. Ezen összegből 322,485,991 K 69 f van váltókban, rövidlejáratú követelésekben és értékpapírokban elhelyezve, ugy. hogy, ha leszámítjuk a takarékpénztár saját vagyonát és a fel nem mondható, szabályszerűen törlesztendő saját kibocsátványokat, akkor

a könnyen, pénzzé tehető mobil értékekben elhelyezett tőke az egyesület által kezelt idegen tőkének 92.55 százalékat teszi, az előző évi 89.91 százalékkal szemben. Az egyesület összes alapjai a mérleg szerint 48,771,652 K 35 f-re rugnak.

Az igazgatóság — amint értesülünk — javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a 7,190,926 K 90 f tiszta jövedelemből elsősorban az alapszabályszerű jutalékok vonassanak le, amelyek azonban az 1907-ik évről áthozott 657,745 K 55 f levonásával csakis 6,533,181 K 35 f tiszta nyereség után vannak számítva. Az ezek után rendelkezésre maradó 6,562,219 K 28 f-ből: a) adassék osztalékkul minden egyes részvény után 750 K, vagyis 7500 dró részvény után a 18,750 K-t tevő bélyegilletékekkel együtt 5,643,750 K (87 1/2 százalék), b) köz- és jótékonyezélcokra 80,000 K, c) adassék az igazgatóság rendelkezésére a tisztviselők külön jutalmására 120,000 K, d) fordítottassék a választmány szabályszerű díjazására 36,688 K 50 f, e) a fennmaradó 681,780 K 78 f pedig vitessék át az 1909. üzletév nyeresé- és veszteségszámlájára.

A Hazai Takarékpénztár vagyonmérlege egyébként 670,868,044 kor. 45 fillért mutat ki. Az intézet fejlődését igen ékesen hirdetik a következő számok is. A bank mérlegében volt:

	1906	1907	1908
Alaptőke	15,000,000	15,000,000	15,000,000
Rendes tart.	15,504,314	15,513,913	15,528,219
Külön tart.	18,054,029	17,379,145	16,382,594
Betétek	257,589,559	254,232,642	260,647,544
Hitelezők forg.	50,512,623	73,273,856	70,923,104
Tiszta nyereség	7,125,311	7,168,209	7,190,926

A takarékpénztár mérlegszámlája különben a következő:

Mérlegszámla. Vagyon: Készpénzkészlet 4,083 ezer 166 K 12 fill. Egyesületi házak 7,855,000 K. Leszámitolt váltók a tárczában 83,845,664 K 99 fill. Nyilthitelt váltók jelzálogos fedezettel 10,047,880 K 20 fill. Előlegek értékpapírokra 34,768,794 K 23 fill. Kölcsönök 324,640,119 K 07 fill. Adósok folyószámlái 82,730,967 K 85 fill. Az egyesület tulajdonába végrehajtás útján jutott ingatlanok 842,136 K 35 fill. Értékpapírok és december 31-ig járó kamataik 88,202,865 K 79 fill. A záloglevelek biztosítására rendelt külön alap értékpapirjai és december 31-ig járó kamataik 6,022,966 K 66 fill. A kamatozó és nyereségekötvények biztosítására rendelt külön alap értékpapirjai és december 31-ig járó kamataik 9,021,830 K 68 fill. Egyesületi záloglevelek készlete és december 31-ig járó kamataik 1,518,670 K 34 fill. Egyesületi kamatozó kötvények készlete és december 31-ig járó kamataik 7,584,218 K. Sorsolt egyesületi záloglevelek és kamatozó kötvények készlete és december 31-ig járó kamataik 173,095 K 42 fill. Idegen pénztárjegyek és december 31-ig járó kamataik 7,261,145 K 67 fill. Egyesületi nyugdíj-alap értékpapirjai 1,848,273 K 08 fill. Menház-alap értékpapirjai 401,265 K. Honvéd-alap értékpapirjai 19,980 K. Összesen vagyon: 670,868,044 K 45 fillér.

Töke: Alaptőke 15,000,000 K. Tartalékok: 33,771,652 K 35 fill. Betétek könyvecskékre 260,647,544 K 20 fill. Hitelezők folyószámlái 70,923,104 K 63 fill. Kibocsátott 4 százal. kor. záloglevelek 98,600,800 K. Kibocsátott 4 százalékos frt. kam. kötvények 51,004,800 K. Kibocsátott 4 százalékos kor. kam. kötvények 50,478,400 K. Kibocsátott 4 1/2 százalékos kor. kam. kötvények 43,654,200 K. Kibocsátott nyereségekötvények 29,910,000 K. Forgalomban levő sorsolt záloglevelek 577,200 K. Forgalomban levő sorsolt kam. és nyereségekötvények 1,101,700 K. Nyereségekötvények fel nem vett nyeresémei 657,810 K. Kamatozó kötvények és záloglevelek fel nem vett szelvényei 55,526 K. Egyesületi részvények fel nem vett szelvényei 21,650 K. Alapítványok: 510,303 K 63 fill. Átmeneti tételek 6,762,426 K 74 fill. Tiszta jövedelem 7,190,926 K 90 fill.

Nyeresé- és veszteség-számla. Tartozik: Kamatterhek 22,429,286 K 89 fill. Leírások: egyesületi házak értékéből 41,000 K. Leírások: váltókból és követelésekből 14,980 K. Hivatalnokok és szolgák fizetése 631,796 K 19 fill. Kezelési költségek 221,568 korona 79 fillér. Adók és illetékek 7,190,926 korona 90 fillér. Összesen: 30,983,099 korona 44 fill. *Követel:* Nyereség-áthozat a múlt évről 657,745 K 55 fill. Kamatjöveldelmek 29,680,384 K 31 fill. Díjak és jutalmak 285,661 K 80 fill. Kétes követelésekből befolyt 10,569 K 82 fill. Egyesületi ingatlanok jövedelme 348,737 K 96 fill. Összesen: 30,983,099 K 44 fill.

A Goldberger-gyár kedvezőtlen üzletével. Már régebben megírtuk, hogy Goldberger Sám. F. és Fiai Részvénytársaság múlt évi üzletét az 1907. évhez képest igen kedvezőtlenül zárja le. A mérleg — amint értesülünk — 7804 korona tiszta nyereséget mutat ki az 1907. évi 454.111 korona és az 1906. évi 328.728 koronával szemben. Ez a nagy csökkenés a textilüzletben beállott nagyfokú árhatatlanság tulajdonítható, amelyet az összes magyarországi textilvállalatok megéreztek. A cég — amint ismeretes — a Hazai Bank r.-t. támogatása mellett az 1905. évben alakult át részvénytársasággá öt millió korona alaptőkével, amelyet ez évben emeltek fel hat millió koronára. A társaság 1908-ban állította fel a simafestő és kikészítő telepét, amelybe 696.147 koronát fektetett be s ezzel együtt az összes beruházások 6.613.897 koronát tesznek ki. Osztalékokat ez évben — természetesen — nem fizetnek; 1906-ban és 1907-ben 6½ százalék osztalékokat fizettek.

Az O. M. G. E. elnökelőjei. Nemrégiben megemlékeztünk arról a válságról, mely ősz óta bénítja az ország legnagyobb gazdaszervezetének az Országos Magyar Gazdasági Egyesület működését gróf Dessewffy Aurél elnök lemondása folytán. Gróf Dessewffy Aurél ugyan is összehívhatnának tartotta az O.M.G.E.-ben viselt elnöki tisztét a főrendiházi elnöki állással s odahagyta a Köztelek vezetését. Ezt az elhatározását megérlelte a múlt nyáron a főrendiházban előfordult az az incidens is, hogy gróf Zselénszki Róbert ismeretes törvényjavaslatának napirendre tűzésére történt szavazás alkalmával éles oldalvágást mért Dessewffy, aki az O.M.G.E.-ben elnöktársa. Az őszi közgyűlés megnyitáskozott egyhangú bizodalma dacára megmaradt gróf Dessewffy Aurél elhatározása mellett, úgy hogy elnökválasztó közgyűlés egybehívása vált szükségessé, hogy ezen nagy testület működésfejlesztésében továbbra is fennakadást ne szenvedjen. A mai választmányi ülés ki is tűzte az elnökválasztó közgyűlés napját, melyet február 14-én fognak megtartani. Az elnökválasztó közgyűlés izgalmasnak ígérkezik, amit előre lehet látni a mai bizalmas jellegű értekezlet megállapodásából. Az O.M.G.E.-nek közel négyezer tagja két, esetleg három pártra fog szakadni a február 14-iki választásnál. A mai választmányi ülés után tartott bizalmas értekezleten sem tudtak a választmányi tagok egyhangú megállapodásra jutni. Az egyesületi tanács sem érezte magát hivatottnak az elnökelőre, úgy hogy kénytelen volt fölkérni a volt elnököt, gróf Dessewffy egy jelölő értekezlet egybehívására. A mai értekezleten hiábavaló volt gróf Dessewffy konziliáns, békítő beszéde, melyben kifejtette, hogy ebben az egyetlen mezőgazdasági érdekképviseleti testületben kívánatos volna az elnöki állásnak egyhangú választás útján való betöltése, — az értekezleti tagok hosszabb vita titkos szavazás útján ejtették meg a jelölést. *Első helyen* gróf Károlyi Mihályt, *második helyen* gróf Zselénszki Róbertet, *harmadik helyen* Bujanovics Sándort jelölték. A Nemzeti Kaszinó tagjai közül szokatlan nagyszámban jelentek meg az értekezleten s azok a mágnástagok, akik a nemzeti küzdelem idején passzív magatartást tanúsítottak, gróf Zselénszki Róbert, Tisza István ösökönyös hívének táborába állottak. A birtokostagok közül is sokan Zselénszki megválasztása mellett vannak azért, mert a gróf legelszántabb harcosza a tőzsdé törvényes szabályozásának és a határidőzleti játékok eltörlésének. Gróf Károlyi Mihály hívei ellenben azzal érvelnek, hogy a gróf néhai gróf Károlyi Sándor elveinek és eszméinek letéteményese. Bujanovics mellett viszont a gazdasági tagok s középirtokosok foglalnak állást. A Köztelek falain belül tehát izgalomteljes elnökválasztó ülésre van kilátás.

A választmányi ülés lefolyásáról az alábbi tudósítást adjuk:

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ma

rendkívül népes igazgató-választmányi ülést tartott Bujanovics Sándor elnöke alatt, hogy a legutóbbi ülésen elintézetlenül maradt tárgyakat megvitassa. Mindenekelőtt a tagsági ügyekkel foglalkoztak. Felvettek 189 új tagot. A taglétszám e szerint 369 alapító, 4070 rendes tag. Ezután Rubinek Gyula igazgató előterjesztése alapján az elnökválasztó rendkívüli közgyűlést február hó 14. napjára tűzték ki s megállapították annak napirendjét. A tárgysorozat a pontjához hozzászólt gróf Keglevich Gyula, aki azon óhaját fejezte ki, hogy az elnökelő bizalmas értekezletre a gazdasági egyesület szövegségének kiküldöttéit is hívják meg. Laehne Hugó általános helyeslés mellett mutatott rá, hogy az egyesület vezetősége teljesen helyesen járt el az értekezlet egybehívása körül. Rubinek Gyula, Szentiványi Árpád, örgróf Pallavicini Ede, gróf Teleki József felszólalásai után a szövetségi nagygyűlésre kijelöltek 30 delegátust, nem különben a folyó évi nemzetközi tejjgazdasági kongresszus kiküldöttéit. Elhatározták ezután, hogy az O. M. G. E. tagul belép a szövetségek szövetségébe. A műtrágyát értékesítő szövetkezet ellenőrző bizottságába Emödy Józsefet és Reusz Henriket küldték ki. Végül egyik egyesületi tagnak indítványával foglalkoztak, amelyek fölött napirendre tértek.

Száznyolezvan gyár kérvénye a kormányhoz. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége értekezletre hívta össze a kedvezményezett iparvállalatok képviselőit, hogy állást foglaljanak az új adótörvények azon intézkedése ellen, amely a jövedelmi adót az adómentességben részesülő iparvállalatokra is kiterjeszti. Az értekezletet dr. Chorin Ferenc nyitotta meg, aki ismertette az új adótörvényeknek a kedvezményezett iparvállalatokra sérelmes intézkedéseit és azokat a lépéseket, amelyeket a Szövetség már eddig is tett, hogy a vállalatok a jövedelmi adó alól is fölmentve legyenek. Hangzott, hogy nem helyes azt, amit az egyik törvény az iparnak juttatott, egy újabb törvényvel ismét megvonni. Teljesen téves azokat a kedvezményeket, amelyeket az állam az új iparvállalatoknak ad, ajándéknak tekinteni, mert a kedvezményekkel szemben állanak azok az óriási áldozatok, amelyekkel új iparág meghonosítása jár. A törvényben biztosított kedvezmények korlátozása megrendíti a bizalmat az állam által adott kedvezmények komolysága iránt, de a szerzett jogok védelme szempontjából sem tartja megengedhetőnek. Többek felszólalása után az értekezlet egyhangulag magáévá tette azt a sürgős felterjesztést, amelyet a Szövetség ebben a dologban Wekerle Sándor miniszterelnökhöz és Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterhez fog intézni, hogy a száznyolezvan kedvezményezett gyár sérelme az új törvényből kiküszöböltesse.

A Kőbányai Takarékpénztár tőkeemelése. A Kőbányai Takarékpénztár Részvénytársaság február 7-én tartandó közgyűlésen az igazgatóság indítványozni fogja a jelenlegi egy millió korona alaptőkének két millió koronára való felemelését. A takarékpénztár egyébként most tette közzé az 1908. évi mérlegét, amely teljesen indokolja is az alaptőkeemelést. Így megállapítjuk, hogy a takarékpénztár a múlt évben 129.329 korona tiszta nyereséget ért el, ami az egy millió korona tőkének majdnem 13 százaléka. A takarékpénztárnak 2.711.680 korona volt a betétforgalma, váltótárcaja 3.949.883 koronát tett ki, míg a folyószámla adósk 1.541.200 koronára rугtak.

A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság üzleteredménye. Ez a rohamosan fejlődő pénzügyintézetünk is megállapította tegnapi tartott ülésén az 1908. évi mérleget, mely 1.129.887.03 korona tiszta nyereséggel zárult, az 1907. évben elért 1.076.058.55 kor. tiszta nyereséggel szemben. A nyomasztó pénzügyi daczára elért eme szembevethető fejlődés azoknak a sikereknek tudható be, melyeket az intézet a külföldi, különösen az amsterdami piacon ért el a legújabb időkben. Egyébként az igazgatóság és felügyelő-bizottság a február 6-ára egybehívott közgyűlésnek azt fogja javasolni, hogy az 1.129.887.03 kor. nyeresémből, az alapszabályszerű illetmények levonása

után 225.000 korona a tartalékalapba helyeztessék, mely által az általános tartalékalap 2.225.000 koronára emelkedik; az 1908. évi (XVI-iki) szelvénynek egyenként 35 koronával 7% leendő beváltására 700.000 korona fordítottassék, (szemben az előző évi 32.50 kor. = 6½%-kal), köz- és jótékonycélna 10.000 kor. osztassék fel, végre a fennmaradó 43.335.71 kor. maradvék új számlára vitessék elő.

A takarékpénztár zárszámadásainak egyes tételei a következők:

Mérlegszámla. Vagyon. Pénztárkészlet 907.448.84 korona. Intézeti bérház: 2.527.203.20 korona. Követelések bankok és bankároknál 2.374.323.33 korona. Saját értékpapírok és ezek kamatai 2.189.371.67 korona. Intézeti záloglevelek és kamatai 2.224.987.50 korona. Záloglevél-biztosítéki alap és kamatai 3.058.725.24 korona. Nyugdíjalap értékpapirjai 202.936.25 korona. Váltótárca 8.167.493.29 korona. Külföldi váltók és pénznemek 457.502.05 korona. Értékpapírokra adott előlegek 3.828.004.64 korona. Adósk 8.953.833.04 korona. Jelzálogkölesönök 47.364.326.69 korona. Leltár (teljesen leírva). Vagyontételek összesen 82.256.155.24 korona. **Teher.** Részvénytőke 10.000.000 korona. Tartalékalap 2.000.000 korona. Nyugdíjalap 210.000 korona. Betétek: 16.077.387.20 korona. Forgalomban levő záloglevelek 47.520.000 korona. Kisorsolt záloglevelek 309.600 korona. Be nem váltott osztalékszelvények 2.028.50 korona. Jelzálogkölesönöktől visszatartott összegek 152.672.41 korona. Beváltandó záloglevél-szelvények dotációja 712.074.98 korona. Átmeneti kamatok 362.200 korona. Hitelezők 2.625.964.65 korona. Intézeti bérházat terhelő átvállalt jelzálogkölesön 1.154.340.49 korona. Tiszta nyereség 1.129.887.03 korona. Összesen 82.256.155.24 korona.

Nyereség- és veszteség-számla. Tartozik: Kifizetett és tőkésített kamatok 580.398.03 korona. Tőkekamatadó 58.039.80 korona. Adó 109.635.45 korona. Költség 242.681.43 korona. Tisztviselői fizetések 194.892.27 korona. Felügyelőbizottság díjazása 7200 korona. Leírások 32.811.63 korona. Tiszta nyereség 1.129.887.09 korona. Összesen 2.355.545.64 korona. **Követel:** Nyereségáthozat 1907. évről 47.377.63 korona. Bevett kamatok 1.619.254.82 korona. Nyereség a záloglevél-üzletben 423.819.70 korona. Jutalékok és egyéb bevételek 265.093.49 korona. Összesen 2.355.545.64 korona.

Az Iparegyesület az adójavaslatokról. Az Országos Iparegyesület végrehajtott bizottsága ismételtelen alapos megvitatás tárgyává tette az adóreformjavaslatoknak a pénzügyi bizottság határozatai értelmében módosított szövegét és újabb emlékiratban foglalta egybe azokat a további módosításokat, amelyeket az ipar és kereskedelem adóterheinek enyhítése szempontjából a javaslatok képviselőházi tárgyalásainak rendjén még érvényesíteni kíván. Az emlékiratot az egyesület felkérésére Nagy Ferenc országgyűlési képviselő ma nyújtotta át a Ház elnökének.

A szegedi légszuszitálási r.-t. feloszlik. E cím alatt megírtuk, hogy ez a társaság e hó 30-ára rendkívüli közgyűlést hívott egybe, amelyen határozni fognak a vállalat eladása és a társaság feloszlása tárgyában. E hírünkre ma a „Szegedi Napló“ ezeket írja: „A szóban forgó közlemény iránt megkérdeztük a társaság szegedi igazgatóságát, hol semmit sem tudnak arról, hogy egy rendkívüli közgyűlésnek tárgyát a vállalat eladása és a társaság feloszlása képezne. Nem tartják valószínűnek, hogy előtérben állana a vállalat eladása, mert még huszonhét év van hátra a szabadsalom idejéből s a vállalat a hivatkozott összegnél is nagyobb nyereséggel zárta le évi mérlegét.“ Semmi okunk sincs kétségbevonni szegedi lapjaink színtességét. Hogy azonban a szegedi gázgyár igazgatósága semmit sem tud az említett közgyűlésről, az egy kissé furcsa, mert hisz éppen az igazgatóság hívta össze a hivatalos lap tegnapi számában azt a közgyűlést, melynek napirendjén a feloszlás és eladás szerepel.

Angol készpénzrendszerü

országosan ismert első-rangu uri szabó-termek, szállít mérték szerint, kifogástalan kelméből, többszöri próbával prima munka.

Téli kabátot . . 35 frtért

Smoking-öltönyt 35 .

Frakk-öltönyt . 46 .

Prima-öltönyt . 30 .

IV., Belváros,

Magyar-u. 8.

I. emelet,

Kossuth Lajos-u. mellett

Allami kedvezmény a cserzőanyaggyárnak. A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök hozzájárulásával az 1907. évi III. t. cz. 1. szakaszában meghatározott állami kedvezményeket a Cserzőanyaggyár részvénytársaság budapesti bejegyzett cégnek Fiumében létesítendő quebrachokivonat előállító ipartelepe részére az üzembehelyezés napjától számítandó 15 évre előzetesen biztosította.

A Bodrogközi Tiszaszabályozó Társulat kilencmillió kölcsöne. A Bodrogközi Tiszaszabályozó társulat igazgatósága Királyhelmecen február 7-én rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya a társulat eddig fennálló kölcsöneinek (2.275.000 K, 700.000 K és 300.000 K, összesen 3.275.000 K) egy újonnan felvendő 9.000.000 K összegű kölcsönből való kifizetésére vonatkozó határozat hozatala lesz.

A hódásági kendergyár szubvenciója. Megírtuk azt, hogy a hódásági Honi Fonó- és Kötélverőgyár R. T. 250.000 korona szubvencióért folyamodott a kereskedelmi miniszterhez. Jelentettük az is, hogy az ipartanács kezében fogadta a kérést. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter ennek alapján — amint értesülünk — oly értelemben döntött, hogy az állam hajlandó a hódásági gyár elsőbbségi követényeiből 250.000 koronát jegyezni, de csak azzal a feltétellel, hogy a vállalat 800.000 korona reális tőkét tud kimutatni. Ehelyett a hódásági gyár azt az eszközt is választhatja, melyre az állam szintén rántal, t. i. kimutathatja érdekazonosságát a szegedi kenderfonógyárral is.

A munkásbetegség-élesztő tartaléktőkéinek elhelyezése. Az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló 1907. évi XIX. cz. 30. szakaszában nyert felhatalmazás alapján az országos munkásbetegség-élesztő és balesetbiztosító pénztár által gyűjtendő betegség-élesztési tartalékalap, valamint az 58. szakasz értelmében gyűjtendő balesetbiztosítási tartalékalap, ugyancsak balesetbiztosítás céljaira szolgáló tőkeösszegek elhelyezésének és kezelésének módját a pénzügyminiszterrel egyetértőleg Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a következőkben állapította meg:

1. Az országos munkásbetegség-élesztő és balesetbiztosító pénztár a betegség-élesztés, valamint a balesetbiztosítási tartalékalap címén elhelyezendő tőkéket olyan pupillaris értékpapírok vásárlására fordíthatja, melyeket a m. kir. postatakarékpénztár ügyfelei részére vásárolhat. 2. A balesetbiztosítás céljaira szolgáló tőkeösszegeknek, további rendelkezéséig csak 80 százalékra fordítható az 1. pontban körülírt értékpapír vásárlására, míg a többi 20 százalékát valamelyik elsőrangú budapesti pénzügyintézmény folyó számlára helyezendő. 3. Az első és második pontban foglaltak értelmében értékpapírokba fektetett tőkének felösszege erejéig magyar állampapírokba kell fektetnie. 4. Az értékpapírokat az országos munkásbetegség-élesztő és balesetbiztosító pénztár, mint a m. kir. postatakarékpénztár chequeszámla-tulajdonos, ezen takarékpénztár közvetítésével vásárolja és a beszerzett értékpapírokat, további kezelésre járadékkönyvcske kiadása ellenében ugyancsak takarékpénztárnál helyezi letétbe. 5. A tartalékalapoknak egészben, vagy részben való kiadásához az 1907. évi XIX. cz. 30. szakaszának negyedik bekezdése és 38. szakaszának harmadik bekezdése szerint, az állami munkásbiztosítási hivatal jóváhagyása szükséges. 6. A tartalékalap egy része, ha előnyösnek mutatkozik, kivételesen ingatlan vásárlására is fordítható. Az erre vonatkozó igazgatósági határozat azonban jóváhagyás végett a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatalhoz bemutatandó. Ingatlan vételére vonatkozó szerződést az országos munkásbetegség-élesztő és balesetbiztosító pénztár csak feltételeken köthet, jogérvényessé a szerződés csak az állami munkásbiztosítási hivatal jóváhagyása után válik. A vásárolt ingatlan kezelése az országos pénztárt terheli. Az ingatlan kezeléséből és fenntartásából felmerülő kiadások a tartalékalapot terhelik s viszont az ingatlanból befolyó jövedelmek a tartalékalapot illetik.

Nagybirtok-változások. Gróf Karátsyoni Jenő torontál-beodrai 3500 holdas birtokát Ormódy Béla egy szegedi konzorciummal együtt megvette. — A háromszékmezei Árapatak község pedig megvette Bély Tivadar árapataki birtokát, mintegy 900 hold területet 268 ezer koronáért. A község a birtok nagy részét legelőnek akarja felhasználni és ezáltal a marhatenyésztést nagyban fejleszteni.

Szakközvetítő kinevezések. A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter Polinszky Emil műszaki tanácsost, a kassai államépítészeti hivatal főnökét, a kőműves-, kőfaragó- és ácsmesteri képzettség megvizsgálására Kassán szervezett bizottság elnökévé nevezte ki. — Kinevezte továbbá Dobisz Jenő Pozsony városi főmérnököt a kőműves-, kőfaragó- és ácsmesteri képzettség megvizsgálására Pozsonyban szervezett bizottság tagjává és a kassai állami felsőipari iskolában fennálló dinamógépkezelői tanfolyamok vizsgáló bizottságába az 1909—1911. évek tartamára elnökké Hinsenkamp Bernát igazgatót, rendes tagokká Wein János és Kissbázy Béla tanárokat és póttaggá Walter Reinhold tanárt nevezte ki.

A dohányjüvedék 1908. évi bevételei. A magyar dohányjüvedék a belföldön elfogyasztott dohánygyártmányok után 1908. évben bevett 130 millió 382.900 koronát. Ugyancsak időben az Ausztriába és a vámkülföldre kivitt dohány és dohánygyártmányok után bevételeit 17.063.400 korona. Haszonberek, beviteli és termelési engedély-illetékek címén pedig befolyt 3.380.241 korona, úgy hogy az 1908. évi összes bevétel 150.826.541 koronára rugott, vagyis az 1907. évi bevétellel szemben több 7.977.250 koronával.

Fizetéképtelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetéképtelenségeket közli: Weissfeder Sámuel kereskedő, Brassó; — Mazes Lipót kereskedő, Sopron; — Mayer Aurél fűszerkereskedő, Lugos; — Glück Sándor illatszerekkereskedő, Budapest; — Fekete István szücs, Szabadka; — Sonnenwirth és Társa kereskedő cég, Nagyvárad; — Schwartz Mózes kereskedő, Pápa; Pick és Brüll kereskedő, Jánoshida.

Az Államvasutak szénüksége. A Magyar Államvasutak nemrégiben hétélmillió métermáza kőszénnek szállítására pályázatot hirdettek. A felhívásra bel- és külföldi szénbányáktól számtalan ajánlat érkezett, amelyek összesen husz millió métermáza mennyiségnek szállítására rugtak. A kereskedelmi minisztérium ma döntött az ajánlatok fölött. Az összes magyar szénbányák ajánlatait — amelyek a szállítandó hétélmillió mázsának közel kétharmadát képezik — a minisztérium elfogadta. A fedezetlenül maradt közel egyharmad résznyi szénmennyiségnek szállítását osztrák és egyéb külföldi, különösen felsősziléziai szénműveknek adták ki.

Az orosházai kisipari kiállítás eredményei. A magyar királyi technológiai iparmúzeum által az „Orosházai I. Ferenc József tanoncz-otthon” új kiállítási és előadási csarnokának megnyitása alkalmából kisipari gépkészítési rendeztetett, mely az 1908. évi november hó 15-én nyílt meg és december 31-én zárult be. A kiállítást kb. 15.000 egyén látogatta.

A Kereskedelmi Múzeum katonai levelezője. A kereskedelmiügyi miniszter G. De Tomasi et Co. katonai kereskedő-céget megbízta, hogy Catániában mint a m. kir. Kereskedelmi Múzeum tiszteletbeli levelezője működjék.

Sorsolás. A Magyar Jelzőlog-Hitelbank 10 százalékos díjjal visszafizetendő 4%-os forint névértékű, valamint 4%-os korona értékű községi kötelezőinek tervszerű évi sorsolása február 1-én d. e. 10 órakor fog a bank sorsolási termében megtartatni.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, január 21.

A készáru piacra ma szilárd volt az irányzat. Csekély kínálattal szemben a malmok elég jó vételkedvet mutattak, jobb árak fizetésétől sem idegenkedtek, a forgalom mindazonáltal szűk keretben mozgott, mivel az eladók meglehetősen tartózkodók voltak. Mindössze mintegy 9000 q buza kelt el, a tegnapiaknál 10 fillérrel drágább áron. A legdrágább eladási ár 26.60 K volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 25.50 K 77 kilós bácskai tiszvidéki buzáért. Egyéb gabonaművek közül rozs és tengeri 10—10 fillérrel, takarmányárpa 20 fillérrel drágább, zab változatlan. Forgalmába került: 200 q rozs 19.40—19.75 koronás áron, 100 q zab 17.50 K áron és 2000 q tengeri 14—14.10 koronás áron. — A határidőpiacon a mai üzlet különben mindjárt megnyitáskor szilárdan és a tegnapi zárlatnál magasabb jegyzésekkel indult meg; a forgalom folyamán, bár nem fejlődött ki élénk üzlet, barátságos maradt a hangulat, mi mellett az árfolyamok mérsékelten ingadoztak, zárlat felé azonban üzlettelenségre kissé gyöngült az irányzat. A tegnapi zárlatához viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza 4 fillérrel, az októberi buza 8 fillérrel, az októberi rozs 4 fillérrel, az áprilisi zab 8 fillérrel, a májusi tengeri 2 fillérrel javult, az áprilisi rozs pedig teljesen változatlan maradt.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	26.—26.45
"	76	25.40—25.80	80	26.05—26.65
"	77	25.50—25.80	81	26.90—26.60
"	78	24.85—26.20	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	25.80—25.90
"	76	25.30—25.50	80	25.95—25.90
"	77	25.60—25.75	81	—
"	78	25.75—25.95	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25.75—25.85
"	75	—	79	25.90—26.20
"	76	25.50—25.50	80	26.25—26.30
"	77	25.30—25.90	81	—
Bácskai uj	74	—	78	25.75—26.30
"	75	—	79	25.90—26.50
"	76	25.40—25.40	80	26.30—26.55
"	77	25.60—26.—	81	—
Ros z I-rendű uj	—	—	—	20.10—20.20
középmínőségű uj	—	—	—	20.20—20.30
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	16.60—16.50
II. rendű	—	—	—	15.90—16.50
Köles	—	—	—	—
Zab I-rendű	—	—	—	17.45—17.70
II-rendű	—	—	—	17.10—17.40
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14.—14.20
Repeze: Káposztarepeze	—	—	—	—

A készáru piacon elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 300 q 80 k 26.60 K, 200 q 79.5 k 26.60 K, 100 q 79 k 26.60 K, 200 q 79 k 26.60 K, 100 q 79 k 26.30 K felső, 100 q 79 k 26.45 K, 100 q 79 k, 200 q 79 k, 500 q 79.5 k, 100 q 79 k, 100 q 79 k, 100 q 78 k 26.50 K, 100 q 78.5 k 26.30 K, 250 q 78.5 k 26.20 K, 200 q 78.5 k 26.45 K, 300 q 78 k 26.40 K, 150 q 78 k 26.20 K.

Pestvidéki: 200 q 79 k 26.60 K, 500 q 78 k 26.30 K, 100 q 78 k 26.20 K, 150 q 77.5 k 26.10 K, 100 q 76 k 25.90 K, 700 q 75.5 k 25.80 K, 100 q 75 k 25.55 K.

Hartai: 100 q 78.8 k 26.30 K, 100 q 78.8 k 26.30 K, 100 q 75 k 25.55 K.

Tolnai: 250 q 77 k 26.05 K.

Fejérmegyei: 150 q 78.5 k 26.30 K, 100 q 77 k 26.10 K, 300 q 77 k 26.05 K, 100 q 77 k 26 K déli vasut, 100 q 77 k 26 K, 300 q 77 k 26.05 K, 250 q 77 k 26.10 K.

Bihari: 200 q 77 k 26.20 K, 500 q 78 k 26.30 K.

Felsőmagyarországi: 200 q 76.5 k 26 K.

Bánsági: 200 q 79 k 26.30 K.

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

használatával valódi áldás gyomorbetegségeknek és székzsorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2—3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

Bácskai: 200 q 78 k 26.35 K, 500 q 77 k 25.50 K üszkös.
 Rozs: 100 q 19.75 K kpf, 150 q 19.40 K kpf par.
 Tengeri: 1000 q 14.40 K, 1000 q 14 K kpf. ab Kőbánya.
 Zab: 100 q 17.50 K kpf par.
 A határidőpiacon kötöttett:

Délelőtt:
 Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1909-re:
 Buza áprilisa 12.72—12.73—12.70—12.74—12.68—
 Buza októberre 10.84—10.85—10.83—
 Rozs áprilisa 10.02—10.03—10.06—
 Rozs októberre 9.05—9.06—9.03—
 Zab áprilisa 8.50—8.55—
 Tengeri májusra 7.26—7.24—

1 óra 30 percet zárulnak:
 1909. áprilisi buza 12.67—12.68
 1909. októberi buza 10.82—10.83
 1909. áprilisi rozs 10.01—10.02
 1909. októberi rozs 9.03—9.04
 1909. áprilisi zab 8.51—8.52
 1909. májusi tengeri 7.25—7.26

Budapesti gabonaforgalom.

1909. január 19-től 1909. január 20-ig.

	Erkezett	Elszállított
	m é t e r m á z s a	
Buza	3000	—
Rozs	363	200
Arpa	2716	50
Zab	931	—
Tengeri	399	—
Liszt	—	7893
Korpa	—	2357

Gyengesége!

még ha betegség után való szerzi betegség is, könnyen le lehet győzni, valamint az egészséget és az erőt gyorsan s biztosan helyre lehet állítani SCOTT-féle Emulsió által.

Kényes iny és gyomor

Az Emulsióvásár
 Asznál a SCOTT
 féle módszer véd
 jegyét — a ha-
 lászát — kérjük
 egyetemesen!

amely nem bírja el a közönséges csukamájolajat, a

SCOTT-féle Emulsiót

eszményi gyógyszerként fogadja. Ehhez még az az előny is járul, hogy háromszorta táplálóbb, mint a közönséges csukamájolaj.
Egy eredeti üveg ára 2 R. 50 fill.
 Kapható minden gyógytárban.

Értéktőzsde.

A nemzetközi értékek piacán teljes a lanyhaság. Bécsi számlára történt eladásokkal indult meg a tőzsde forgalma s ennek nyomán helyi eladások történtek. Ezek az eladások úgy a két hitelrészvénynek, mint pedig a többi bankrészvények árfolyamát ma lenyomták. A lanyha irányzat, melyet a nemzetközi értékekben történt eladások létesítettek, nem terjedt ki a helyi értékek piacára, hol néhány értékben, ugymint a Kereskedelmi Bank, a Danubius és az Adria-részvényben élénk forgalom indult meg, az említett részvényeket állandóan keresték. Kötés volt még ezenkívül a Lipótvárosi Takarékpénztár és a Schlickgyári részvényekben. A helyi közlekedési vállalatok részvényei el voltak hanyagolva. A járadékpiacra egy-két kötés fordult elő változatlan árak mellett. Az Osztrák hitel az előtőzsdén 627 koronán indult, 626 és 626.50 között ingadozott, a délitőzsdén 626.25 és 626.50 koronán volt forgalomban. A Magyar hitel 725.50 koronás kezdő árfolyama még az előtőzsde folya-

mán 724.25-ig gyöngült, a déli tőzsdén pedig nem változott. Az Államvasut 675.50 koronán indulva, 675 koronára gyöngült és déli záratkor így is maradt. Forgalomba került ezenkívül: Jelzálog 410—409 koronán, Rimamurányi 520 korona, Közúti 575.50—574.50—575.50 koronán, Kereskedelmi bank 3440 koronán.

Az előtőzsdén előfordult kötések:
 Osztrák hitel 627—626—626.50—626, Magyar hitel 725.50—724.25, Osztrák-magyar államvasut 675.50—675, Jelzálogbank 410, Közúti vaspálya 575.50—574.50 korona.

A déli tőzsdén előfordult kötések:
 Osztrák hitel 626.75—626.50, Magyar hitel 724.25, Osztrák-magyar államvasut 675, Jelzálogbank 409.50, Rimamurányi 520, Közúti vaspálya 575.50, Magyar koronajáradék 91.02½—91.12½ koronán.

Díjbiztosítások Osztrák hitelrészvényre, holnapra 4—5, nyolcz napra 8—10, január hónap végére 18—20 korona.

Utőtőzsde délután 4 órakor:
 Osztrák hitel 626, Magyar hitel 724.25, Államvasut 674.50, Leszámitoló 475, Jelzálog 409.50, Rimamurányi 519, Közúti vasut 575.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, január 21. (Saját tudósítónktól.) A forgalom majdnem teljesen szünetel és a konzum nem is jelentkezik a piacon. Ilyen körülmények között az árak csak névleges értékűek. Nagyon szilárd volt az irányzat árpában és árai valamivel emelkedtek.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 13.50—13.90, banáti 13.20—13.50, mosoni 12.55—12.95, tótfelvidéki 12.45—13, déliavasúti 12.60—13, marchfeldi 12.35—12.70.
 Rozs: tótfelvidéki 10.15—10.35, csepeli 10.10—10.25, pestmegyei 10.20—10.35, déliavasúti 10.10—10.30, különféle magyar 10.10—10.30, osztrák 10—10.20.
 Arpa: morvaországi 9.20—10.35, marchfeldi 8.40—9, bécsvidéki 9—9.30, tótfelvidéki 8.10—9.80, csepeli 7.60—8.40, közép-dunai állomások 8.20—8.80, déliavasúti 8.40—9.40, északmagyarországi 7.60—9.10, tiszavidéki 7.60—8.50.
 Magyar tengeri 7.35—7.60, Cinquantin 8.85—9.40.
 Magyar zab 8.80—9.30, válogatott 9.30—9.70, cseh-morvaországi és alsó-ausztriai 8.90—9.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, január 21. A magyarországi belpolitikai nehézségek következtében, ugyszintén a Szerbiában jelentkező újabb harcra hangulat és a törökországi bojkott folytatása miatt az előtőzsdén a hangulat kedvtelen, de a kínálat egyáltalán nem lépett erősebben előtérbe, a kulisszértékek mégis hanyatlottak. Alpesi részvénynek hátrányára voltak a német bányapiacról érkezett rossz jelentések. Dohányrészvény hét koronával esett. Öt százalékos orosz járadék a tegnapi árfolyamon maradt. Általában a forgalom nagyon csendes volt és nem tudott megélnélni.

11 órakor zárultak:
 Osztrák hitel 626.75, Laenderbank 436.50, Államvasut 675.50, Déli vasut 102, Alpesi 630, petroleum 575, Dohányrészvény 325, Török sorsjegy 182.50, Orosz járadék 96.50, Skoda 275 K.

1 órakor jegyezték:
 Osztrák hitel 628.25, Magyar hitel 724, Anglo 294.25, Bankgyűlés 51450, Főhitelintézet 1046, Laenderbank 435.50, Union 532.50, Államvasut 674.25, Déliavasut 101.75, Alpesi 629.25, Rimamurányi 519.50, Orosz járadék 96.50 Török sorsjegy 181.75.

Bécs, január 21. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 110.25. Tiszai és szeg. kő cs. sorsjegy 142.50, Magyar hitelbank részvény 725.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény —, Rimamurányi 518.75, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 408.—, Magyar koronajáradék 91.10, 4 százalékos magyar földtelherm. kötv. —, Magyar nyer.k. sorsjegy 189.—, Kassa-Oderbergi Vasut részvény —, Magyar Jelzálogbank 407.50 Magyar keresk. bank 3344.—

Bécs, január 21. (Osztrák értékek zárlata.) 4.2 százalékos papír-járadék 94.20, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.80, 1860-as sorsjegy 155.80, Osztrák hitel-sorsjegy 465.—, Angol-osztrák bankrészvény 293.50,

Bécsi Bankverein 513.50, Osztrák-magyar bank 1742, Déli vasut 101.50, Dunagőzhajózási társ. 933.—, Dohány részv. 322.—, Cs. k. arany (vert) 11.36, Német bankv. 117.06, Osztr. Lloyd 418.—, 4.2 száz. ezüst jár. 94.20—97.80, Osztr. koronajáradék 94.30, 1864-es sorsj. 264.75, Osztrák hitelintézeti részvény 625.25, Union-Bank 530.50, Osztrák Ländlerbank 434.40, Osztrák-magyar államvasut 673.50, Elbevolgyi vasut 447.—, Alpesi részvény 628.50, 20 frankos 19.09, Londoni váltóár 239.75, Lipótkohó 417.—, Töröksorsjegy 182.50.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, január 21. A tőzsde egyenetlen, de túlnyomórészt kedvetlen irányzatban nyílt meg, miután a tegnapi külföldi tőzsdéről érkezett jelentések elkelvetlenítették. A mai bécsi előtőzsde barátságatlan irányzata sem volt alkalmas arra, hogy az itteni üzletet élénkítse. Kedvezőbb megítélésben csupán bankok és járadékok közül a 3 %-os birodalmi kölesön, valamint 1902. évi oroszok részesültek. A két utóbbi 0.20%-kal illetve 0.10%-kal emelkedett. Ezzel szemben kohó és bányarészvények kivétel nélkül alacsonyabban indultak. Az Iron Age jelentése éppoly kevésbé elégitett ki, mint a Rajna és Westfália vidékéről érkezett jelentések. Amerikai vasutak Newyorkkal egybehangozóan engedtek. A többi érték közül még a nagy berlini közúti vasut részvényei említendők, amelyek csekélységgel emelkedtek. A későbbi folyamatban kohó- és bányarészvények a napi spekuláció realizációjára újból engedtek. A többi piacon üzleti csend volt. Zárlat arra a hirre, hogy az angol bank nem emelte kamatlábát, szilárdult. A készpénzpiac ipari értékei tudnyomórészt szilárdak voltak. Magánleszámitolási kamatláb 2½%, napi pénz 1½%, ultimópénz 2¼%.

Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papír-járadék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.10, osztrák hitelrészvény 198.30, Déli vasut 17.90, orosz bankjegyek 214.60, 4 százalékos új orosz kölesön 76.40, Disconto Commandit 181.50, Dinemittuszt 157.—, Harpeni 193.90, Unifikált török járadék —, 4.2 százalékos ezüst-járadék 94.60, 4 százalékos magyar arany-járadék 93.40, Magyar koronajáradék 91.70, Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 85.40, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 222.40, Gelsenkircheni 190.—, Laurakohó 201.70, Szikara.

Frankfurt, (Zárlat.) január 21. 4.2 százalékos papír-járadék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.10, Osztrák hitelintézeti részvény 198.—, Osztrák-magyar államvasut 144.30, Északnyugati vasut —, Bustielradi vasut —, Londoni váltóár 204.65, Bécsi Bankverein 130.60, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölesön —, 4.2 százalékos ezüstjáradék —, Osztrák koronajáradék 94.70, Magyar koronajáradék 91.60, Osztrák-magyar bank 125.70, Déli vasut részvény 17.90, Elbevolgyi vasut —, Bécsi váltóár 85.16, Párisi váltóár 814.33, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) január 21. 4.2 százalékos ezüst-járadék 97.55, 1860. sorsjegy 154.—, Déli vasut 17.75, 4 százalékos unifikált török jár. 94.10, Osztrák hitelrészvény 198.40, Osztrák-magyar államvasut 144.75, Olasz járadék 104.10, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 93.40, Nyugodt.

London, január 21. Angol consol 831½.
Paris, (Zárlat) január 21. 3 százalékos Francia járadék 96.40, Osztr. aranyjáradék 98.45, Magyar aranyjáradék 93.10, 3 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 276.—, 5 százalékos marokkói járadék 573.—, 4 százalékos spanyol járadék —, 4 százalékos unifikált török jár. 94.10, Török sorsjegy 173.50, Török dohányrészvény 348.—, Osztrák földhitelintézet 1120.—, Osztr. Ländlerbank —, Magyar jelzálogbank 444.—, Banque de Paris 1530, Banque Ottomane 709.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut —, Hartmann gépgyár 502.—, Urikányi község 154, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.—, Váltó német piacokra (rövid) 122.50, Váltó Bécsre (rövid) 104.8, Váltó Belgiumra (rövid) 1½/2, Olasz aranyváltó (rövid) ¼, Váltó Svájcra (rövid) ½/2, Csek Londonra 251.10, Magán-kamatláb 2½. Tartott.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbiztosítási igazgatósága.) Jan. 21-én. Előző napi eladatlán maradvány 25 drb sertés, 22 drb süldő. Pótfelhajtás 45 drb sertés. Mai felhajtás 1181 drb sertés, 57 drb süldő, összesen 1251 drb sertés. Eladott 1215 drb sertés, 33 darab süldő. Mai maradvány 36 drb sertés, 46 drb süldő. Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. rendű

SZÉN,

koks, briket, antracit
 összes gazdasági, ipari és házi célokra.
 Telefon: Detail 26-27, 75-26. Engros 164.

RADNAY KÁROLY

BUDAPEST, VÁCI-KÖRUT 78.
 Sürgőnyezim: **ANTRACIT** BUDAPEST.

KÜLÖNFÉLÉK.

A pénz.

Pénzért tiéd a hatalom s dicsőség
Pénzért tiéd a szerelem,
Arany csörgésre meghódolnak,
Előttem térdre esznek, másznak
S parancsod lesik szüntelen.

Amíg arany csörgő zsebedben,
S míg ember hallja azt,
Addig tiéd itt minden, minden
Fény, pompa, tisztelet és kellem,
A tömjén és malaszt.

De hogyha pénzed elfogyott már,
Elrebben szöke, barna,
Velük együtt hatalmad is eloszlik.
Mint röpke álom minden szertefoszlik —
És maradsz magadra.

Skita Ervin.

(Az ékszer multjából.) Az ékszer-kultusz megteremtői közt első helyen szerepelnek a történeti idők népei közül az asszírok, hinduk és az ó-egyiptomiak. Azok az ékszer-motívumok, amelyeket főként Ó-Egyiptom szolgáltat nekünk, még ma is utólráhatatlan tökéletességük; stílusuk sokféle szép formája, változata mind e mai napig megőrízte minden időkre szóló frissességét.

Egyiptom után azután Görögország és Róma ékszer-kultusza az, amely mind e mai napig fölülmulhatatlan motívumok remekait szolgáltatja mintaképekül.

A középkor kulturája több tekintetben meghaladta az Athénéét, sőt a Rómáét is, de ékszerdiz terén újat produkálni nem tudott még akkor sem, amidőn a kereszties hadjáratok révén különböző újabb motívumok kerültek át Keletről Európába. Sőt éppen Bizáncz tulzott, szertelen s egyben izléstelen motívumai még rontottak a Nyugat izlésebb motívumain, ugyannyira, hogy a középkor végén, körülbelül abban az időben, a midőn a római-német császárok trónján Zsigmond magyar király ült: valóságos reakzióról kell szólnunk. De a Hunyadiak korában hazánk ötvösművészete tetőpontját érte el; a reneszánsz fátyla Európa kelettől nyugatig ragyogó fényvel világította meg s ekkor a rómaiak és görögök féltett motívumai új életre keltek. Ennek következtében az ékszer-kultusz terén is új perspektívák nyíltak. A reneszánsz-kor ötvösművészete, a cizellálás, a zo-

mánczolás művészeteivel egyesülten, rátért azután az ékkövek nagyobbarányú fölhasználására is, a mi az ékszerészetnek egészen új irányokat adott.

Óriási lendületet vett az ékszerészet akkor, a midőn az indiai ut és Amerika fölfedezésével egész hajórakományokkal özönlött a különféle csillogó ékszer Európába. Még nagyobb lendületet adott az ékszerészetnek a gyémántkőszőrülés mesterségének feltalálása. Am ekkor a reneszánsz is alkonyát élte már s ezzel némi reakció kezdett újból fölülkerekedni. A reneszánszot követő barokk-kor a maga nehézkes formáival az esztétikailag széptől egyéb téren is nagyon eltávolodott. A rokoko-korszak kecses formái aztán megint kedveztek az ékszer-kultusz finom motívumainak, míg a nehézkes czopfi-stílus visszaesést mutat. A rákövetkező ampir-kor antikot utánozó motívumaival szintén kedvezett az ékszerdiz terén kifejtendő izlésnek és pompának; míg a Biedermayer-kor, a második császárság kora és a XIX. század végén felülkerekedett szecessziós irányzat többé-kevésbé az előző korszakok motívumainak ötletes csereberéléssel igyekezett és igyekszik a divat hóbortjainak keretei közt, részben a kor izlése szerint, részben pedig a hagyományos formák megtartásával, az ékszerrel emberiség pompaképvét minél teljesebben kielégíteni.

(A növények látnak.) A londoni British Association legutóbbi gyűlésén Wagner tanár és Francis Darwin, az egyesület elnöke, tanulmányt adott elő, amelyben kifejtették, hogy a növények látóképességgel vannak fölrüházva. A két tudós szerint a levelek felülete sok apró geometrikai alakzatokra van fölözve, amelyek mind megannyi üveglenesék gyanánt működnek, s mint a rovarok sokszorosan összetett látószervének rezechártyája, egyidejűleg érzékelik a külső tárgyakat, milyen: az ég, az ember alakja, a rovar, és a szomszédos fák. Ezek a látó-sejtek, vagyis szemek, oly tökéletesek, hogy a növénynek a külvilágról tökéletes benyomása van általuk. Ezek az érzéklések, az erre alkalmas központban, valami sajátos akaratszerű érzést váltanak ki, amelyek viszont bizonyos korlátolt, de mégis öntudatos mozgásokat hoznak létre. Itt azonban még nem ér véget a csodálatos látószervek rendeltetése. A két tudós ugyanis úgy találta, hogy ezek a lenesék a legjobb fényképező objektívek, s állításuk bizonyítására különféle tájak, házak és állatok fényképeit mutatták be, amelyek a növényi szemek speciális alkalmazásával készültek.

Tehát aligha képzeltük volna valaha, hogy az ablakunkat díszítő egyszerű bazsalikom például a fényképező készülékek sokaságát irányítja reánk, amelyek épp oly tökéletesek, mint akár a Kodak-félek. A tudomány haladását nem lehet megakasz-

tani; ma még csak arról van szó, hogy a növények látnak; holnap már fölfedezhetik, hogy van szaglós, sőt beszélő szemük is. Ha pedig beszélnek, úgy talán ajkaik is vannak, amelyek bizonyára nem lehetnek érzéktelenek a leányajk érintésével szemben. Mily szárnyaló poézis; az ártatlan leánya és a róza viszonzott csókja! Jaj az Otellónak, mert a féltékenységy gyöttrő kinjait érzik majd át, amikor Desdemónájuk ajka a büszke, piros szegfü szirmait érinti...

(Egy dollárhercegnő öröksége.) Egy hosszú-névű francia ur: Louis Hélie Joseph de Galard de Béarn, Chalais hercege Baltimoreban bepörölte apósát, Mr. Ross Winans, Baltimore egyik leggazdagabb emberét. A herceg három évvel ezelőtt vette nőül Winans Alicet Párisban hallatlan fény és pompa közt s azután bájos feleségét Pétervárra vitte, mert az ottani francia nagykövetséghez volt beosztva. Az asszony 1907-ben második gyermekének szülésekor meghalt. Most Béarn és Chalais hercege az apósától 200.000 dollárt követelt, melyet a lakodalomkor megígérték neki, de nem adtak meg, melyre azonban most szüksége van kis gyermekeit neveltetni. Az após azt feleli, hogy a pénz megígérte ugyan, de csak unokái számára s így nem adhatja veje kezébe, hanem hadt maradjon Amerikában, az unokák számára. Magában véve nem szenzációcseset, de a baltimoreiak mégis kíváncsiak a pór kimenetelére.

(Új hóolvasztó eljárás.) A nagyvárosokban a hó eltakarítása rengeteg összeget nyel el évenként és emellett a rendes eltakarítási eljárások mellett még mindig két-három napig tart, míg egy-egy nagyobb hóesés okozta zavarok megszűnnek és a közlekedés ismét rendes medrébe tér. Ezen van hivatva segíteni a hónap olvasztás után való eltakarítása. Eddig már különféle eljárásokat próbáltak ki, de valamennyi részben költségesnek, részben pedig körülményesnek bizonyult. Dr. Heine berlini elektrotechnikus most villamos hóolvasztó készüléket talált fel, amely állítólag fölülmulja valamennyi eddig használatban volt olvasztó-készülékeket. A készülékek kezelése igen egyszerű. Ahol a városban villamos vasut vagy világítás van, egyszerűen abból veszik a szükséges áramot, ahol pedig nincs, ott egy benzinnel hajtott dinamógép szolgáltatja az áramot. Egy köbméter hó megolvasztása a villamos olvasztásnál mintegy 80 fillérbe kerül, míg a régi módszerek alapján egy köbméter hó megolvasztása 3 koronába is került. Ha a gép beállít, — Berlinben most próbálják ki, — akkor a legnagyobb hófúvások után is egy-két óra alatt megtisztulnak az utcák, mert a gép igen gyorsan működik és a hó olvadásából eredő víz a csatornába folyik.

DARROW HALÁLA.

— REGÉNY. —

Irta: M. L. SEVERG.

ELSŐ RÉSZ.

Az alkonyatban.

ELSŐ FEJEZET.

Ezeknél a cselekményeknél, melyeket el akarok mondani, inkább csak a megfigyelő szerepét játszottam és nem vettem részt benne, így tehát saját személyemről csak röviden fogok szólni.

Nyugaton jártam az egyetemre és most jelenleg orvos vagyok, aki nagyon kiterjedt praksisnak örvendhetek. Ezt a szerencsét pedig annak köszönhetem, hogy egy nagyon előkelő hölgy járt hozzám rendelésre és az tudja Isten, milyen szeszélyből gyógyultnak jelentette ki magát.

Akkoriban, mikor csillagom felmenőben volt, megismerkedtem egy fiatal kémikussal, George Maitlanddal, akinek tanulmányai nagyon érdekelték engem.

George vagyonos szülőknek volt gyermeke. Nem ismerte soha a nélkülözés iskoláját. Alig hogy letette az érettségét, jogot tanult és ügyvéd lett. Ebben azonban nem annyira hajlamának engedett, mint atyja kívánságának és nemsokára olyan kellemetlen s terhes lett neki az ügyvédi foglalkozás hogy alig-alig törődött vele s inkább kémikai tanulmányokkal foglalkozott. Ha hébe-hóba el is fogadott egy pert, amelynek valami tudományos alap volt a tárgya, csakis ezért foglalkozott vele.

Mindezeket később ő tőle magától tud-

tam meg, miután már megbarátkoztunk. Először valami állítólagos betegség miatt járt hozzám, de minden fáradozásom dacára nem tudtam kiokoskodni; de mindannak dacára kifejezett kívánságára tovább kezeltem. Csak hosszabb idő múlva egy bizalmas órában nevetve adta meg rejtélyes betegségének a kulcsát, melyeknek tünetjeiből nem tudtam kiokoskodni. A betegsége kizárólag csak abból a kívánságból eredt, hogy velem megismerkedjék; de azt sem a saját személyemért hanem azért, mert John Darrovnak voltam a háziorsosa és mert John Darrov apja volt Florence Darrovnak!

Páciensem Florence első izben egy képkiallításra látta meg. Első pillantásra megkezdődött a betegség és sorsa meg volt pecsételve.

Attól a perctől kezdve minden czélja és igyekezete az volt, hogy Darrov kisasszony közelébe jusson. Szerét ejtette, hogy gyakran találkozzék vele, majd az utcán majd koncerten vagy üzletekben és meg is tudta állapítani az ő viselkedéséből, hogy kezdi észrevenni ezeket a gyakori találkozásokat, tehát nem tulajdonítja véletlennek.

Végre aztán az a szerencsés ötlete támadt, hogy az én közvetítem által próbálkozeledést.

Természetesen szívesen rendelkezésére álltam ebben az irányban, de úgy gondoltam, hogy legalkalmasabb, ha előbb megismerkedik az apával. Azután további kérdéssemre, hogy játszik-e krocketet, kijelentette, hogy valóságos mester ebben a játékban. S miután az egész környéken ismert dolog volt, hogy John Darrov valóságos bolondja a krocketnek, legezelszerűbbnek és természetesebbnek találtam ezt a módot a megismerkedésre.

John Darrov sok száz dollárt költött már játéktérre a kiállítására és felfrissítésére. A labdák, botok és többi hozzávalók a leg-

kiválóbb anyagból készültek és Darrov maga halálos biztossággal tudta a golyókat a kívánt helyre lökni.

Maitlandot és Darrovot tehát összehozni nem volt nehéz mesterség; az első rövid próbaszereplés az öreg ur krockethelyén teljes megelégedését vívta ki és mielőtt eltávoztunk Maitland és én már meghívást kaptunk, hogy a jövő héten egy hatos partiban résztvegyünk.

A meghívás napja elérkezett. A párti Darrov és leánya, Maitland, én és még két fiatal urból állott, akiket személyesen még nem láttam, de nevük után már ismertem őket. A fiatalabb Clinton Brown, egy ifju művész volt, akinek arczképei kezdtek Bostonban az előkelő körökben figyelmet kelteni. Az idősebb Herne Károly egy elég tehetséges író, aki nyugaton már kissé ismertnevű volt, de a keleti államokban egyáltalán nem ismerték.

Az utóbb említett urról semmi különöset nem lehetett mondani. Ily szavakkal: „jól termett, jól nevelt, jól öltözködő elég kellemes ur” — ezzel be is volt merítve minden, amit róla elmondhattam.

Másképpen állt a dolog Brown urnál.

Középtermetű volt, kecses mozdulata és telve léttel és még nyugalmas helyzetben is olyan elasztikus, mint egy ugrásra készülő szép macska. Mindenkinek lekötötte a figyelmet, aki csak egyszer is látta. Vannak tornászok, akiknek egyszerű mozdulatai is apró kivitelű ugrások. Ilyen atlétára emlékeztetett Clinton Brown. Emellett az arca nemes vonásu csak a szemében néha fellobbanó vad tűz keltett némi kényelmetlen érzést.

Azon a délutánon érdekes játékunk volt, igaz, hogy estig egyáltalán semmi jelentősebb dolog nem történt, de utólag eszembe jut, hogy Darrov akkori viselkedése nagyon különös volt.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Péntek, 1909. január 22-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A titok.

Vigjáték 3 felvonásban. Irtá: Wolff Pierre. Fordította: Fáy J. Béla.

Személyek:

Jauvenel Ujházi
Jauvenelné Rakosi Sz.
Henry Dezső
Sentenayné Vizvári M.
Trévoux Nádai F.
Lanreacné Holvay L.
Geneviève Várdi A.
Marie Ligeti
A kis Róbert Kiss A.
Anna Keczeri
Jean Faudi
Martine Demjén M.

Kezdeté 1/8 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Israel.

Színmű három felvonású. Irtá: Bernstejn Henry. — Fordította: Cholnoky Viktor.

Személyek:

Agnes hercegnő P. Gazsi M.
Thibaut herceg Tanay
Gutlieb Justin Fenyvesi
Silvian páter Hegedűs
De Grégenoy gróf Szeromy
De Sallaz gróf Tapelczay
De Mauve márkó Vendrei
De Jouvins Gábor Tihanyi
De Morice gróf Busassa
De Mauve Hector Sarkadi
Hurst Reinhold Bardi
Lajos, komorányk Győző
Inés Kaszay

Kezdeté 1/8 órákor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Tánczos huszárok.

Operett három felvonásban. Irtá: Raina Ferencz. Zenejét Szép Ernő verszire szerelte: Szirmai Albert.

Személyek:

Hubert Egon herceg Gábor
Von Flüggen Sirmal
Von Saarburg Csizsér
Von Dennenwitz Sárosi
Von Stackelberg Margittay
Hellbrück Simai
Canisius Wolf Papir
Herma, neje Erdel B.
Thea, leánya Petráss S.
Prokisch Libor Némethy
Éde, a fia Olvós G.
Dürenslein Sárányi
Thronsteinné Nvarainé
Hertha, leányuk R. Harmath I.
Dr. Froelcher Raskó

Kezdeté 1/8 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Bohémia.

Kezdeté 1/8 órákor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Carmen.

Dalmá 4 felvon. Zenejét szerelte: Bizet. Szövegét Merimee Prosper beszélt után írták Meilhac és Halévy L. Fordította: Abrányi Emil.

Személyek:

Don José Kőnyey
Escamillo Várady
Dancaire Ney B.
Remendado Pichler
Zuniga Dalnoki
Morales Mihályi
Lillas Pastia Zolnai
Carmen Szamosi
Micaela Hardy H.
Frasquita Payer M.
Mercedes Berts M.

Kezdeté 7 órákor.

VARSZÍNHÁZ.

A Magyar Színház vendégjátéka:

Forradalmi nász.

Színmű három felvonásban. Irtá: Sophus Michaelis. — Fordította: Horgonnai Albert.

Személyek:

Montaloup Vágó
Davout ezredes Papp
Marc-Arrou Csorós
Jean Lasque Körmendy
Tréssailles Tarvai
Du Bartas Laszló
Jeromos Réhey
Prosper Rátkai
Copin abbé Fenyvesi
Alaine de l'Estolle Forgács R.
Leontine Forrai R.

Kezdeté 1/8 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Sarah Bernhardt és társulatának vendégjátéka:

L'aiglon.

(A sasiók)

Kezdeté 9 órákor.

APOLLÓ-PROJEKTÓGRÁF

Népszínház-utca 1-3. szám. Telefon 63-33.

Újabb fölvtétel a Messinai földrengésről.

Ceylon szigete. — A jó huzatú kalyha. — Ugy mint a mama. — Bátor gyermekek. —

Antonius és Kleopatra

— Okos számár. — Kedélyes ház. — Szerecsentalizmán. — Kezdeté 6 órákor, vasár- és ünnepnapokon 3 órákor.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. WALDMANN INRE, Igazgató.

Ma pénteken

PÉTER

az eleven világsoda és a fényes januári műsor.

Előzetes jelentés: szomb. 23-án és vas. 24-én **Péter-matinék.** Kezdeté délután 4 órákor. Mérsékelt helyárakkal.

Jegyelővétel 10-1, és 3-6-ig. Telefon 93-36.

FOLIES CAPRICE

Igazgatóság: LEITNER és KELETI Révay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR

11 órákor! 11 órákor!

„Bade zu Hause“

Jelenetek egy gőzfürdőből. Irtá: Satyr. Rendező: Rott S.

Ezt megelőzi 9 1/4 órákor

„Corpus delicti“.

Dohozat, francziából fordította Satyr. Rendező: Rott Sándor.

Továbbá: teljesen új magán-zámok.

Nappali pénztár délelőtt 9-1 óráig és délután 3-6 óráig. Az 1-ső emeleti „Casino de Parisban“ elsőrangú táncatrakciók. — Kezdeté 1/2 órákor. Telefon 14-22.

EDISON

Mozgófénykép Vállalat VI., Nagymező-utca 21.

Első előadás hétköznap d. u. 5 órákor. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 3 órákor. Utolsó előadás kezdete 11 órákor. Szenzációs újdonság!

Műsoron kívül páratlan hatánu énekes és zenés mozgófénykép a világ legelsőrangú művészei közreműködésével.

Minden órában változó műsor.

Helyárak: Páholy 1 K., I. hely 60 fill., II. hely 40 fill., III. hely 20 fill., Gyermeknek félár.

Mozgófényképvállalat tulajdonosok figyelmébe

Megjelent 100.000 méter újdonságot tartalmazó legújabb kép- (film) árjegyzékünk. Kívánatra ingyen és bérmentve. Telefon 64-20.

CIMBALMOK,

legújabb szabadalmazott asói belső szerkezettel, melynek hangja, hangtartása rendkívül jónak bizonyult, részletzettsége is legmesszebbmenő jótállással kaphatók. Fonográfok, gramofonok, hegedők, fuvolák, citrák, okarinak stb. olcsón legjobbak. Kitéve elismert jó munkáért. Árjegyzékét ingyen küldi **Mogyoróssy Gyula** m. kir. szabadalm. hangszergyára Epost. VIII., Rákóczi-ut 71. Telefon 58-20.

ROYAL ORFEUM

ERZSEBET-KÖRUT 31. TELEFON 110-22

Ma este 8 órákor

Az öngyilkosok klubja Berlin szenzációja. **A HARISNYAKÖTŐ**

A BIKÁ-SZÁLLÓ **A VÖRÖS LÁMPA**

Az ágy két képe: Az ágy alatt, Nászéjszaka.

Sok móka, szatira, tréfa, paródia.

Vasárnap 2 előadás, délután fél 4 órákor mérsékelt helyárakkal, este 8 órákor rendez helyárakkal.

Jegyek elővételi díj nélkül váltathatók a hét összes előadásaira. A délutáni előadásra mérsékelt árakon.

A téliertükörtermében Royal-Cabaret (Conférencier: Báttaszéky) és táncatrakciók reggeli 5 óráig.

DELI

Étterem és kávéház. a dunaparti korszón (Wurm-utca sarkán), az újonnan átalakított **FIVE O'CLOCK.** étteremben naponta **FIVE O'CLOCK.** Délután és este a **KRAUSE** művészkarant hangversenyt rendez.

A fényesen berendezett emeleti díszterem estélyek rendezésére kiválóan alkalmas.

A meleg és hideg ételeknek házhoz szállítása, alkalmi ebédek és estélyek rendezése, ugy mint eddig, a legpontosabban és izlősen eszközöltetnek.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

Kalap-Király

a legegészségesebb észi újdonságok megérkeztek s a nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányu 4, 5 és 6 kor. kalapjainkra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak. Különös gondot fordítunk műhelyünkben Hársfa-u. 33. nöl kalapok átalakítására.

Becses pártfogásáért eszedünk **Osztermann és Stern** kalapos-mester.

Szigoruan szabott árak! Eskü-ut 6. (Klotild-palota.)

Szabadalmi-védjegy-és mintaoltalom

kioszkölése az összes kulturálisan. **ADLER MIKSA** okl. gépészmérnök, hitos szab. ügyvivő Budapest, VI., Andrássy-ut 51. szám.

Meghívás.

A nyirbátori takarékpénztár

évi rendes közgyűlését

az 1909. évi február 14-én, délelőtt 10 órákor

saját helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Igazgatósági és felügyelő bizottsági jelentések és javaslatok s ezek alapján az 1908. évi mérleg hitelesítése, a nyereségy felosztása és a felmentvény megadása.

2. Igazgatósági javaslat a vezérigazgató és 3 tiszviselő által kérelmezett fizetés-emelés tárgyában.

3. Aligazgató, 7 igazgatósági, 3 felügyelő bizottsági rendes és 1 póttagnak 3 évre leendő választása.

4. Ezek fizetésének megállapítása.

5. Írásban bejelentendő indítványok.

Nyirbátor, 1909. január 18.

Az igazgatóság.

Jegyzet: Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése, ugy a mérleg a közgyűlést megelőző 8 nappal az intézet helyiségében megtekinthető.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdeté 8 órákor. Ma és mindennap Ujdonság.

Szerelmi fészek. Bohózat 1 felv. Irták: Glinzer és Taussig. Ford.: Steinhardt.

Ezt megelőzi:

Zsiga nem akar! Családi idill 1 felvonásban, Irták: Glinzer és Taussig. Fordította: Steinhardt.

Továbbá Steinhardt, Gyárfás, Nedcs Matilla és Papay, teljesen új magánzámokkal, valamint: Flóra, hölgy quartett, W. Collin's, bijouteri modern fellegte. Jegyek: 9-12-ig és 5-6-ig Rákóczi-ut 63. szám és özv. Kontiné dohánykultúrlogességi áruházában. Andrássy-ut 29. sz. A remek téliertben reggelig zene és tánc.

Kitűnő attrakciók. Belépődíj nincs.

Vasárnap délután mérsékelt helyárú előadás fél négy órai kezdettel. **STEINHARDT** fellegte.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE.

VI., Teréz-körut 28. — Telefon 52-83.

Minden este 8 1/2 órákor a fényes műsor:

ERVIN BARON újabb vendégjátéka!

„Der Brandstifter“.

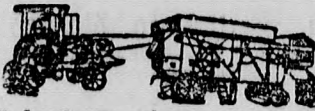
czímű Heyermanns-dramában. (Csak néhány napig.)

Azonkívül: Négyülős. (Tréfa.) Orfeum a kabarében. (Kacagató variété paródia.) — Turchányi, Szegedy, Virágh, Dr. Szalay stb. új számokkal. — Jegyek: 6, 5, 4 és 3 koronáért az összes jegyárúító helyeken. — Bővebbet a plakátok.

Heti műsor:

1909. január hó	M. kir. Operaház	Nemzeti Színház	Varszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Uránia	Hangversenyek
23 Szombat	d. u. este Istenek alkonya	Elnémult harangok	—	A dolovai nábob leánya A király	La Dame Aux Camelias Mlle Lecouvreur	Tánczos huszárok	Az Országos Szín- művészeti Akadémia előadása	—
24 Vasárnap	d. u. este Rigolettó Táncgyűveg	Stuart Maria	—	A tanítónő Israel	A császár katonái	Mary-Ann	—	Vigadó; Postás hangverseny

Benzin-, nyersolaj-, és szilvógáz-motorok

Motoros cséplő-készletek

A legjobb gépek. A legolcsóbb Üzem. Kezvező fizetési feltételek. Tessék árjegyzéket kérni, ingyen küldjük.

Dobry Ant. motor- és gépgyárainak magyarországi egyedürsítői:

Szabó Emil és Társa
Budapest, Ferenz József-tér 6. sz. (Gresham-palota.)

3462-T sz. 1908.
Téli üdülő- és gyógyhelyek a Déli vasut mentén. Vonatösszeköttetések és menetárak Budapestről a Déli vasut pályaudvaráról.)

Abbázia (Nagykanizsa—Pragerhofon át) Budapest d. v. indul gyorsvonat 8.00 reggel, sz. v. 5 óra délután, gy. v. 8 órakor este. Abbázia—Matuglie érk. gy. v. 9.38 este, gy. v. 9.21 d. e., gy. v. 9.21 d. e. Menetjegyek gyorsvonatokra: I. oszt. 64.50 korona, II. oszt. 46 korona, III. oszt. 29.50 korona

Bozen—Gries. (Nagykanizsa—Pragerhof—Marburg—Franzensfesten át) Budapest déli vasut indul személyvonat 6.50 reggel, gyorsvonat 8 órakor reggel, személyvonat 5 órakor délután, gyorsvonat 8 órakor este, személyvonat 9.50 este. Bozen—Gries érkézik személyvonat 1.03 délután, gyorsvonat 5.55 reggel, gyorsvonat 12.02 délután, gyorsvonat 4.03 délután, személyvonat 12.21 éjjel. Menetjegyek gyorsvonatokra: I. oszt. 79.80 korona, II. oszt. 57.80 korona, III. oszt. 36.90 korona. továbbá 90 napig érvényes menetjegyzetek megszakítható oda- és vissza utazásra gyorsvonatokra: I. oszt. 138 korona, II. oszt. 102.80 korona, III. oszt. 66.50 korona.

Merán (Nagykanizsa—Pragerhof—Marburg—Franzensfesten át) Budapest déli vasut indul személyvonat 6.50 reggel, gyorsvonat 8 órakor reggel, személyvonat 5 órakor délután, gyorsvonat 8 órakor este. — Merán érkézik személyvonat 3.29 d. u., személyvonat 7.25 d. e., személyvonat 1.19 d. u., személyvonat 5.34 délután. Menetjegyek gyorsvonatokra: I. oszt. 83.20 korona, II. oszt. 60.90 korona, III. oszt. 39 korona.

Arco (Nagykanizsa—Pragerhof—Marburg—Franzensfesten át) Budapest déli vasut indul személyvonat 6.50 reggel, gyorsvonat 8 órakor reggel, személyvonat 5 órakor délután, gyorsvonat 8 órakor este. Arco érk. személyvonat 3.32 d. u., személyvonat 9.21 d. e., személyvonat 3.32 d. u., személyvonat 7.14 este. Menetjegyek gyorsvonatokra: I. oszt. 92.60 korona, II. oszt. 67.70 korona, III. oszt. 43.20 korona.

Görs (Nagykanizsa—Pragerhofon át) Budapest déli vasut indul gyorsvonat 8 órakor reggel, személyvonat 5 órakor délután, gyorsvonat 8 este, személyvonat 9.50 este. Görs érkézik gyorsvonat 9.52 este, gyorsvonat 7.16 délelőtt, gyorsvonat 10.04 délelőtt, 6.21 este. Menetjegyek gyorsvonatokra: I. oszt. 69.60 korona, II. oszt. 49.80 kor., III. oszt. 32 korona.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY

v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyveszélyt, hólyagbajt, sebeket, bujakort (syphilit), borbajokat, elgyengült férferőt, idősebbeknél is, önfertőzést és annak utóbjait, ideg- és hátrgerincbajt, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 4-9-ig és este 7-8-ig.

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 2.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. Levél útján is biztos gyógyszer.

A gyermekek legjobb könyve!

Uj! **BENEDEK ELEK** Uj!

VIRÁGOS KERT.

Versék, történetek 6-12 éves gyermekeknek.

MÜHLER KÁROLY rajzaival.

Ára kötve 5 korona.

A gyermekek legkedvesebb mesemondója s a felnőttek költői lelki, zamatos magyarságáról méltán híres elbeszélője írta e verses könyvet a magyar gyermekeknek, akiknek karácsonyjára nála ezebb könyvet nem helyezhet a szülő, rokon vagy jóbarát. A *Virágos kert* igazán megfelel a címének: a költészet legszebb virágaiból egész kertre valót gyűjtött benne össze *Benedek Elek*. Külös alakjára nézve is legszebb könyve ez a karácsonyi piacnak: minden verset minden oldalán művészi kép díszít s címlapja is behihetően tetszetős.

Kapható:

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE

Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál.

Budapest, VI., Andrassy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Biztos gyógyulást keresőknek

kik bármely

nemi betegségben szenvednek

mint húgyvesz és hólyagbajok, húgyveszűkületek, vizelet zavarok, éjjeli magömlések, sebek és bujakóros bántalmak (syphilit) az önfertőzés utóbjaként fellépő idegbajok, **korai felforrás elgyengülés**, bármily borkütsések stb., nőknel fehérfofolyás, méhbetegségek, **gyors és gyökéres gyógyítására szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógymódjánál fogva legjobban ajánljuk**

Dr. Garai

hírneves szakorvos rendelő-intézet

Budapest, VI., Andrassy-út 24.

Rendelés naponta 10-4-ig és este 7-8-ig. Idült húgyvesz és hólyagbajok vizsgálata vilamos húgyvesztőkör segítségével. Vidékiek levelekre kimerítő választ és szakszertű tanácsot nyerneik, gyógyszeréről gondoskodik. Titoktartás biztosítva.

Nőknek külön váróterem.

Meghívó.

A Várpalotai takarékpénztár egyesület mint részvénytársulat

folgó évi február hó 2-án délután 2 órakor tartja meg az intézet házában

XXXVI. évi rendes közgyűlését

melyle a t. részvényesek ezennel tisztelettel meghívotnak.

Targysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a mult évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránti határozathozatal.

2. Egy igazgatósági tag választása 1 évre.

3. Az alapszabályok 23, 24, 25, 28, 31, 54 és 56. szakaszainak az igazgatóság javaslata szerinti módosítása.

4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság 1909. évi fizetésének megállapítása.

5. A jegyzőkönyv hitelesítésére 2 részvényes kijelölése.

A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg a közgyűlés elé terjesztendő jelentéssel együtt, a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg az intézet hivatalos helyiségében közszemlélre lesznek kitéve, hol azok mindenki által megtekinthetők.

Várpalota, 1909. évi január hó 18-án.

Az igazgatóság.

Mérlegszámla 1908. december 31-én.

Vagyon: Pénztári készlet K 21.307.10, Jelzálog kölcsönök K 667.995.57, Váltó tőzsv. K 737.664.18, Folyószámla adósk: fedezet mellett, pénzütegetek és m. kir. postatakarékpénztár K 63.097.92, Értékpapírok K 249.576.—, Értékpapírok függő kamatai K 3.091.34, Kölcsönök utáni hátraékos kamatok K 23.426.72, Intézeti ház K 8.000.—, Felszerelés K 2.828.83, Váltó uralpok és bélyegek K 401.—, Bányapénzek K 841.84, Ingatlan K 239.74, Gírószámla az Osztrák-Magyar Banknál K 1000.37, Összesen K 1.779.489.70.

Teher: Részvénytőke K 100.000.—, Tartalékalap K 100.000, Külön tartalékalap K 4.000.—, Betétek K 1.512.253.09, Kölcsönök után előre fizetett kamatok K 14.082.59, Visszajelölt váltók az Osztrák-Magyar Banknál K 20.950.—, Lombard kölcsön: az Osztrák-Magyar Banknál K 1.000.—, Rendelkezésre álló nyereség K 27.504.02, Összesen K 1.779.489.70.

Veszteség és nyereségszámla 1908. december 31-én.

Veszteség: Betétek után kifizetett és tőkésített kamatok K 59.956.22, Tiszti fizetések K 6.431.58, Tiszti fizetési pótlékok K 1.580.—, Tiszti lakbérek K 1.120.—, Kezelési költségek K 2.609.43, Tőkekamat adó K 3.908.54, Állami, megyei és községi adók K 4.065.80, Leírás a leltárból K 314.31, Leírás a jelzálogkölcsön állományból K 700.—, Értékpapírok árfolyam különbsége K 2.899.—, Jótékonykézu adományok K 299.—, Rendelkezésre álló nyereség K 27.504.02, Összesen K 113.447.90.

Nyereség: Kölcsönök után befolyt kamatok K 92.274.94, Késedelmi kamatok K 1.036.73, Értékpapír kamatok K 10.447.34, Folyószámla kamatok K 7.046.81, Különléte díjak és blyegek K 2.484.73, Nyereség áthozat a mult évről K 157.35, Összesen K 113.447.90.

Nyereség felosztási javaslat: A tartalék tőkéhez 10 százalék helyett K 3.000.—, Az igazgatóság jutalékára 12 százalék K 3300.—, A felügyelő bizottság jutalékára 3 százalék K 825.—, Osztalékra 500 drb részvény után 4 32 korona K 16.000.—, Nyugdíj alapra K 1.500.—, Leírásra az intézeti ház értékeiből K 800.—, Átvitel a jövő évi számlára K 2.070.02, Összesen K 27.504.02.

Heveny vagy idült

bujakór - bántalmak

ugy görvolykór, borbajok, rheuma, (izzag, fehérvér) stb) s a romlott vértől származó egyéb bajoknál, mint mirigydagánat, rheumatizmus, a száj, gégé gyenyedései, a gnatok, onos esis, tehetetlenség és mindenféle szerzett vagy örököl bujakóros bántalmak esetében, a legmegezőzőtebb s minden gyógykezeléssel daczoló betegségből biztos és gyökéres gyógyulást nyújtanak.

Dr. Oliver vértisztító pishótái

melylek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia által engedélyezve és a párisi kórházakban egyidű vannak engedélyezve.

Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a legkiválóbb orvosok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szert és már számos kúntételekben részesült.

Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy doboznak 52 darab tartalommal 11.— kor. Minta és prospectus rendelkezésre áll.

Raktár: Török József gyógyszerész Budapest, Király-utca 12. és Andrassy-út 22. szám.

UJ IDŐK

Szépirodalmi, társadalmi képes hetilap.

Szerkeszti: HERCZEG FERENCZ.

Herczeg Ferencz szépirodalmi képes hetilapja, az UJ IDŐK ma nagyobb apparátussal szolgálja céljait, mint valaha. A cél: oly lapot adni, amely előkelő szívonalon álljon s mindenben kielégítse a művelt magyar család igényeit. Evégből a szerkesztő Herczeg Ferenczen kívül a legjáva belletristákat gyűjti munkatársai sorába. A szépirodalmi, művészeti és társadalmi élet minden magyar és modern nyilvánítását figyelemmel kíséri s utat csinál nekik.

Előfizetési ára negyedévenként 4 kor., félévre 8 kor.

Kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrassy-út 10.

Mutatványszám kérésre ingyen.

Hirdetések felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ÓRAZSLETE

Alapítottott 1847.

Bräusweller János

Szegeden Ca. és kir. királylagosan stb. órásmester, és utánjáró, tőrlálója s reménytelis ingatlaknak

ÓRAK ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

